

KARANLIKTAN AYDINLIĞA

(FÜCÛRDAN FECRE)

FECR SÛRESİ TEFSİRİ

İSMAIL

DİNÇER

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	5
KARANLIĞIN KRALI İBLİS.....	11
AYDINLANMAK NEDİR.....	20
FÜCÛRDAN FECRE.....	36
KENDİNİ BİLMEK.....	49
FECR SÛRESİ TEFSİRİ.....	74
SON DEĞERLENDİRME.....	247

GİRİŞ

Adım adım geldi aydınlık.
Adım adım bitti karanlık.
Bu yürüyüş karanlıktan aydınlığa idi.
Bu yürüyüş karanlığın içinden geçmekti.
Bu yürüyüş fecrin makamıydı.
Fücûrdan fecre idi.
Bu yürüyüş insan makamına olan yürüyüştü.
Bu yürüyüş fücûrdan kurtuluş idi.
Benlik karanlığı bitmeli idi.
Hakikatin aydınlığı gelmeli idi.
Gönüller yaşamın hakikati gerçeğiyle aydınlanmalıydı.
Gönüller benlik karanlığından kurtulmalıydı.
Aydınlanma hakikati iyi bilinmeliydi.
Karanlık ve aydınlık...
Gece ve gündüz...
Cehalet ve irfaniyet.
Zifiri karanlık ya da ay ışığının olduğu karanlık...
Hafif aydınlık ya da tam aydınlık...
Ve tüm bunların insanda olan durumu...
Karanlıkta yaşayan insan...
Karanlığın karanlık olduğunu anlayan insan...
Karanlıktan aydınlığa yürüyen insan...

Aydınlığa erişmiş insan...

Gönüllerin karanlıkta kalması...

Ya da gönüllerin aydınlığa erişmesi...

İnsan aydınlığa erişmelidir.

Karanlıkta yaşamamalıdır.

Cehaletin karanlığı, insanı benlik senlik kavgasına düşürecektir.

Ardından kibrin karanlığı gelecektir.

Ardından, fitne fücûr karanlığı gelecektir.

Ardından hasetlik, fesatlık, kıskançlık karanlığı gelecektir.

Ve böylece zulmün, kötülüğün karanlığı gelecektir.

Bu karanlıktan geçen insan aydınlığa erişecektir.

Karanlıktan aydınlığa olan yürüyüş kâmilleşme yürüyüşüdür.

Kendi hakikatini bilmeyen kimse karanlıktadır.

Ne olduğunu, kim olduğunu bilmeyen kimse karanlıktadır.

Varlığın dış yüzünde kalan kimse karanlıktadır.

Sadece kendi çıkarı için yaşayan kimse karanlıktadır.

Çevresine zalimlik yapan kimse karanlıktadır.

Malları mülkleri olsa da zenginlikler içinde yaşasa da ahlak makamına erişmemiş kimse karanlıktadır.

Yaratılış ve yaratıcı hakikatine erişmemiş kimsenin gönlü karanlıktadır.

Hakk'ı bilmeyen kişi karanlıktadır.

İnsan kendi hakikatini bilmelidir.

Varlık ile bağını görebilmelidir.

Gönlü aydınlanmalı, aydınlanmış bir gönülle varlığa bakmalıdır.

Gönül karanlıktan aydınlığa yol almalıdır.

Gönülde hakikatin güneşi doğmalı gönül aydınlığa erişmelidir.

Gönlü karanlık olanların bakışları karanlıktır.

Gönülleri aydınlanmış olanların bakışları aydınlıktır.

Karanlık nedir çok iyi anlaşılmalıdır.

Aydınlık nedir çok iyi anlaşılmalıdır.

Aydınlanmış gönül Hakk'ın nûru ile ışıldar.

Dünyanın güneşi bir doğar bir batar.

Ama gönül güneşi doğarsa batmaz.

Aydınlanmış gönül artık karanlığa düşmez.

Aydınlanmış kişi, gönülleri aydınlatır.

Karanlıkta olan, gönülleri karartır.

İnsan aydınlanmak isterse, aydınlanmış bir kimseyi bulmalıdır.

Karanlıkta olan kişi, egosunda yaşayan kimsedir.

Kendi hakikatini bilmeyen, egosunda yaşayan kişi, kibre düşmüştür.

Kişi kendini varlıktan ayrı görürse kibre düşer.

Kibre düşen beğenmemeye başlar, hor görmeye başlar.

Git gide firavunlaşır.

Kişi kendini karanlığa düşüren iblisini, iblisinden doğan şeytanını iyi tanımalıdır.

İnsanı karanlığa sürükleyen şeyin, kendini şeytanlaştıran her şey olduğunu bilmelidir.

İnsan her zaman çevresine, çevresini anlamak için bakmalıdır.

İnsan kendi yaratılışını düşünmelidir.

Nereden geldiğini, nasıl bedenlendiğini düşünmelidir.

İnsan, kendini var etmediğini anlamalıdır.

Çeşit çeşit varlığın, çeşitliliğini düşünmelidir.

Bitkilerin, hayvanların yaratılışını anlamaya çalışmalıdır.

İnsan bebek olarak dünyaya tertemiz gelir.

Çevresine hayretle bakar, eşyayı anlamaya çalışır.

“Bu ne” diyerek gördüğünü anlamaya çalışır.

Tertemiz doğan bebek, inançların ayrımcılığı içine düşürülerek karanlığa gitgide karanlığa düşürülür.

Anne baba çocuğun beynine, kendi inançlarını dayatarak, kendi inançlarının diğer inançlardan üstünlüğünü kodlar.

Ve böylece o masum çocuğun karanlığa sürüklenme yolculuğu başlar.

Çocuğun karanlığa sürüklenme yolculuğu, değişik inanç topluluklarına, kendi inançlarını yüce gören topluluklara tâbi olmakla devam eder.

Yeryüzünde genelde her inanç kendi inancını üstün görür, başka inançlara hor bakar.

Kendi gibi inanmayanları kâfir ilan ederler ve cihat diyerek kâfirler öldürülmeli derler.

İşte bunlar gönlü karanlıkta olan kimselerin durumudur.

İnançlarına sığınan kimseler, kendi çıkarları için hareket ederler.

İbadetlerini, öldükten sonra cennet için yaparlar.

Ya da bu dünyada malı mülkü olsun, rahat yaşasın diye yaparlar.

İbadetleri, duaları hep kendi çıkarları içindir.

Onlar Allah’a şahit olma derdinde değillerdir.

Onlar sadece inanırlar, mü’min değillerdir, yâni emellik makamına erişmemişlerdir.

Bu durum karanlıkta kalan kimselerin durumudur.

En'âm Sûresi 116. âyette bu çok güzel işaret edilmiştir.

En'âm Sûresi 116: “Ve in tutı eksere men fîl ardı yudillûke an sebîlillâh in yettebiûne illez zanne ve in hum illâ yahrusûn.”

Ve in tutı eksere	: Eğer, kulak vermek, dinlemek, itaat, uyma, çoğuna
Men fi el ardı	: Kim, kimse, yeryüzünde
Yudillû ke	: Sapan, batıla sapmak, seni saptırırlar,
An sebîl Allah	: Allah'ın yolundan, hakikatlerinden,
İn yettebiûne	: Eğer, tabi olmak, uyarlar,
İlla el zann	: Ancak, zanda kalmak, zannetmek, sanmak,
Ve in hum illâ yahrusûn	: Eğer olursa, onlar, ancak, hırs, yalanlarda kalan, yanlış,

Meâli: “Eğer yeryüzündeki kimselerin çoğuna uyar-san, Allah'ın yolundan seni saptırırlar. Onlar ancak zanlara tâbidirler ve yalanlarda kalanlardır. Kendi hırsları, çıkarları içinde hareket ederler.”

Burada da belirtildiği gibi, ayrımcılık, yargılama içinde olan inanç gruplarına tâbi olan kimseler, Allah yolundan saparlar.

Kendi zanlarına, çıkarlarına tâbi olurlar.

Kendi hırsları içinde hareket ederler.

Kendi egolarına düşen kimseler kibre düşmüşlerdir.

Kibir insan gönlünü karanlığa sürükler.

Allah hakikatine ermek aydınlığı getirir.

İşte bu kitabımızda, insanı karanlığa düşüren etkenler nelerdir, onları incelemeye çalışacağız.

Fecr Sûresini anlamaya çalışacağız.

Fecr Sûresinin tefsirini yapmaya çalışacağız.

Karanlıktan aydınlığa açılan kapıları bulmaya çalışacağız.

İnsanın karanlıktan kurtulma mücadelesinin ne olduğunu anlamaya gayret edeceğiz.

İnsanlığın aydınlığa olan yürüyüşünü bulmaya çalışacağız.

Eksiğimiz hatamız olursa affola.

İsmail Dinçer.

KARANLIĞIN KRALI İBLİS

Benlik karanlığı, insanı hakikatten uzaklaştırır.

Hakikat, insanın ve tüm varlığın aslının Hakk olduğu gerçeğidir.

Benlik karanlığı, “ben ondan hayırlıyım” duygusudur.

İşte bu iblislik hâlidir.

İnsanın karanlığa düşmesine sebep olan duygu, kişinin kendi iblislik duygusudur.

İblis hakikati iyi bilinmelidir.

İblisten doğan şeytan iyi tanınmalıdır.

İblis, dışarıda değil, insanın kendi duygu ve düşüncelerinde aranmalıdır.

İnsanı karanlığa sürükleyen duygu, karşısındaki kimseyi hor görme duygusudur.

Karanlıkta olan kişi, kendini hayırlı başkasını hayırsız görür.

Kendini yüce, başkasını hâkir gösterten duygu karanlığın duygusudur.

İşte iblis “ben ondan hayırlıyım” diyerek, karanlığa düştü.

“Ene hayrun minhu-ben ondan hayırlıyım” (Sâd Sûresi 76)

İblis hep şöyle söyledi:

“Ben ondan hayırlıyım.”

“Ben ondan üstünüm.”

“Ben ondan yüceyim.”

Sâd Sûresi 76: “Kâle ene hayrun minhu halaktenî min nârin ve halaktehu min tîn.”

Kâle ene hayrun min	: Dedi, ben hayırlıyım, üstün, ondan,
hu	onu, bunu,
Halakte ni	: Yarattın, halk ettin, var ettin, ben,
Min nârin	: Ateş, yakan şey, ışık, aydınlık, nâr, nûr,
Ve halakte hu	: Onu yarattın,
Min tinin	: Tin, öz, çamur, kil, sûret, toprak,

Meâli: “İblis dedi; ben ondan hayırlıyım, beni nârin-dan yarattın, onu topraktan yarattın.”

Evet, iblis böyle dedi.

Kendi yaratılışını özel gördü, başkasını hor gördü, kendini hayırlı gördü.

Kişi böyle duygularla iblisleşti.

İblis böyle duygularla şeytanlaştı.

Böyle duygularla kibrin karanlığına sürüklendi.

İnsan böyle duygularla iblisleşti, şeytanlaştı, zalimleşti.

Kendini başkasından hayırlı görmesiyle gönlünü kararttı.

Benim inancım, benim ibadetim, benim ibadethanem, benim milletim onlardan daha üstün, diyenler kendi gibi olmayanları dışladı, hor gördü ve karanlığa düştü.

İnsan, yaratılan herhangi bir varlıktan daha üstün, daha yüce olabilir mi?

Bir kişinin inancı, ibadeti, milleti diğerinden daha yüce olabilir mi?

Her insan kendi inancıyla Allah’a yönelmez mi?

Niye birinin yönelişi doğru diğerinin yanlış olur ki?

Gönüllerin samimiyetine bakılması gerekmez mi ?

Hepimiz aynı Allah'ın yarattığı kullar değil miyiz?

Yunus Emre'miz ne güzel söylemiş.

“Sen kendine ne sanırsan ayrığa da onu san”

“Yetmiş iki millete Hakk nazarıyla bak.”

İşte insanı karanlığa sürükleyen duygu, iblisleşmesidir.

Kur'ân'ı dikkatlice incelediğimizde görüyoruz ki, 11 âyette geçen iblis dediğimiz şey, varlığın sûretinde kalıp, yâni toprak boyutunda kalıp, toprağın özü olan can boyutunu göremeyen kişidir.

Yâni teni görüp cânı göremeyen kişidir.

Sad Sûresi 74: “İllâ iblîs istekbere ve kâne minel kâfirîn.”

Meâli: “Ancak, varlığın sûretinde kalıp sûretini göremeyen ise bir teslimiyet içinde olmaz, kibirlilik içinde kalır ve hakikatleri görmemezlikten gelip örtenlerden olur.”

İblis; varlığın dış elbisesinde kalan, sûrette kalan yâni toprak boyutunda kalan, üflenlen rûh boyutuna ulaşamayan demektir.

Yâni varlığa baktığında, varlığın dış yüzünde kalan, varlığı tutan iç yüzündeki can idrakinden uzak olan demektir.

Yâni teni görüp cânı göremeyen demektir.

Tüm sûret vücûdlarını tutan Allah'tır.

Eğer biz, sûretleri görür sûretleri tutan sûreti göremezsek, yâni toprağı görür, toprağın ardında olanı göremezsek, yâni teni görüp cânı göremezsek, iblislik hâli bizde açığa çıkar.

İşte iblis; varlığın dış elbise boyutunda kalan, yâni varlığın toprak boyutunda kalan demektir.

İşte kişi, varlığın toprak boyutunda kalırsa, o kişide iblislik hâli açığa çıkar.

İblis durumuna düşen, kibirlilik durumuna düşer.

Kur'ân'da 11 yerde geçen iblis için "Âdem'e secde etmedi" diye bildirilir.

Buradaki âyetlerde şeytan kelimesi geçmez.

Halk arasında ise, şeytan secde etmedi denir.

Hâlbuki âyetlerde iblis der.

Bakara Sûresi 34: "Ve iz kulnâ lil melâiketiscudû li âdeme fe secedû illâ iblîs ebâ vestekbere ve kâne minel kâfirîn."

Meâli: "Âdem'e; tüm varlıktaki gücü anla, tüm varlığınla bir teslimiyet içinde ol, diye bildirdik. Böylece o tüm varlığıyla teslim oldu. Ancak, varlığın dış yüzünde kalıp iç yüzünü göremeyen, tüm varlıktaki gücü anlayamayan ise, teslim olmaktan kaçınır ve bir kibirlilik içinde kalır ve hakikatleri görmemezlikten gelenlerden olur."

Kur'ân'da iblis secde etmedi, diye bildirir.

Fakat bizlere hep şeytan secde etmedi diye öğretildi.

Kur'ân şeytan demez iblis der.

İşte burada, iblis ve şeytan inceliğini anlarsak sunulan âyetlerin hakikatini daha iyi anlarız.

İblis, libas, elbise, dış elbise, sûret, varlığın toprak ciheti aynı anlamlara gelir.

İblis; dış elbisede, sûrette kalan demektir.

Yâni varlığa baktığında, varlığın dış yüzünde kalan iç yüzündeki mânâyâ ulaşamayan demektir.

Yâni teni görüp cânı göremeyen demektir.

Yâni toprağı görüp, toprağın aslını göremeyendir.

Tüm sûret vücûdlarını tutan Allah'tır.

İnsan varlığın dış yüzüne baktığında, iç yüzünün de olduğunu unutmadan bakmalıdır.

Varlığa, varlığın iç yüzünde, varlığı tutan ilâhi kudreti unutmadan bakmalıdır.

Eğer unutursak iblis durumuna düşeriz.

İşte iblis; varlığın dış elbise yâni varlığın toprak boyutunda kalan demektir.

Bizden istenen sûretleri tutan gücü anlamak ve secde sırrına ermektir.

İblislik boyutunda kalmak, karanlığa düşmektir.

İblis karanlıkta yaşar.

Âdem hakikatine eremez.

Âdem denilen, üflenen rûh sırrıdır.

Kur'ân'da "rûhumuzdan üfledik" âyeti vardır.

İşte cümle varlık, o rûhdan gelmiştir, o rûh ile durur.

Bizler sûretleri yâni varlığın dış elbisesini görür içteki ruhu göremezsek, İblis oluruz, yâni dış elbisede, sûrette kalan oluruz.

Kur'ân'da, "Âdem'e secde edin" denilmesinin hikmeti; varlığın geldiği yer olan, ruh hakikatini anlayın ve melekleşin, yâni sûret varlığınızdaki geçin ve secde sırrına ulaşın denmesidir.

Varlığın dış yüzünde yâni dış elbisede, yâni sûrette kalan secde sırrına vâkıf olamaz.

Burada bize, kim bu varlığın sûretini görür sûretini yâni içindeki ruhu göremezse onda iblis hâli oluşur, diye bildirilir.

Kişinin, kendi sûret bedeninde kalması, bedeninin zâtını görememesi, iblis olma durumuna düşmesine sebep olur.

Kişinin, Allah hakikatine erememesi, varlığın sûret boyutunda kalmasıdır.

İblislik, görünen varlığın aslını görememektir.

İblislik durumuna düşmek, kişinin bakış açısında gizlidir.

Âyette, "İblis Âdem'e secde etmedi" diye bildirilir.

İblis; “Onu topraktan yarattın, ben ondan üstünüm” dedi.

İşte karanlık, “Ben ondan üstünüm” duygusunun çıktığı yerdir.

Her kim, varlığın sûret boyutunu görür, sîret boyutunu göremezse, işte o kişi iblislik durumuna düşer, onda kibir açığa çıkar.

İblis diye ayrı bir varlık yoktur.

İblis, varlığın beşer boyutunda yâni toprak boyutunda yâni varlığın sûret boyutunda kalmaktır.

Kendini, başkasından üstün, hayırlı görmektir.

Bu gördüğümüz varlık, sûret boyutuyla bir perdedir.

Perdenin ardı Allah boyutudur.

Her kim; sûret gördü, sîret göremedi o iblis oldu.

Her kim; toprak gördü, aslını göremedi o iblis oldu.

Her kim; kendini gördü, kendinde Hakk’ı göremedi, o iblis oldu.

Her kim; karşısındaki kişiyi gördü, onda Hakk’ı göremedi, o iblis oldu.

Her kim; tende kaldı câna eremedi, o iblis oldu.

Her kim; güzel çirkin diye gördü, o iblis oldu.

Her kim; kadın erkek diye baktı, insan olarak bakmadı, o iblis oldu.

Her kim; eşyayı gördü eşyada esmayı göremedi, o iblis oldu.

Her kim; iblis oldu, o kibre düştü.

“Ben ondan üstünüm” dedi, kendini yüce gördü.

İblislik durumuna düşen kişi karanlığa düşer.

Ve ondan kibir doğar, benlik doğar, şeytanlık doğar.

Şeytanın babası, iblistir.

İblis olan artık yavaş yavaş şeytanlaşır.

İblis durumuna düşen, artık varlığın eşya boyutuna takılmıştır.

Eşya boyutuna düşen, eşyadan çıkar elde etme derdiyle zalimleşir, yâni şeytanlaşır.

Şeytanlık hâli, varlığın eşya boyutunda kalıp, ondan çıkar elde etmek, varlığa zulüm etmektir.

Kişideki; hasetlik, fesatlık, kin, nefret, kavga, cimrilik gibi huylar şeytanın çocukları olabilir mi?

Ve bunlardan oluşan “kibir” baş şeytan olabilir mi?

Nisâ Sûresi 120: “Şeytani hallerde olanlar ancak bir kibirlilik içinde olurlar ve onlar kibirliliği âdet edinirler.”

Şeytan, kibrin zirve yaptığı yerdir.

Şeytan, hep kendi çıkarı peşinde, kendi egosu içinde olandır.

Şeytan, her hareketi kötülük içinde olandır.

Kibirsel alanda kalan kişi, şeytanlaşır, kibir içinde yaşıntısına devam eder.

Artık o hep ikilik üzere hareket eder.

Ve artık varlığa; iyi kötü, güzel çirkin, güçlü zayıf, düşük makam yüksek makam, köle kral, zengin fakir, gibi düşünceler içinde bakar.

Şeytan haktan uzaklaşmış, artık kibir içindedir.

Kibir içinde olan kişi de, yavaş yavaş kötü haller sergilemeye başlar.

İşte şeytan; tüm kötü haller içinde, benlik içinde, hasetlik, fesatlık, yıkıcılık içinde olana denir.

Şeytan, zalimliği düşünen, kendi çıkarı için zulmedendir.

Şeytanın her hareketi kendi otoritesi içindir.

Şeytanlaşan kişi; makam, mevki, şan, şöret, çıkar, zenginlik, peşinde olur.

Hep dünya menfaati, şahsi çıkar peşindedir.

Şahsi çıkar için yakar, yıkar, parçalar, böler, öldürür,
her şeyi yapar.

Kibir içinde olur, o öyle bir kibirdir ki kendi isteğine
ulaşmak için:

Yeri gelir tevâzû içinde görünür.

Yeri gelir gözyaşı içinde görünür.

Yeri gelir karamsarlık içinde görünür.

Yeri gelir korkutur.

Yeri gelir insanların inançlarını kullanır.

Ve her zaman Allah adını kullanarak hareket eder.

Yâni o kişi hep sinsilik içindedir, içi başka dışı başkadır.

Hep kendi çıkarları için hareket eder.

İblislik hâline düşen kişiden, şeytanlık doğar.

Kibir, şeytanın durduğu yerdir.

Ve böylece işte kim; varlığın eşya boyutunda kalıp,
kendi saltanatı içine her türlü zulüm yapıyorsa, o şeytandır.

Şeytan olanın tek derdi, kendisidir, kendi otoritesidir.

İşte kim;

Varlığın dış boyutunda kalıp, Hakk'tan uzaklaşıyorsa,

Böylece birilerini kerih görüp, birilerini yüce görüyorsa,

Kendi çıkarı için zarar veriyorsa,

Makam mevki için her türlü düzenbazlık içinde oluyorsa,

İnsanların ve varlığın hakkını yiyorsa,

Emaneti ehline vermiyorsa,

İnsanları fırkalara bölüyorsa,

Ben ve o, biz ve onlar deyip birilerini aşağılıyorsa,

Kimin dilinde kibir ifade eden sözler varsa,

Hep çıkarı için koşuyor, hep kötülük içinde oluyorsa,

Kendi şahsi çıkarı için birilerini kullanıyorsa,
Zenginlik, makam, şöhret, peşinde oluyorsa,
İşte o kişi şeytandır.

İşte şeytan taşlamak denilen şey, kişinin kendi şeytanını kendinden uzaklaştırmasıdır.

Kişiyi zulme düşüren her duygu, kişinin kendi şeytanıdır.

İblis karanlıktan doğar, şeytan karanlıkta yaşar.

Zulüm karanlıklardan gelen davranıştır.

Karanlıktan karanlık doğar.

Ama ışık karanlığı bitirir.

İşte kişinin aydınlığa erişmesi, iblisini yenmekle mümkündür.

Şeytanını teslim almakla mümkündür.

Zulmünü ıslah etmekle mümkündür.

Ve bilmelidir ki karanlıkta yaşayan firavundur, nemruttur, iblistir, şeytandır.

Ve bu duygulardan kurtulmak aydınlığa erişmektir.

Benlik karanlığından kurtulmak, kendindeki “Ene” hakikatine erişmekle mümkündür.

AYDINLANMAK NEDİR

Aydınlanmanın hakikati nedir?

Aydınlanmış kişi kimdir?

Bir konu hakkında bilgi sahibi olan kişiye aydınlanmış kişi denilir mi?

Aydınlanma ve fecir vakti arasından nasıl bir bağ vardır?

Toplumda "Fecir vakti" diye bilinen vakit, güneşin doğuşunun başlamasıdır.

Ve yavaş yavaş aydınlığın gelişidir.

Gönülleri fecre eren kimsenin aydınlanması başlamış demektir.

Nasıl ki sabah fecr vakti, güneşin yavaş yavaş doğmasıyla dünyanın aydınlanması başlamıştır.

Hakk'ı bilmeye başlayan kimsenin de gönlü yavaş yavaş aydınlanmaya başlamıştır.

Kendi varlığının yaratılış hakikatine eren ve kendi varlığının varlıkla olan bağını görebilen kişi aydınlanmış kişidir.

Aydınlanmak, yaratılış ve yaratıcı hakikatine ermektir.

Hakk ve halk hakikatine eren ve halk'ta Hakk'a nazar edebilen kişi aydınlığa erişmiş kişidir.

Denizi Hakk olarak düşünelim, denizin damlalarını halk olarak düşünelim.

İşte bunların birbiriyle bağını görebilmek, damlalarda denizi görebilmek gönlün aydınlığa erişmesi ile mümkündür.

Varlık ve Allah birbirinden ayrı değildir.

Allah hakikatine erebilmek, her varlıkta Allah'ın ve-chîne erişebilmek, gönülde güneşin doğmasıdır.

Gönülde güneşin doğuşu, hakikatin doğuşudur.

Eskiden aydınlanmış kişiye nurlanmış-nura erişmiş kişi denilirdi.

Nur ışık demek değildir.

Nur, varlıktan Allah'ın nurunun yansımasıdır.

Nasıl ki gökyüzünden yıldızlardan ışık yansır, varlıktan da Allah'ın ziyası yansır.

İşte bu hakikat iyi bilinmelidir.

Nur alâ nur makamı iyi bilinmelidir.

Denizi nûr olarak düşünelim, denizin damlalarını nur alâ nur olarak düşünelim.

İşte bu âlem ehad olan Allah'ın nûrudur.

Her bir varlık ehad olan nûrun vâhid olan damlalarıdır.

İşte bu hakikate erişen kişiye nurlanmış-aydınlanmış kişi denilir.

Yâni her varlıkta Allah'ın nûruna nazar eden kişi, aydınlanmış kişidir.

Aydınlanmış kişi varlığa baktığında, varlığın aslı olan Allah'a nazar eder.

Her bir varlık bir olan Allah'ı gösteren, Allah'ın kendi tezâhürüdür.

Aydınlanma makamları, Allah'ın varlıktaki tecellilerine adım adım erişmekle mümkündür.

Gönlü aydınlanmış kişi, fecir makamına erişmiş kişidir.

Gönlü Allah hakikatine erişmiş kişi, aydınlanmış kişidir.

Yaşamın hakikatini anlamak, gönülde ışığın doğuşuna kapı açar.

Yaşamın hakikatini düşünen beyin, farklı bir enerjiyle çalışmaya başlar.

Aydınlanmanın başlangıcı, akletmek, tefekkür etmektir.

Makâm-ı Mahmûd aydınlanmış kişinin makamıdır.

Makâm-ı Mahmûd'a açılan kapılar "Leyletü'l Kadr ve Leyl'i Tehecced" makamlarıdır.

Leyletü'l Kadr, kadir gecesi diye bilinir.

Leyl'i Tehecced, gece namazı diye bilinir.

"Leyletü'l Kadr" ve "Leyl'i Tehecced" makamları nedir?

Leyletü'l kadr, leyl ve kadr kelimelerinden gelir.

Leyl, leylâ, leyâil, leyâl, leyâli, leylî; aynı kökten gelen kelimelerdir, gece, karanlık, görünmeyen, batın demektir.

Kadr kelimesi ise; kudret, takdir, güç, kuvvet, muktedir olan demektir.

Leyl'den yâni geceden maksat nedir iyi düşünülmesi gerekir.

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinde, Leylâ kelimesi de leyl kelime kökünden gelir.

Leylâ sırrı nedir, Mecnûn sırrı nedir? İyi tefekkür etmemiz gerekir.

Normalde gece dediğimiz şey, aslında Dünyanın kendi gölgesidir.

Kişinin kendi gölgesi de, yâni leyl hâli de, kendi varlığını görüp Hakk'ın varlığını görememesidir, yâni kendi gafletidir.

Kendini bilmeyen, kendi aslının Hakk olduğunu bilmeyen kimse karanlıktadır.

Kişide olan leyl hâli, kişinin cehalet karanlığında olma hâlidir.

Kişi bu karanlıktan aydınlığa yol almalıdır.

Yâni leyl yürüyüşüne erişmelidir.

Kendi gafletinde kalan kimse, Allah hakikatinden uzaklaşmış, kendi gafletinde kaybolmuş kimsedir.

Kendinde Allah'a şahit olmuş kimse ise, Allah'ta kaybolmuştur, yâni Allah'ta bulunmuştur.

Kendi varlığında Allah'a erişemeyen kimse, kendinde Allah'ı kaybetmiş kimsedir.

Ama kendi varlığında Allah'a erişmiş kimse ise, Allah'ta kaybolmuştur.

Allah'ta kaybolan kimse, aslına erişmiştir, Allah'ta bulunmuştur.

Kur'ân'da "Leyl Sûresi" de vardır.

Leyl Sûresi 1, 2, 3: "Ve el leyli izâ yağsâ ve el nehâri izâ tecella ve mâ halâkaz zekera vel unsâ."

Meâli: "Cehalet halleri yok olup gittiği zaman, ortaya çıkan varlığın hakikatlerini anlamak vardır. Erkek olsun ve dişi olsun, yaratılan her şeyde hakikatler vardır."

Kişi kendinde olan, kendini her an tutan, her an ondan nefes alıp veren, kalbini attıran, tüm vücûdunda; işleyişiyle, nitelikleriyle, Zâtıyla her an tecelli eden, kendinde her an tezâhür eden Hakk'ı bilmiyorsa, o kişinin o hâli cehalet karanlığıdır.

Kişinin gaflet hâli, kendi cehalet karanlığıdır.

Gönlü, bâtıl ile benlik, gurur, kibir, mal mülk, şan şöhrer, duyguları ile kirli olan kişi karanlıkta kalmıştır.

Hakk'ı bilmeyen her gönül karanlıktadır.

Kendinde olan Hakk'ı bilmeyen kişi, Hakk şuurundan uzaktır.

Hakk sırlarına kendinde erişmeyen kişi, kendi karanlığında kalmıştır.

Yâni o kişinin gönlü karanlıktadır, Hakk'ın aydınlığına kavuşmamıştır.

İşte leyletül'ı kadr; yâni kişinin gönlünde doğan “matlaı el fecr” (Kadir Sûresi 5) Hakk idrakinin uyanışıdır, Hakk aydınlığının başlamasıdır.

Kişi, gönlünü temizlerse, onun leyletül'ı kadr'i başlar.

Yâni Hakk'ın aydınlığına yürüyüşü başlar.

Kişinin gönlünün temizlenmesi ancak ve ancak; dilini tutup dedikodu yapmamak, kötü söz etmemek, gurur, ki-bir, bilmişlik, ayrımcılık gibi hallerde olmamak, mal-mülk, şan-şöhret gibi şeylere esir olmamak, kimsenin hakkını yememek gibi hallerle mümkündür.

İşte Kadr gecesi, kişinin Hakk'ı anlamaya başladığı andır.

Kişinin karanlıktan aydınlığa ulaşması ancak ve ancak kendi bedenini tutan yüce kudreti anlaması ile mümkün olur.

Kişinin kadr gecesi, kişinin gönlüne hakikatlerin nüzûl etmesiyle başlar.

Kur'ân'ın nüzûlü, kişinin beden sırlarının açılmasıdır.

Kişi, ne zaman vücûdunun canlı Kur'ân olduğunu anlarsa, o canlı Kur'ân'dan âyetlerin okunuşunu duyarsa, o kişi kadr gecesine kavuşmuştur.

Kendi benliğinde kalıp, Hakk'ı karanlıkta bırakan kişi, kendini ihâta eden Hakk'ı idrâk ettiğinde, kendini Hakk'ta karanlığa bırakır.

Yâni Hakk'ta fenâfillâh olur.

İşte o zaman kişi; leyl'i tehecced makâmı olan, “Makâm-ı Mahmûd”a ulaşır.

İsrâ Sûresi 79: “Leyl'i fe tehecced.”

“Leyl'i fe tehecced” âyetini gece namazı diye çevirmek ne kadar doğru olur düşünmek gerekir.

O ayette “Salât” kelimesi geçmez.

“Leyl’i fe tehecced” halk’ta Hakk’ın hüccetleridir.

Hakk kendini halkiyette zâhir etmiştir.

Teheccüd; Hakk’ın halk’ta kendini ispat etmesidir, zâhir eylemesidir, işaretleri ile kendini göstermesidir.

Nasıl ki gece gökyüzünde yıldızlar vardır, ama güneş görünmez, fakat yıldızlardan yansıyan ışık güneşin ışığıdır.

Ki gece hiç kimse yıldızları göremez.

Gördüğümüz yıldızlardan yansıyan ışıktır, hepimizin gördüğü ışık pırıltılardır.

Gece vakti, güneş ışığını, gezegenlerden yansıtarak kendini ispat eder, gösterir.

İşte cümle varlıktan da Hakk, her an hüccetleriyle, yâni delilleriyle, yâni işaretleri ile kendini ispat eder.

Nasıl ki gecede yıldızlardan yansıyan ışık, güneşin ışığı ise ve güneşi ispat ediyorsa, işte her varlıktan hüccetleriyle Hakk kendini gösterir.

Her varlıktan Hakk, kendini nûruyla zâhir eyler.

İşte halk’ta Hakk’ı seyretmek “Leyli tehecced” sırrıdır.

Varlık Hakk’ın gölgesi olarak değerlendirilir.

İşte bu “Leyli tehecced” sırrıdır.

Leyl’i tehecced makamına erenler, Makâm-ı Mahmûd’a ererler.

İsrâ Sûresi 79: “Leyli fe tehecced.”

İsrâ Sûresi 79: “Makâm-ı Mahmûd.”

Leyl; gece, karanlık, gölge, yansıyan nûr, gecenin sahibi, yıldızlardan yansıyan ışık anlamlarına gelir.

Tehecced, hücced kelimesinden gelir.

Hücced; delil, burhan, belge, işaret, ispat, nitelikler, göstergeler anlamlarına gelir.

Leyl'in diğ er bir açılımlı da geceleyin yıldızlardan ı ı-
ğın yansımasıdır.

Gece, gökyüzünde bir ışık gördüğümüzde anlarınız ki,
orada bir yıldız vardır.

Bu orada olan galaksi de olabilir, yıldız da olabilir.

Gece yıldızdan yansıyan ışık, yıldızın delilidir, ispa-
tıdır, hüccetidir.

Leyl makamı, halk makamıdır.

Halk'tan yansıyan n r Hakk'ın nûrudur.

 şte halk'ta Hakk'ın nûruna eri en kimse, aydınlan-
mı  kimsedir.

“Leyl'i tehecced”:

Halk'ta Hakk'ın kendini zâhir etmesidir.

Kendini ispat etmesidir.

Kendini göstermesidir.

Cümle varlıktan da Hakk, her an hüccetleriyle ken-
dini ispat eder.

Her varlıktan Hakk, nûruyla kendini ispat eder.

 şte Halk'ta Hakk'ı seyretmek “Leyl'i tehecced” sırrıdır.

Leyl'i tehecced; varlıktan Hakk'ın nûrunun yansımasıdır.

Ağacın gölgesini düşünelim, aslında gölge yoktur, gölge
ağacın ispatıdır.

Gölge nafile boyutundadır.

Gölgenin aslı ağacıdır.

Gölge Güneş'in durumuna göre olur.

G ne , tam tepede iken ağacın gölgesi ağaçta yok olur.

Ağacın gölgesi yok olur, ama ağaç duruyordur.

 şte nafile boyutu da budur.

 şte tüm varlık, Allah'ın gölgesi mesabesindedir.

Tüm varlığın sûreti Allah'ın nûrunun gölgesidir.

Varlığın sîreti Allah'ın nûrudur.

Yâni buz suyun gölgesidir.

Buzun aslı sudur.

Varlık gün gelir yok olur, ama Allah'ın zâtı bâkidir, asla yok olmaz.

İşte, varlığın Hakk'ın gölgesi olma sırrı "Leyl'i tehecced" sırrıdır.

Leyl'i tehecced'in gece namazı diye zevk edilmesi; nasıl ki gece yıldızlar kendini ışıyla gösteriyorsa, Allah da tüm varlıktan hüccetleriyle kendini gösterir.

Varlıktaki tüm nitelikler Allah'ın hüccetleridir.

İşte hakikatte namaz "Leyl'i tehecced" makamıdır.

Namaz dâimdir, namaza dâhil olan, her an Hakk ile Hakk olur.

"Leyl'i tehecced" makamına eren dâim namazdadır.

Namaz:

Hakk ile Hakk olduğunu bilmektir.

Hakk ile bir olduğunu bilmektir.

Her an Hakk'a bağlılık içinde yaşamaktır.

Vücûdun her an Hakk'la iletişim içinde olduğunu kavramaktır.

Cümle varlığın Allah'ın zâtıyla kuşatıldığını bilmektir.

"Leyl'i tehecced" makamına erenler, daima namaz boyutuna ererler.

Onların; seyretmeleri, oturmaları, yürümeleri, çalışmaları, konuşmaları, düşünmeleri hep namazdır.

Onlar ne yaparlarsa yapsınlar her an Allah'a bağlılık içinde yaparlar.

Onlar seyirleri;

Halk'ta Hakk'a nazar etmektir.

Baktıkları her varlığa "Semme Vechullah" nazarıyla bakarlar.

Onlar, sûretleri sîretlerden ayırmadan bakarlar, yâni teni candan cânı tenden ayırmadan bakarlar.

Onlar, Hakk ile Hakk'a nazar ederler.

Onlar bir yerde otursalar;

Şükür içinde otururlar.

Baktıkları eşyanın özüne bakarlar.

Niteliklerine bakarlar.

O niteliklerin Allah'a ait olan sıfatlar olduğunu bilirler.

Onlar yürüdüklerinde, karşılaştıkları her insanın, her bir varlığın Allah'ın kulu olduğu şuuruyla bakarlar.

Allah'ın hiçbir varlıktan ayrı olmadığını bilerek bakarlar.

Allah'ın her varlığı sıfatlarıyla kuşattığını, her varlığı Zâtıyla tuttuğunu bilerek bakarlar.

Onlar konuşurken;

Allah'ı unutmadan konuşurlar.

Allah için konuşurlar.

Ağızlarından çıkan her bir kelimedede Allah'ı hatırlatırlar.

Onlar düşünürken;

Allah'ın sonsuz hikmetlerini düşünürler.

Bir aşk içinde, bir şükür içinde, bir tevekkül içinde düşünürler.

Allah hissiyatından ayrılmadan düşünürler.

Onlar dünyalık kaygı, karamsarlıktan geçmiş olanlardır.

İşte onlar her an namaz içinde olanlardır.

İşte onlar "Leyl'i tehecced" makamına erenlerdir.

İşte onlar aydınlanmış kimselerdir.

Leyl'i tehecced'e erenler, Makâm-ı Mahmûd'u görenlerdir.
Makâm-ı Mahmûd; tüm makamları içinde barındıran makamdır.

Mahmûd, hamd kelimesinden gelir.

Hamd; Allah'a ait olan tüm nitelikler, tüm hikmetler, tüm himmetler anlamındadır.

Varlıktaki tüm nitelikler yâni sıfatlar, Allah'ın sıfatlarıdır.

Makâm-ı Mahmûd, Hazreti Muhammed'in makamıdır.

Muhammed boyutu, Hamd boyutudur.

Muhammed, hamd üzere olan demektir.

Muhammed, Âdem'den Muhammed'e tüm makamları cem eder, içinde barındırır.

Makâm-ı Mahmûd, Allah'a ait olan tüm niteliklerin geldiği yerdir.

İşte, Leyl'i tehecced makamına erenler, tüm varlıktan yansıyan niteliklerin Allah'ın nûru olduğunu bilirler ve zevk ederler.

Makâm-ı Mahmûd şuuruyla yaşayanlar, varlıktaki tüm değerlerin Allah'ın değerleri olduğunu bilerek yaşarlar.

Onlar "Hamd" şuuruyla yaşarlar.

Hamd şuuruyla yaşayanlar; tüm varlığın, Allah'ın sıfatlarıyla, fiilleriyle, Zâtıyla kuşatıldığını bilerek yaşarlar.

İsrâ Sûresi 79: "Ve minel leyli fe tehecced bihî nâfileten leke asâ en yebaseke rabbuke makâmen mahmûdâ."

Meâli: "Sen varlığından geçerek Halk'da Hakk'ı seyret. Umulur ki sen, Rabbinden açığa çıkan tüm varlığın niteliklerinin kaynağına erersin."

İşte Leyl'i tehecced; kişinin varlığından geçerek, halk'ta Hakk'ı seyretmesidir.

Makâm-ı Mahmûd; halk'ın ve Hakk'ın bir olduğunun zevkine ermektir.

Denizden gelen damlalar, denizin ispatıdır.

Deniz ve damlalar birliğin göstergesidir.

İşte varlık Allah denizinden gelen damlalardır.

Varlık ve Allah ayrı değildir.

Bu birliği gören kişi, aydınlanmış kişidir.

Aydınlanmış kimse, kâmil kimsedir.

Kâmil kimse karanlıktan geçen kimsedir.

Karanlığı aydınlığa çeviren kimsedir.

Kâmil kimse, akıllarda olan kibir fırtınalarını dindiren kişidir.

Kibirde olan kişinin duygu ve düşünceleri zalimliğin karanlığına kapılar açar.

Aydınlanmış kişi, gönülleri aydınlatır.

Gönüllerde Hakk güneşi doğan kişi, aydınlığa erişmiş kişidir.

Kâmil insanlar aydınlığa erişmiş kişilerdir.

Onlar Hakk makamında Hakk'a Hakk'la nazar eden kimselerdir.

Hakk'tan gelen halk'a Hakk nazarıyla bakan kimselerdir.

Kâmil insanlar, bu nazara erişmiş insanlardır.

Allah hakikatine erişmiş kimselerin gönülleri aydınlanmıştır.

Onlar insanlığın huzuru ve barışı için mücadele ederler.

Onlar toplumda zulüm olmasın isterler.

Toplum karanlıkta yaşamasın isterler.

Kimse kimseyi kandırmasın, kimsenin malına, ırzına, namusuna tasallut edilmesin isterler.

Onların gönüllerinde çağlayan rahmet duygusu, onların mücadelesinin merkezi olmuştur.

Onlar, gece gündüz durmadan insanlığın huzuru için koşmuşlardır.

Hazreti Muhammed'in temsil ettiği makam da "Hazret-Huzur" makamıdır.

Aydınlanma makamı, "Hazret" makamıdır.

Hazret, halk makamıdır.

Halk, Hakk'ın kendini halk ettiği makamdır.

Halk'ın hakikati Hakk'tır.

Her varlık Allah'ın kendi halkîyetidir.

Her varlık, her an Allah'a bağlıdır ve O'nun huzurunda durmaktadır.

Kâmil insanlar bu hakikati bildiklerinden dolayı, mücadeleleri bu ölçüde olmuştur.

Bu hakikati bilen kimseler, toplumda huzur oluşsun diye gayret gösterirler.

Allah hakikatini bilen kimse, O'nun hakikatlerine ârif olan kimse, kimseye hiçbir varlığa zerre kadar kötülük içinde olmaz.

Bir insan Allah'ın her an kendinde olduğunu bilirse, vücûdunun her zerresinin O'nun hakikatleriyle kaplanmış olduğunun idrakinde durursa asla kötü huylu olmaz.

Allah'a ârif olamayan kimse ise kendi egosunda kalır, yaşamını kendi şahsi çıkarları içinde geçirir.

Allah hakikatine ârif olan insan her zaman Sâlih amelde olur, iyi haller sergiler.

Hakikatleri anlayamayan kimse ise ego içinde yaşar, kötü haller sergileyebilir.

Hakikatlere ârif olan insan bilir ki, tüm varlığı tutan kudret tek kudrettir.

Bilir ki her varlık birbiriyle kardeştir.

Bilir ki tüm varlıktaki sıfatlar, nitelikler Allah'a aittir.

Bilir ki sûretler farklı olsa da tüm sûretleri tutan Zât birdir.

Bilir ki tüm kâlblerin atmasını sağlayan Zât birdir.

İşte bu idrake erişen kimse, zerre kadar zararlı haller içinde olamaz.

Aydınlanmış insan, çevresini aydınlatan insandır.

Aydınlığa erişmiş insan Allah'ın nûruna erişmiş insandır.

Kâmil insanlar "Nûr-u Muhammedî" yolu üzeredirler.

İşte bu nûr sırrı iyi bilinmelidir.

Muhammed'in nûru-nûr alâ nûr Allah'ın nûrudur. (Nûr Sûresi 35)

"Muhammed hakikati" ile "Hazreti Muhammed" ince-liği iyi bilinmelidir.

"Muhammed" dediğimiz zaman, bu Allah'a ait olan hamd ile alakalıdır.

Hazreti Muhammed dediğimiz zaman, bu 571-632 yılları arası yaşamış, Allah'ın hamd boyutunu insanlığa sunan, bir gönül insanı ile alakalıdır.

Hazreti Muhammed, "Nûr Makamı"nı yâni "Muhammed Makamı"nı insanlığa duyurdu.

"Muhammed Makamı" tüm resûl ve nebîlerin cem olduğu makamdır.

Tüm resûl ve nebiler Muhammed makamından süzülüp gelmiştir.

O'nun makamı, "Hamd" makamıdır.

O'nun makamı; Halk makamı, sıfatlar makamıdır.

O'nun makamı "Hazretül Cem" makamıdır.

Halk'da Hakk'a nazar etme makamıdır.

Hazreti Muhammed, her dâim Halk'da Hakk'a nazar ederek yaşardı.

Kesrette vahdeti görerek yaşardı.

Kesret Halk boyutudur.

Vahdet Hakk boyutudur.

Halk, Hakk birbirinden ayrı değildir.

Damlalar ve Deniz misali birdir.

Hazreti Muhammed'in makamı "Nûr" makamıdır.

Tüm Âlem, Allah'ın nûrundan süzülüp gelmiştir.

Nûr, resûl sırrıdır.

Rûh, üflenîştten açığa çıkış sırrıdır.

Beşer, nebiler sırrıdır, hakikatlerin bilgileri sırrıdır.

Allah'ın hakikatlerine ancak varlık boyutunda erişebiliriz.

Varlık, beşer boyutu, fenâ boyutu, cesed boyutudur.

Allah'a ait bilgiler, haberler, beşer boyutundan yâni varlık boyutundan sunulur.

Nebî, nebat kelimesi ile alakalıdır.

Nebî; haber getiren, haberi sunan, bilgileri sunan demektir.

Resûl; irsaliye eden, gönderen, açığa çıkartan demektir.

Tohum düşünelim;

Tohumun özünde ağaç vardır, ama görünmez.

Tohumun özünden ağacın adım adım zâhire gönderilmesindeki kuvve "resûl" sırrıdır.

Açığa çıkan ağaç ise "nebat" sırrıdır.

Ağaca ait tüm bilgilerin ağaçta bulunması ise "Nebî" sırrıdır.

Nûh Sûresi 17: "Vallâhu enbetekum minel ardı nebatâ."

Ve Allah enbete kum : Allah, nebat, beni, yetiştirdi,
yeşillendi, çıkardı, siz,
Min el ardı : Yeryüzünde, topraktan,
bedeninizden,
Nebaten : Nebat, bitki, Nebî, haber sunan,

Meâli 1: “Allah sizi topraktan, bitki bitirir gibi çıkardı.”

Meâli 2: “Allah sizi bitki bitirir gibi açığa çıkardı, hakikatin bilgisini sizin bedeninizden sundu.”

İşte âyetle, muhteşem bir ifadeyle bildirildiğı gibi, insan bedeni “Nebî” boyutudur, insanın açığa çıkarılması “Resûl” boyutudur.

Hazreti Muhammed’in bu konu ile ilgili çarpıcı bir sözü vardır.

“Âdem, rûh ile ceset arasında iken ben resûl idim.”
(Tirmizi, Ahmed b. Hanbel, Buharî)

Her ne kadar bu söz çoğı araştırmacı tarafından kabul edilmese de bu sözün derinliğı çok çarpıcıdır.

Sahâbîlerden Meyseretü'l-Fecr (Meysere) ve Ebû Hüreyre'den gelen aktarım şöyledir.

Resûlullah'a; “siz ne zaman resûl oldunuz?” diye sordum.

Hazreti Muhammed şöyle cevap verdi; “Âdem rûh ile cesed arasında iken ben resûl idim” buyurdu.

Bu sözü Hazreti Muhammed'in makamını bilenler anlayacaklardır.

Hazreti Muhammed'in makamı “Nûr-Resûl” makamıdır.

Âdem'den maksat “Rûh” makamıdır.

“Nefahu fîhi min rûhî.” (Hicr Sûresi 29)

Ceset; beşer boyutudur, toprak boyutudur.

Rûhun üflenışıyle beşer açığa çıkar.

Rûh, nûr boyutundan süzölür gelir.

Allah'ın nûrundan rûhuna, rûhundan beşere olan akışla varlık açığa çıkar.

İşte Hazreti Muhammed'in bu sözü; "tüm varlık Allah'ın nûrundan açığa çıkar" anlamındadır.

Hazreti Muhammed'in makamı, nûr makamı olduğu için, henüz Âdem yok iken, yâni insan yok iken, yâni insan rûhdan beşere akar iken, Muhammed'in nûru vardı.

Yâni Muhammed, Allah'ın nûrundandı.

O nûr, Resûl sırrıydı.

Resûl ve Nebî Allah'a ait boyutlardır.

Hazreti Muhammed'in temsil ettiği makam "Nûr-Resûl" makamıdır.

İşte kendindeki nûra erişen insan, Allah hakikatine erişecektir.

Allah'ın zâtına ve sıfatlarına ait hakikatlere erişecektir.

FÜCÛRDAN FECRE

İnsan, hakikatin aydınlığına erişebilmesi için, günahlarından kurtulması gerekir.

Benlik günahının ne olduğunu bilmesi gerekir.

Fücûr, kişinin düştüğü benlik, kibir günahıdır.

Kişi, benlik günahından gelen, nice günahları anlaması gerekir.

Kendinden sadır olan, zalimlik günahının ne olduğunu anlaması gerekir.

Günah; cünah, cenah kelimesiyle bağlantılıdır.

Cenah; her yer, kol, kanat, her taraf, kısım kısım her yer demektir.

Her yerin sahibi Allah'tır.

Her yeri saran Allah'tır.

İşte her yerde Allah'ı görmekten uzaklaşmak, benlikte kalmak gûnahtır.

Kendinde Allah'ı görememek, kendine benlik isnat etmek gûnahtır.

İşte fücûr, günahın karanlığıdır.

Fücûr; günah, hata, gaflet, cehaletin karanlığı demektir.

Fecir; hakikatin aydınlığı demektir.

İnsan gaflette olduğunu anlamalıdır.

Benlik gafleti, kişinin en büyük günahıdır.

Kibre düşen insan, senlik benlik kavgasıyla günahlara sürüklenir.

Kibir bir hastalıktır ve hastalıkların en tehlikelisidir.

Kibir bir g nahtır ve günahların en b y g d r.

Kibir hastalığının içinde, en tehlikelisi inanç kibriidir.

Kişi hangi alanda olursa olsun, kişinin içinde inanç kibri olduğu müddetçe, o kişi kendini üstün yüce görüp, başkasına hor bakacaktır.

  te iblisin günahı buydu.

O kendini karşısındaki kimseden hayırlı gördü, kendini üstün saydı.

  te bu f c rdu.

Kişinin içindeki kibir, kişiyi varlıktan ya da başka kimselerden farklı gösterecektir, kendinin yüce olduğunu zannettirecektir.

Kibir, kişiyi asla fecre eri tmez.

Kibir içinde olan kişi asla sevgiye ulaşamaz.

Kibir içinde olan kişi; öfkeli, kavgacı, geçimsiz, alıngan, kırılğan olur.

Kibir içinde olan kişi; kırııcı, sesini yükselten, bilmi , inatçı, tartı macı olur.

Kibir içinde olan kişi; hayattan, doğadan, dostluktan kopuktur.

Kibir içinde olan kişi; cimridir, bencildir, kendi benliğinde kalan biridir.

Kibir içinde olan kişinin vücûdu, salgıladığı kimyasallarla, kişiyi bunalıma sürükler.

  imizde kibir olduğu müddetçe, hangi alanda olursak olalım, başkasına hor bakarız, kendimizi üstün görürüz.

Böylelikle fitne fücûr içinde kalırız.

Fitne fücûr içinde kalan kimse aydınlığa yâni fecre eri emez.

Fücûr, günaha düşmektir.

Fecr, aydınlığa erişmektir.

Facir, günahkâr demektir.

Fecri, aydınlanmış demektir.

Kibir, şirk günahı, insan gönlünü karanlığa sürükler.

Fitne fücûr karanlığı, insanı firavun eyler, zalim eyler.

Hakikatin aydınlığı, Allah hakikatine erdirir.

Benliğe düşen günaha düşmüştür.

Günaha düşen karanlıkta kalmıştır.

Günahtan kurtulan aydınlanır.

Aydınlanan fecre erişir.

Günah denilen düşmektir.

Karanlığa düşmektir.

Karanlık ışıkla yok olur.

Güneş doğduğunda karanlık gider.

Fecr vakti, güneşin doğuşudur, ışığın gelişidir.

Dünyanın gecesi vardır.

Gündüzü vardır.

İnsanın da gecesi vardır.

Gündüzü vardır.

Fücûr içinde olan kimse, karanlıkta kalmıştır.

Fecre erişen kimsenin ise gönlü aydınlanmıştır.

İnsan düşünmelidir!

Kendini gözden geçirmelidir!

“Acaba benim gönlüm karanlıkta mıdır?”

“Yoksa gönlüm aydınlanmış mıdır?”

Dünyamızın her günü, gece ve gündüz ile geçmektedir.

Ama gaflette olan insanın her günü, fücûrun karanlığı ile geçmektedir.

İnsan, gönlünü fecre erdirmelidir.
İnsanın gönlü aydınlanmalıdır.
İnsan benlik günahından kurtulmalıdır.
Allah'ın nuru ile aydınlanmalıdır.
Şems Sûresi 8: "Fe elhemehâ fucûrehâ ve takvâhâ."
Meâli: "O fücûrun ve takvanın ne olduğunu bilmelidir."
İnsan kendini bilmelidir.
Kendinde kalmamalıdır.
Takva ehli olmalıdır.
Fücûrdan kurtulmalıdır.
İnsan kendi aslına erişmelidir.
Aslının Hakk olduğuna şahit olmalıdır.
İnsan gönlüne Allah'ın ışığı doğmalıdır.
O gönül aydınlanmalıdır.
Aydınlanan gönül, çevresini aydınlatacaktır.
İşte insan günahın ne olduğunu bilmelidir.
Günahın hakikatten düşmek olduğunu anlamalıdır.
Günah dediğin düşmektir.
Günaha düştüğünü anlayan, tövbe eden insan kurtuluşu adım atacaktır.
Günah insan olmaktan uzaklaşmaktır.
Günah, hatalarda kaybolmaktır.
İnsan günahını bilmelidir.
Günahlarından dönmeli, hakikate kapı açmalıdır.
İnsan günahkârım deyip kendine zulüm de etmemelidir.
Günah işledim diye, karamsar olmamalı, umutsuz olmalıdır.
İnsan ne kadar günahı olursa olsun, Allah'tan ümidi kesmemelidir.

Günah, eğer bilersen, mağfirete açılan bir kapıdır.

Günah, eğer bilersen, Allah ile kucaklaşmaktır.

Günahsız insan olur mu? Olmaz elbette.

İnsan günah işlemeyen yaşayabilir mi? Yaşayamaz elbette.

Günah, seni kendine döndürür.

Günah, sana pişmanlık duygusunu getirir.

Pişmanlık tövbe ettirir.

Tövbe, seni Tevvab ile buluşturur.

Tevvab sana af kapılarını açar.

Af kapılarının ardında, mağfiret deryası vardır.

Bak bu kapılar, hep günahkâra açılır, "ben günahkârım" diyene açılır.

Günah seni sana döndürür, gönlün ile buluşturur, nice lütuflar getirir.

Günah, pişmanlık getirir, gözyaşı getirir, o gözyaşı temizlenmeyi getirir.

Günah kirlenmektir, kirlenmeyen hiç yıkanabilir mi?

Günah sana ah çektirir, ah kardeş demektir.

Ah, Ahî kelimesinden gelir.

Günahın sana, kardeşliği hatırlatır, tüm varlığın bir-biriyle kardeş olduğunu hatırlatır.

Günahın sana, kardeşinin hakkını, varlığın hakkını yememeyi hatırlatır.

Günah işlemeseydin, ah çekmezdin.

Ah çekmeseydin, kardeşliği bilemezdin.

Ten boyutunda cân kardeşin var, cân boyutundan gelen bir "ah" var.

İşte günah, o ahdan gelen bir sesleniştir.

Günah seni, cân ile buluşturan bir ateştir.

Günah işleyen, halk içinde serkeştir.

O serkeşlikten vazgeçen, cân ile buluşan kardeştir.

Günahsız insan olur mu? Olmaz elbette.

Yaratılan varlığın içinde, tek günah işleyen insanoğludur.

İşte o insanoğlu da, Allah hakikatini idrak edecek tek canlıdır.

Anla ki günah, seni insan makamına getirecek olan bir ateştir.

Günah dediğin, kemâlâta giden yoldur.

Günah dediğin, haberdar olmaktır, kendinden, duygularından haberdar olmaktır.

Günah dediğin, kendini sigaya çekmektir, “ben bunu niye yaptım ki” diyebilmektir.

Günah dediğin, gönlünü keşfetmektir, aşk kapısının anahtarını bulmaktır.

Günah dediğin, varlığa dönebilmektir, varlık ile kucaklaşabilmektir.

Günah, insan olabilmenin yoludur.

Temizlenmenin yoludur, Hakk’a teslim olabilmenin yoludur.

Günah, varlığından geçebilmenin, Hakk’a teslim olabilmenin duygusudur.

Günah dediğin, hasta olan aklını, kirli olan gönlünü, gözyaşı ile temizlemenin yoludur.

Günah dediğin, düşmektir, Yûsuf gibi bir kuyuya düşmektir.

O kuyuya düşmeden, o kuyuda yıkanmadan, kendi vücûdunda olan Sultan ile buluşulabilir mi?

Günah dediğin, gülün dikenleridir.

O dikenler batmadan, elin kanamadan, cânın yanmadan, hiç vücûda dönülebilir mi?

Hiç gül kokusu hissedilebilir mi?

Günah, düşmektir.

Tohumun toprağa düşmesi gibi...

Hiç tohum toprağa düşmeden filiz verebilir mi?

Hiç filiz çıkmadan, ağaç oluşabilir mi?

Günah düşmektir, tövbeye düşmektir, pişmanlığa düşmektir.

Hiç düşmeden, yanmadan, pişmeden, şekillenmek olabilir mi?

Yemek bile, ateşe düşmeden, pişmeden, yanmadan lezzete dönmez.

Günah dediğin, düşmektir, yanmaktır, pişmektir, gözyaşı dökmek, temizlenmektir.

Düştüğün günahın kıymetini bil, günaha düşmenin sebebini araştır, eğer bilersen o günah seni insan edecektir.

Günah, hata demektir, hatasız insan olur mu?

Hata yapmadan gerçek bulunur mu?

Hatasını anlayan kimseye açılır yollar.

Hatasını anlayan kimseye gelir lütuflar.

Günah pişmanlığa giden yoldur.

Pişmanlık, içindeki sevginin dalgalanmasıdır, sevginin kendini hissettirmesidir.

Pişman olan tövbe kapısına gelir, tövbe eden mağfiret bulur.

“Sen günahkârsın” diyenlere alınma, “ben günahkârım” de.

Günah eğilmek demektir, hiç eğilmeden doğrulmak olabilir mi?

Günah kirlenmek demektir, hiç kirlenmeden yıkanmak olabilir mi?

Günah işledin, bak için yandı.

Günah işledin, bak vicdan azabı çektin

Günah işledin, bak ne pişmanlıklar yaşadın.

Bak günahın seni nasıl yıkamaya başladı, seni nasıl kendine döndürdü, sana nasıl duygular hissettirdi.

Günahkârım diye, yakma bitirme kendini.

Umutsuzluğa düşme, toplumdan uzaklaşma, kapatma kendini.

İşlediğin günah seni, nice duygularla yıkayacaktır, seni nice duygularla tanıştıracaktır.

Gel günahının kıymetini bil.

Günah eğilmektir.

Günah dönmeektir.

Günah düşmeektir.

Tohum gibi toprağa düşmeektir.

Rahmet ile buluşmaktır.

Aff ile buluşmaktır.

Kendin ile barışmaktır.

Gel günahını anla, gel rahmete ulaş.

Günah kul olabilmenin derin duygusudur.

Kendine dönmenin, gönlün ile tanışmanın yoludur.

Günahsız insan olur mu? Elbette olmaz.

Günah, insan olabilmenin derin duygusudur.

Günah, pişmanlık kapısının anahtarıdır.

Günah, rahmet duygusuna olan sesleniştir.

Gel anla günahını, gel pişman ol ve tövbe et.

Gel, Allah sevgisiyle temizlen.

Günah eğilmektir.

Günah düşmektir.

Günah rahmete olan bir sesleniştir.

Gel "ben günahkârım" de.

Gel "ben benlikte kalmışım"de.

Bil ki hakikatin yolu "ben günahkârım" diyenlere açılır.

Kendi düştüğü fücûr günahını anlayıp, bundan dönmeye çalışanlara açılır.

Allah'tan ümidini kesme.

Bil ki Allah'tan ümidini kesmek de büyük günahdır.

Allah'ın rahmeti geniştir, senin günahın onun rahmet deryasında kaybolur gider.

Denize düşen bir damla kirin kaybolup gittiği gibi.

İnsan cehaletin karanlığında kalmamalıdır.

Kendi hakikatine erişerek gönlü aydınlanmalıdır.

Güneşin doğması gibi, gönlüne hakikatin güneşi doğmalıdır.

Bu güneş ancak kişinin kendi yaratılış hakikatine erişmeye başladığında, adım adım doğacaktır.

Bunun için insan nasıl yaratıldığını düşünmelidir.

Dön bedenine bir bak.

Nasıl var oldun düşün.

Gözlerine bak.

Kaşlarına, kirpiklerine bak.

Yüzüne bak.

Ağızına, dişlerine bak.

Ellerine, ayaklarına bak.

Kollarına parmaklarına bak.

Tüm bedenine bak.

Nasıl şekil aldın düşün.
Yaratılışını düşün.
Kendini bilmeye çalış.
Bir tohumdan açığa çıkan ağaç, tohumun içindeki yazılımdan tecelli etti.
Her tohumun içinde bir ağaç gizlidir.
Ağaç, oradaki yazılımdan tecelli eder.
Senin de bir yazılımın vardı.
Sen de o yazılımdan tecelli ettin.
İşte bu yazılım kader sırrıdır.
Senin oluşumun, kaza-kada sırrıdır.
Senin yazılımını kim yaptı?
Senin oluşumunu kim yaptı?
Tüm bunlar nasıl oldu?
Yaşam nasıl oluştu?
Tüm yaşamın da bir yazılımı vardır.
Her türlü varlığın bir yazılımı vardı.
Varlık çeşit çeşit oluştu.
Bu oluşum nasıl oldu?
Bu yazılımlar nasıl oluştu.
Yaşam nasıl ortaya çıktı.
Gel önce kendi oluşumunu düşün.
Doğumu, yaşamı, ölümü düşün.
Ölüm sonrasını düşün.
Nasıl yeni bir yazılıma aktığını düşün.
Kader ve kazanı kim yönetti.
Hep bunları düşün.
Sen, seni var etmedin.
Sen, seni şekillendirmedin.

Gel nasıl var oldun düşün.

Kendi hakikatini düşün.

Kendi ilâhi yazılımını düşün.

Açığa çıkış akışını düşün.

Kader ilâhi yazılımdır.

Yazan kudreti düşün.

Kaza, o yazılımın açığa çıkışıdır.

Açığa çıkıştaki kudreti düşün.

Kaza, varlığın şekillenmesidir.

Kaza, kaderin uygulanışdır.

Kaza, kaderin içinde olan bir yazılımdır.

Kaza, kaderde gizlidir.

Gel kendi varoluşunu düşün.

Gel kendi şekillenmeni düşün.

Gel kendi kaderini düşün.

Gel kendi kazanı düşün.

Yâ-Sîn Sûresi 12: “İnnâ nahnu nuhyil mevtâ ve nek-tubu mâ kaddemû.”

Meâli: “Nutfenin içindeki yazılımı biz yaptık ve ka-deme kademe açığa çıkardık.”

Kamer Sûresi 49: “İnnâ kulle şey’in halaknâhu bi kader.”

Meâli: “Biz bütün varlığı bir kader yazılımına göre halk ettik.”

İşte fücûrdan kurtuluş, kendi benliğinden kurtul-makta gizlidir.

Gönlüne aydınlığın gelişi, kendi hakikatinin Allah ol-duğunu anlamakta gizlidir.

Kendini gören, aslını görmeyen insan karanlıkta kal-mıştır.

Kendi benliğinde kalan, kendi hakikatine erişemeyen kişi fücûrda kalmıştır.

Amaç kendindeki ve tüm varlıktaki Allah'ın nûrunu görebilmektir.

Amaç Allah'ı anlayıp O'na teslim olabilmektir.

Kendi varlığının O olduğunu bilebilmektir.

Amaç fücûr günahından kurtulabilmektir.

Bakara Sûresi 17: “Onların durumu ateş yakan kimseler gibidir, onlar o ateşin ışığını görürler, fakat onlar kendilerindeki Allah'ın nûrunu, her varlıktaki o gücü göremezler ve onlar hakikatlerden uzaklaşmakla cehaletin karanlığında kalıp hakikatleri göremeyenlerdir.”

Bakara Sûresi 128: “Rabbimiz! Seni anlayıp teslim olanlardan, barış ve huzur üzere olanlardan eyle bizi ve bizim neslimizden gelenleri de seni anlayıp teslim olanlardan, barış ve huzur üzere olanlardan eyle ve bize hakikatleri anlamadaki usûlleri bildir ve yaptığımız hatalardan pişman olup döndüğümüzde bizi bağışla. Muhakkak ki sen, yaptığı hataları anlayıp dönenlerin tövbelerini kabul edensin, varlığı özünden var edensin.”

Bakara Sûresi 187: “Sizler cehaletten, fena hallerden sakınıp ehil kimseler olun. Siz nefsinizi tanıma yolunda olanlara fena sözler söylemeyin. Onlar size örnektir, sizler de onlar için bir örneksinizdir. Allah'ı bilin. Siz nefsinizi tanımada henüz alt makamlarda bulunuyorsunuz. Artık yaptığınız hatalardan dönüp bağışlanma içinde olun. Apaçık görünen varlığı anlamaya başlayın. Allah'ın tüm varlıkta yazılı olan hakikatlerini arayın ve faydalanın ve hissedin. Hatta cehalet karanlığından aydınlığa çıkıncaya kadar, tüm varlığın birbirine bağlılığını anlayıncaya kadar, tertemiz bir bağla Hakk'a bağlanıncaya kadar. Sonra da cehaletten, fenalardan sakınıp hakikatleri anlamayı tamamlayın ve o hakikatleri anlama yolunda olmayı yok

etmeyin. Siz teslimiyet içinde olmaya devam edin. Bunlar Allah'ın hududlarıdır, artık O'na olan yakınlığı yok etmeyin. İşte Allah insanlarda işaretlerini apaçık gösterir. Umulur ki onlar fenalardan sakınır, hakikatleri anlarlar.”

Bakara Sûresi 222: “Muhakkak ki yaptıkları hataları anlayıp dönenler, Allah sevgisine ulaşırlar ve kendilerini hakikatlerle temizleyenler bir sevgi içinde olurlar.”

Bakara Sûresi 257: “Allah'ı dost edinen kimseler iman etmiş kimselerdir. Onlar cehaletin karanlığından ilmin aydınlığına çıkarılırlar. Hakikatleri görmemezlikten gelen kimseler ise; batıl olan şeyleri evliya edinirler, onlar ilmin aydınlığını bırakıp cehaletin karanlığına dalarlar. İşte onlar yakıp yakıcı hallere sahiptirler, devamlı o hal-lerin içindedirler.”

Bakara Sûresi 267: “Ey iman edenler! Edindiğiniz şeylerden güzelce infak edin. Biz sizi topraktan ortaya çıkardık. Fenalarınızı infak etmeye kalkışmayın. Siz cehaletin o karanlık hallerine sarılmayın. Tüm varlığın sahibinin, varlığın tüm niteliklerinin sahibinin Allah olduğunu bilin.”

Mâide Sûresi 16: “O'nun rızasını tâbi olup selamete ulaşmak isteyen kimseye, Allah hakikatleriyle her an yol gösterendir ve her varlıkta yetkili olanı anlamakla, onları karanlıklardan aydınlığa çıkartandır ve onlara, dosdoğru hakikatin yoluna yol gösterendir.”

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki aydınlanmak, varlığın hakikatine erişmekle mümkündür.

Varlığın hakikati olan Allah'a şahit olmakla mümkündür.

Karanlık, kişinin benlikte kalmasıdır.

Aydınlık, kişinin hakikati olan Allah'a erişmesidir.

Amaç kendini bilme yolunda olmaktır.

Fücûrdan fecre kapılar açabilmektir.

KENDİNİ BİLMEK

Kişinin aydınlığa erişmesi, kendini bilmesiyle mümkündür.

Kendi hakikatine erişen kimsenin gönlü aydınlanacaktır.

Kendi hakikatini bilen kişi, kendinin Hakk olduğunu bilecektir.

Onun için kâmil kimseler her zaman “nefsini-kendini bil” diye öğütler sunmuşlardır.

Biz neyiz, biz kimiz?

Biz nasıl var olduk?

İnsan nasıl bedenlendi?

Nereden geldik, nereye gitmekteyiz?

Bu görünen âlem nasıl var oldu?

Âlem ve her varlık nasıl işlemektedir?

Bizi var eden kimdir?

Bizi var eden var mıdır?

Kendimizi nasıl biliriz?

Kâmil insanlar neden hep “Kendini bil” öğüdünü vermişlerdir?

Kendini bilme yolu nasıl bir yoldur?

Kendini bilme eğitimi nasıl bir eğitimidir?

Hazreti İbrâhîm’in yaptığı Kâbe, kendini bilme okulu muydu?

Hazreti İdris’in öğretisi neydi?

Tüm kendini bilme okulları Kâbe'den sonra mı yapıldı? Kişinin vücûdu tüm ilâhî sırları barındıran bir deryadır. Kişinin vücûdu aradığı tüm sorularının cevabının olduğu yerdir.

Hazreti Muhammed'e biri gelip soruyor:

Ya Muhammed! "Allah nedir?" ben O'nu nasıl bilirim.

Hazreti Muhammed bildiriyor: "Men arafe nefsehu-kendini bil."

Evet, her şey kendini bilmekle başlıyor.

"Ben kimim, bu görünen âlem ne, nasıl var oldum, nereden geldim, nereye gidiyorum, bedenimde olan işleyiş nedir, doğum nedir, yaşam nedir, ölüm nedir, ölüm sonrası nedir?" gibi soruların cevabını arayan kişi, sonunda kendine döner ve kendini tanımak için bir yola girer.

Hazreti İdris döneminde başladığı sanılan "kendini bil" öğretisi yüzyıllara nasıl yayıldı.

Hazreti İdris, aynı zamanda "Hermes" diye bilinir.

Hazreti İdris'in yâni Hermes'in öğretisi "Kendini bil" öğretisidir.

Bu öğreti, Antik Mısır'da Theb ve Memphis mâbedlerinde "Kendini bil" diye yazılmıştır.

O dönemlerde görüyoruz ki birçok mâbedin girişinde "Kendini bil" diye yazı vardır.

Bu öğreti, bir samimiyet içinde kendini bilmek isteyen kimselere özel olarak sunulurdu.

Ve halka kapalıydı, yalnızca seyr-i sülûk etmiş talebelere makam makam sunulurdu.

Eski Mısır'da M.Ö 1400 yıllarında yapılan, Luksor mâbedinin duvarında "Beden Tanrının evidir" diye bir yazı olduğu bildirilir.

M.Ö 800'lü yıllarda yapıldığı sanılan, Delphi mâbedi diye bilinen, Apollon mâbedinin giriş kapısının üzerinde "Kendini bil" yazılıdır.

M.Ö 6, 5. ve 4. yüzyıllarda yaşayan, Thales, Sokrates, Platon, Aristo gibi kâmil insanlar hep kendini bilmeyi işlemişlerdir.

Yâni o dönem ve öncesinde öğretilen en önemli öğreti "Kendini bil" öğretisiydi.

Çünkü kendini bilen, Tanrı nedir sorusunun cevabına da ulaşacaktır.

Yine M.Ö Brahmanizm, Zerdüştlük, Hinduizm, Budizm gibi inançlarda görülen öğreti, bireyin kendi özünü bilmesi yâni "Kendini bil" öğretisi idi.

Hazreti İdris, devrin öğretmeni idi.

İdris, ders, medrese, medâris, müderris, tedris, tedrisat, aynı kökten gelen kelimelerdir.

İdris; ders veren, ders alan, terzi, ölçüp biçen, inceleyen demektir.

Ders; öğrenmek için alınan eğitim demektir.

Medrese; ders verilen yer demektir.

Medâris; medreseler, okullar, ders verilen yerler demektir.

Müderris; ders veren, öğretmen, profesör demektir.

Tedris; ders vermek, öğretmek, okutmak, öğretim anlamındadır.

Tedrisât; ders vermeler, ardı ardınca öğretimler anlamındadır.

Yunancada "Hermes" kelimesi, Eski Mısır dilinde "HRM" diye yazılmaktaydı.

Hrm, Hirâm, Hirâ aynı kelime kökünden gelen kelimelerdir.

Hirâ; arayan, hakikate yönelen, meraka düşen, içinde arama ateşi düşen demektir.

Hirâm; nûrlanmış, aydınlanmış, bilgeliğe ulaşmış anlamına gelir.

Hirâm-Hirâ; yâni Hazreti Muhammed'in Hirâ'ya çekilmesi, yâni nûrlanması, nûra ulaşması yâni aydınlığa ulaşması da aynı anlamları taşır.

Hirâ Dağı'nın diğer adı Nûr Dağı'dır.

İşte Hazreti İdris'ten gelen "Hermetik öğreti" kendini bilme öğretisidir.

Yâni İlm-i Tevhîd öğretisidir.

Kişi bu öğretime, kendinin ve tüm âlemin sırlarını öğrenmek için kendi enfûsî âlemine, seyr-i sülûk eder.

Hazreti İdris'in soyundan gelen, Hazreti İbrâhîm ve Hazreti İsmâîl, tarafından yapılan Kâbe'nin duvarında "Kendini bil" yazısı var mıydı?

Tanrı nedir? Varoluş nedir? Var eden kimdir? Ben kimim? Sorularının cevaplarını arayanlar Kâbe'ye Hazreti İbrâhîm'e geliyorlardı.

Hazreti İbrâhîm, Kâbe'yi "Kendini bilme" okulu olarak kurmuş olabilir mi?

Hazreti İdris'ten beri gelen öğretileri bir okul bünyesinde, kendini bilmek isteyenlere bir düzen içinde sunmak için, Kâbe'yi yapmış olabilir mi?

Ya da daha önceden yapılan okulu tekrar temellerinin üzerine dikmiş olabilir mi?

Ve Kâbe'nin duvarına "Kendini bil" diye yazmış olabilir mi?

Ve bunun ile ilgili bir sistem, düzen kurmuş olabilir mi?

Kur'ân'da geçen "Millele İbrâhîm" âyeti buna işaret ediyor olabilir mi?

Millele İbrâhîm âyetini, İbrâhîm'in dini diye çevirmek kelimenin ruhuna uymuyor.

Din kelimesi ve millet kelimesi ayrı manalar içeriyor.

Millet kelimesi, "imlal" yâni, "imla" kelimesi ile aynı köktendir.

İmla kelimesi, "düzen- oluşturulan düzen" anlamına gelir.

Yâni Millele İbrâhîm; "İbrâhîm'in oluşturduğu düzen" anlamına daha uygun oturuyor.

Hazreti İbrâhîm'in, Kâbe'yi, "kendini bilme okulu" olarak yaptırdığı ve ona gelenlerin de onun oluşturduğu düzene göre derslere tâbî tutulduğu, gönüle daha uygun geliyor.

O gün Kâbe'ye gidenler, Hazreti İbrâhîm'i devrin Mürşid-i Kâmil'i bilip, ondan hakikat bilgilerini almaya gidiyorlardı.

Peki, bugün Hacca gitmedeki maksadımız nedir acaba?

Kâbe'nin; devrin kendini bilme okulu olduğuna ve Hazreti İbrâhîm'in de devrin öğretmeni olduğuna, Hacc Sûresi 27. âyet en güzel cevabı veriyor.

Kâbe'ye yâni Hazreti İbrâhîm'e gelenler, varoluş hakikatlerini anlamak için geliyorlardı.

O günün Müderrisi yâni öğretmeni, yâni Mürşid-i Kâmil'i Hazreti İbrâhîm'di.

İşte Hacca gitmekten maksat, Haceye-Hocaya-Öğretmene gitmektir.

Hace-Hoca-Öğretmene gitmekten maksat, Mürşid-i Kâmil'e gitmektir.

Hacc Sûresi 27: "Yetû-ke- sana gelsinler" âyeti bunu işaret ediyor.

Meâli: Allah'ı tanımak için arayışta olan insanlara ilan et. Toplumda ileri gelenler ya da bir zayıflık içinde

olanların hepsi, bir tasa içinde inceden inceye araştıranların hepsi sana gelsinler.

Hacc Sûresi:

26- İbrâhîm'e, Bizi kendi vücûd evinde bulacağını belirttik. Bana hiçbir şeyi ortak koşma, hakikatlerin arayışında olanlar için, tüm varlığı tutanı ve tüm varlıktaki nitelikleri ve tüm varlığıyla teslim olmayı anlamak isteyenler için, gönül evimi temiz tut, diye bildirdik.

27- Allah'ı tanımak için arayışta olan insanlara ilan et. Toplumda ileri gelenler ya da bir zayıflık içinde olanların hepsi, bir tasa içinde inceden inceye araştıranların hepsi sana gelsinler.

28- Onlara fayda getirecek olan hakikatleri bilsinler ve Allah'ın tüm varlıktaki işaretlerini anlasınlar. Onlara verilen nimetlerin yüceliğini belli güzellikler içinde tanısinlar. Mahlûkatı tanımada akılsızlık etmesinler. Böylece o hakikatlerden faydalansınlar ve ilimden yoksun kişileri de faydalandırsınlar.

29- Sonra da cehaletin kirliliğinden geçerek temizlenmeyi tamamlasınlar ve onlar hakikatlere uyacaklarına dair verdikleri sözlerini tutsunlar ve Allah'ın evi olan gönül evlerini tertemiz tutmak için gayret göstereyinler.

Zâriyât Sûresi:

20- Hakikatleri kesin olarak anlamak isteyenler için yeryüzünde deliller vardır.

21- Kendi iç âleminizde deliller vardır. Hâlâ bakıp da görmez misiniz?

Kur'ân'ı incelediğimizde görüyoruz ki "Oku" âyeti, kişinin kendini okuması, kendini bilme hakikatine işaret ediyor.

Kişinin bedeni, tüm ilâhî sırları barındıran canlı bir kitâbtır.

Her varlık, ilâhî sırları barındıran canlı bir kitâbtır.

Kişi, kâinatın sırlarına ulaşmak istiyorsa, kendi vücûdunu iyi okumalıdır.

Kendini anlamak isteyen kişi; kesinlikle dünyaya esir olmaktan kurtulmalı ve inanç adına öğrendiği tüm bildiklerini bırakmalıdır.

Kendini anlamak isteyen kişi; dedikodu, fitne, fesat, gurur, kibir, aldatma, kavgâ, öfke, hiddet, nefret, kin gibi kendine ve çevresine zarar veren tüm bu duygulardan kurtulmalıdır.

Kendini bilmek için, Hazreti Âdem'den beri gelen, Hazreti İdris'le öğreti hâlinde düzenlenen, Hazreti İbrâhîm'le okul düzeniyle şekillenen, Hazreti Muhammed'le tekâmülû tamamlanan "Kendini bil" öğretisi kişinin kendindeki ve varlıktaki "Vahy" deryasına sülûk etmesiyle vücûd bulur.

Allah bize şah damarımızdan yakınsa, O bizdedir.

Bizim de O'nu bilmemiz için, kendimizde O'nun tecellilerini idrak etmemiz gereklidir.

Yâni kendimizi bilmemiz gereklidir.

Kişi bilmelidir ki, kendi enfûsî boyutu tüm soruların cevaplarının olduğu yerdir.

Resûl, Nebî dediğimiz gönül erleri, kendilerinin ve varlığın enfûsî sistemi olan mânâ âleminde vahiyle beslendiler.

Kendini bil öğretisi; kişinin aradığı hakikatlerin kendinde olduğunun bildirilmesidir.

Yunus Emre:

*"İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsen
Ya nice okumaktır."*

Hace-Hoca Bektaşî Veli:

*“Dervîşlik hırkada taçta değildir,
Hararet nardadır, saçta değil,
Her ne arar isen kendinde ara
Kudûs’te, Mekke’de Hac’da değildir.”*

Kur’ân “Oku” ile başlar.

Yâni “Kendini oku.”

Yâni “Kendini bil.”

“Vücûd Hakk’ın evidir, edep eyle hâlini.

Gönlün ise Kâbe’dir, temiz eyle gönlünü.”

Kâmil insanlar hep bildirmişler:

Kendini bilen Rabbini yâni kendi vücûdunun sahibini
bilecektir.

Tüm varlığın sahibini bilecektir.

Allah hakikatini anlamanın yolu, kişinin kendini bil-
mesinden geçmektedir.

Gel kardeşim.

Kur’ân’ın öğüdünü cân kulağıyla duyalım.

Kur’ân’ın ilk âyeti olan “Oku” yâni “Kendini bil” âye-
tine uyalım, kendimizi bilmek için aşkla, samimiyetle,
zerre kadar beklenti içine girmeden kendimizi okumaya
başlayalım.

Kendi vücûd sistemimizi inceleyelim.

Kendi vücûd sistemimizde olan Matematiksel, Fizik-
sel, Kimyasal, Biyolojik işleyişi araştıralım.

Vücûdumuzun geldiği boyutu düşünelim.

Kendini bilen, varlığın varoluşunu da anlar ve varlığın birbiriyle bağını da anlar ve tüm varlığı tutan kudreti de anlar.

Ve tüm varlığın birbiriyle kardeş olduğunu da anlar.

İnsan olmak kendini bilmekte gizlidir.

Bilelim ki tüm soruların cevabı kendi vücûd sistemimizde vardır.

Gel kardeşim.

Kendimize dönelim kendi vücûdumuzun varoluşunu düşünelim.

“Oku-araştır-anla” âyetini can kulağıyla duyalım.

Okumaktan maksat, insanın kendini okumasıdır.

Alâk Sûresi

1- Seni vücûdlandırmanın delilleriyle, yaratılışı araştıranla.

2- Bir bağ ile bir öz dendir insanın yaratılışı.

3- Yaratılışı araştıranla. Seni vücûdlandırmanın tüm sıfatların da kaynağıdır.

4- Ki O kalemle öğretendir.

5- Bilmediği şeyi insana öğretendir.

6- Doğrusu insan kendine varlık isnat ederek azgınlık yapar.

7- Kendini varlık sahibi görür.

8- Muhakkak ki senin aslın ancak seni vücûdlandırandır.

9- Nehyedilen şeyi düşündün mü?

10- Kulun temizlenmesini.

11- Dosdoğru Hakk yolu üzere olmanın ne olduğunu düşündün mü?

12-Ya da tüm varlıktaki işleyişi, fenalardan sakınmayı, ortak koşmamayı.

13- Düşündün mü? Yalanlarda kalmayı ve eski cehalet bilişlerine geri dönmeyi.

14- Allah'ın öğretmesinin nasıl olduğunu bilmiyordun.

15- Doğrusu bir kimse eğer cehaletinden vazgeçmezse, elbette kendi aklındaki bildiklerine sürüklenir gider.

16- Hataların ve yalanların yönüne döner.

17- Artık o yöneldiği hiddet dolu hallerini bırakmalı.

18- Dayandığı o kötülük hallerinden vazgeçmeli.

19- Doğrusu o hallerine itaat etmemeli ve hakikatlere teslim olmalı ve yakınlaşmalı.

İşte insanın kendini bilmesi için, kendi yaratılışına ve kendini yaratan ilâhi kudrete vâkıf olması gerekir.

İnsan kendini halk etmiş değildir.

İnsan, kendini halk eden kudreti anlamalıdır.

İnsan düştüğü benlik gafletinden kurtulmalı ve en saf duyguyla kendi bedeninin nasıl halk olduğunu düşünmelidir.

İnsan, kendi sûret varlığının ardındaki mânâ boyutuna erişmek için gayret göstermelidir.

Mânâ ilmine ancak akli ve gönlü tertemiz olanlar erecektir.

Vâkıa Sûresi 79. âyette bu çok güzel bir şekilde belirtilmiştir.

Vâkıa Sûresi 79: "Lâ yemessuhû illel mutahherûn-anca tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz."

İşte kişinin kendini bilmesi, kendi mânâ boyutuna erişmesi, kendindeki Hakk boyutuna erişmesi aklının ve gönlünün tertemiz olması ile mümkündür.

İnsanın kendi aslını arama yolculuğu, öncelikle aklını ve gönlünü temizlemekle başlar.

Kendini bilme eğitimine tâbi olmak, ancak bir kâmil insana gitmekle mümkündür.

Yunus Emre'nin, mürşidi olan Taptuk Emre'ye gitmesi, ona tâbi olması, kendini bilme yolculuğu olan İlm-i Tevhîd eğitimidir.

İlm-i Tevhîd eğitimi, akli ve gönlü hazır olanlara açılacaktır.

Aklın hazır olması, samimi arayışın duygusudur.

Akılda benlik duygusunun olmamasıdır.

Tefekkürü hazır olmasıdır.

Gönlü hazır olmak; edeb içinde olmak, şefkatli olmak, sabırlı olmak, tevâzû içinde olmakla mümkündür.

İlmi Tevhîd derslerini gönlünde şefkat hissi olanlar yüklenir.

Bu durum Kur'ân'da açıklanır.

Ahzab Sûresi 72: "Eşfakne minhâ ve hamelehal insân."

Meâli: "Şefkatli olan insan onu yüklenecektir."

Kibirli olan, gaddar olan, bilmişlik içinde olan, kendini yüce gören kimse hakikatin bilgilerini yüklenemez.

İlm-i Tevhîd dersleri, bir Mürşid-i Kâmil'den alınır.

İlm-i Tevhîd dersleri; Hazreti İbrâhîm'in oluşturduğu fenâ makamları ve Hazreti Muhammed'in oluşturduğu Bekâ meratiplerinden oluşur

Hazreti İbrâhîm, Kâbe'yi oluşturmuş ve insanları İlm-i Tevhîd yoluna davet etmiştir.

Hac Sûresi 27. âyette "Yetu ke-sana gelsinler" âyetinde bu hakikat açıklanır.

İbrâhîm, dönemin Mürşid-i Kâmil'i idi.

Kendi aslını anlama heyecanı içinde olanlar, Mürşid-i Kâmile gelirler, ona tâbi olurlar.

Bir mürşide tâbi olanlar, İbrâhîm milletinden olurlar.

Yâni Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği ilmî yol olan Hakk'ın yoluna tâbi olurlar.

Hakk yoluna tâbi olana sâlik denir.

Sâlik, Hakk yoluna sülûk eden demektir.

Yâni sâlik, hakikatler yoluna giren demektir.

Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği İlm-i Tevhîd derslerinden fenâ makamları kısaca şöyledir.

Zikrullah:

Sâlik, Zikrullah dersinde, Zâkir ve zikir hakikatine erer.

Zâkir olan Allah'tır, Allah her varlıktan her an zikreder.

Zikir, varlıktaki hiç bitmeyen ilâhî rezonans, ilâhî tınıdır.

Zâkir ve zikir birbirinden ayrı değildir.

Zikir, varoluşun ilk ve her an devam eden ilâhî terennümüdür.

Cümle varlık zikirle var olur, zikirle sarılıdır, zikirle korunur, zikirle sürüp gider.

Hicr Sûresi 9: "İnnâ nahnü nezzelne zikre ve innâ lehu le hâfizûn."

Meâli 1: "Muhakkak ki bütün her şey zikrimizle açığa çıkar ve muhakkak ki her şey zikrimizle muhafaza edilir."

Meâli 2: "Şüphesiz Biz her yerden zikrimizi sunarız ve her şeyi onunla koruruz."

Zikir, Zâkir hissine eren talebeye Tevhîd-i Efâl tebliğ edilir.

Tevhîd-i Efâl:

Tevhîd-i Efâl, efâlin birliği demektir.

Bir işe fiil, birçok işe ise efâl denir.

Tevhîd-i Efâl bütün işlerin bir iş olduğunu bilmektir.

Sâlik bu derste, kendinde ve her varlıkta her an işleyenin Allah olduğunu idrak eder.

Varlığın varoluşundaki işleyiş ve varlığın sürüp gitmesindeki işleyiş Allah'ın işleyişidir.

Hiçbir kimse fiilinin hâlıkı değildir, yâni hiç kimse kendi varlığını var edemez ve kendi vücûdundaki işleyişin fâili olamaz.

Hâlık ve fâil-i muhtâr, Hakk teâlâ hazretleridir.

Hiç kimse kâlbini attıramaz, nefes alıp verişini yapamaz, kanını dolaştıramaz, hücrelerinin işleyişini yapamaz.

Kişinin bedeninde her an devam eden faaliyetin, yâni işleyişin sahibi Allah'tır.

Sâlik, bu derste kendine nisbet ettiği işleyişin Allah'a ait olduğunu anlar ve "ben işlerim" gafletinden kurtulur.

Sâlik bu derste, fiil, efâl, mefûl, amel inceliğini tefekkür ederek, bu dersi anlamaya çalışır.

Sâlik her varlıktaki işleyişi düşünmelidir.

Bu işleyişin nasıl olduğunu tefekkür etmelidir.

Fiil, fâil hakikatini inceden inceye varlıkta görerek anlamaya çalışmalıdır.

Fiil, fâil, mefûl, amel inceliği çok önemlidir.

Yûnus Sûresi 36: "İnnallâhe alîmun bimâ yefâlûn."

İnne Allah alîm : Muhakkak, Allah, ilmiyle var eden, ilmin sahibi,
Bima yefâlun : Şeyler, nesneler, her varlık, fâil olan, efâl, yapan,

Meâli: "Muhakkak ki Allah ilmin sahibidir, her varlıkta fâil olandır."

Fiil, fâil konusu, bir ilmî tefekkür üzere öğrenilecektir.

Fiil, fâil, amel konusu Tevhîd derslerinin temelidir.

Bunu anlayan talebe, bedende olan işleyişin Allah'a ait olduğunu, o işleyişi alet ederek yapılan eylemlere "amel" dendiğini idrak eder.

Bunu anlayamayan talebe, kötülükleri de Allah'tan bilir.

İnanç topluluklarında; "ben atmadım Allah attı, ben yapmadım Allah yaptı, o öldürmedi Allah öldürdü, şer de Allah'tandır" diye anlatılan bilgiler, fiil, fâil, amel konusunu idrak edememekten kaynaklanır.

İnanç toplulukları, Kur'ân'da bazı âyetleri örnek gösterirler.

Enfâl Sûresi 17: "Fe lem taktulûhum ve lâkinnallâhe katelehum ve mâ rameyte iz rameyte ve lâkinnallâhe ramâ ve li yubliyel mu'minîne minhu belâen hasenâ innallâhe semîun alîm."

Bazı meâller: "Onları siz öldürmediniz fakat Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmamıştın, fakat Allah atmıştı. Allah bunu, inananları güzel bir imtihana tabi tutmak için yapmıştı. Doğrusu O işitir ve bilir."

Tevhîd-i Kur'ân Meâli: "Sen bir güçle bir şey yaptığında o güç senin değildir, fakat o güç Allah'ındır. Gücü kendine nispet edip, gücün Allah'a ait olduğunu anlayamayanlar kendilerine yazık ettiler, işte o hâlde olanlara siz yazık etmediniz. Mü'minler başlarına gelen sıkıntıları dikkatlice düşünürler, ondan güzel bir ders çıkarırlar. Muhakkak ki Allah işittirendir, ilmin sahibidir."

Şimdi âyeti kelime kelime inceleyelim.

Fe lem	: İşte, böylece, değil,
Taktulû hum	: Siz, bedeninin nitelikleri, cisim, yazık etme, zarar, onlar,
Ve lâkin Allah	: Lâkin, fakat, ama, Allah
Katel hum	: Bedenin nitelikleri, cisim, yazık etmek, zarar, onlar,

Ve mâ rımeYTE	: Değil, atmak, bırakmak, bir güçle bir şey yapma, sen,
İz rımeYTE	: Atmak, bırakmak, bir güçle bir şey yapma, sen,
Ve lâkinne Allah rama	: Fakat, Allah, atmak, yapmak, bir güçle yapmak,
Ve li yubliye	: İmtihan için, dikkatlice düşünme, bela, sıkıntı,
El mu'minîne	: Mü'minler, emin olanlar,
Min hu	: Ondan, bunu, bu durum,
Belâen	: İmtihan, sınama, tasa, sıkıntı, başa gelen sıkıntı,
Hasenen	: Güzel, güzellik, güzelce, güzel bir şey,
İnne Allah sem'ün alîm	: Muhakkak, Allah, işitme, ilmin sahibi,

Âyeti incelediğimizde bu açıklamada anlıyoruz ki, insan bir şey yaptığı zaman, vücûdunda olan bir güçle yapar, o güç Allah'a aittir.

İnsan, bedenindeki gücü kullanarak yâni onu alet ederek bir şey yapar.

Kişinin eliyle bir şey yapması, bir şey atması, o güç ile dir.

İşte bedendeki kudret sahibi Allah'tır, beden her an o kudret ile işlemektedir.

Fiil ile yapılan eylem arasındaki bağ, fiil fâile aittir, eylem kişinin tercihiyle kişiye aittir.

Kişinin bedenindeki işleyişin fâili Allah'tır, fiil fâilden ayrı değildir, beden fâilin fiiliyle işlemektedir, bedendeki fâil bedenın Zâtıdır.

Kişinin yaptıklarına, eylemlerine amel denilir.

Kişi iyi bir şey de yapsa, kötü bir şey de yapsa, bedninde Allah'ın fiili olmadan yapamaz, kişi yapacağı eylemi, fiili alet ederek yapar.

Kişinin ne yapıp yapmayacağı, onun tercihlerine, kararlarına bırakılmıştır.

İyi bir eğitimden geçen, edep ve ilim üzere yetiştirilen kişinin tercihleri, kararları, hayr üzere olacaktır.

Ama iyi bir eğitimden geçmeyen, bâtıl ve zararlı bilgilerle yetiştirilen kişinin tercihleri, şer üzere olacaktır.

Böyle kişiler kötülüğü de Allah'tan bilecektir.

Oysa Kur'ân'da "Allah kötülük veren değildir" diye bildirilir.

Nisâ Sûresi 40: "İnnallâhe lâ yazlimu miskâle zerreh."

Meâli: "Şüphesiz Allah zerre kadar kötülük vermez."

Talebe bu derste bedenindeki işleyişi ve o işleyişle yapılan amellerini çok iyi tefekkür etmelidir.

Kişi, kendi tercihlerinden, kararlarından ve bunların sonucunda yapmış olduğu amellerinden sorumludur.

Enbiyâ Sûresi 23: "Lâ yuselu ammâ yefalu ve hum yuselûn."

Meâli: "Allah fiilinden sorumlu değildir. Ama insanlar amellerinden sorumludurlar."

Kendindeki ve her varlıktaki fiil, fâil hakikatini anlayan kişi salih amel üzere olur.

Bunu anlayamayan kişi ise zalim amel üzere olur.

Kur'ân'da birçok âyette salih amelden ve zalim amelden bahsedilir.

Talebe bu derste, daha önce iyi ve kötü diye adlandırıldığı kişilerin, bedenlerinde olan işleyişi yapanın Allah olduğunu anlayacak ve eski bakışı değişecektir.

İyi ve kötü denilen şey, kişilerin amellerine, hâllerine nispet edilir.

Kişilerinin bedenine iyi ya da kötü bedenli denilemez.

Bedenler Allah'ın tecelli tezâhürüdür.

Bu makamda sâlik, iyi, kötü diye eski bakışına takılmadan yalnızca kendindeki ve her varlıktaki işleyişi anlamaya çalışacak.

İyi ya da kötü hâller kişinin Hakk'ı idrak edip etmemesiyle ilgilidir. Bunu dersleri ilerledikçe anlayacak.

Tevhîd-i efâl' in rabıtası; "Lâ fâile illAllah"tır.

Yâni "Allah'tan başka fâil-işleyen yoktur."

Gerek enfûsümüzde, gerek afâkımızda tüm varlıktan her an işleyen Allah'tır.

Bütün varlıktan her an işleyen Allah'tır.

Allah'ın işleyişi ile bu varlık var olur.

Hiçbir varlığın kendi işleyişi yoktur ve kendini var etmemiştir.

Özetle, bizim kendimize nispet ettiğimiz fiilimiz fâni, Hakk'ın fiili bâkidir.

Bizim fiilimiz zaten fâni idi ve elân da öyledir ve yoktur.

Biz bilmezlikle Hakk'ın fiilini bizim zannederdik.

Şimdi bütün fiillerin Hakk'ın olduğunu anladık.

Bizim kendi varlığımızdaki işleyişte, iktidarımız ve ihtiyarımız yoktur.

Kâlb sahibi olan kişi hayr üzere olur.

Kendi hevâsı üzere olan kişi şer üzere olur.

Allah kişinin beynine bir şeyi yapıp yapmama tercihleri koymuştur.

Kararları seçme boyutu koymuştur.

Kişi iyi bir şeyi de tercih eder ve yapar, ya da kötü bir şeyi de tercih eder yapar ya da vazgeçer.

İşte insan beynine tercihler, seçimler, vazgeçme duyguları konulmuştur.

İnsan bunu görmezden gelmemelidir.

Zilzal Sûresi 7:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

Fe men yamel miskâle zerretin hayren yereh

Fe men yamel	: Artık kim, ne yaptıysa, amel,
Miskâle zerretin	: Ağırlık, zerre, zerrece,
Hayren	: İyi, iyilik, bir hayır,
Yerâ hu	: Onu görür,

Meâli: "Artık kim, zerre kadar iyilik yaparsa onun karşılığını görür."

Zilzal Sûresi 8:

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

Ve men yamel miskâle zerretin şerren yereh

Ve men yamel	: Kim, ne, yaptıysa, amel,
Miskâle zerretin	: Ağırlık, zerre, zerre kadar,
Şerren	: Şer, kötülük,
Yerâ hu	: Onu görür,

Meâli: "Ve kim, zerre kadar kötülük yaparsa onun karşılığını görür."

İşte bu âyette de belirtildiği gibi, insan şerri de seçebilir, hayrı da seçebilir.

Bu âyette de belirtildiği gibi amel hakikati iyi anlaşılmalıdır.

Kişi, zerre kadar hayır yapsa karşılığını alır.

Zerre kadar şer yapsa karşılığını alır.

İnsanın, neyi yapıp yapmayacağı ona bırakılmıştır.

Tercihler insanın beyninde insana sunulmuştur.

İnsan hayrı da tercih edebilir, şerri de tercih edebilir.

Hayrın mecrası kâlbttir.

Şerrin mecrası kişinin kendisidir, hevâ boyutudur, zan boyutudur, aileden gelen toplumdan gelen ayrımcılık içeren bilgisel kodlamalardır.

Yâni hayr Allah'tan, şer kişinin kendindendir.

“Hayrı Allah'tan şerri kendinizden bilin” âyeti buna işaret eder. (Nisâ Sûresi 79)

Nisâ Sûresi 79: “Mâ esâbeke min hasenetin fe minâl-lâh ve mâ esâbeke min seyyietin fe min nefsike.”

Meâli: “Size isabet eden hayr Allah'tandır ve size isabet eden kötülükler ise kendinizdendir.”

İnsan ne yaparsa yapsın kendi bedenindeki Allah'a ait fiil sayesinde yapar.

Fiil Allah'a aittir, amel kişiye aittir.

Zalim amel ve sâlih amel kişinin tercihlerine bağlıdır.

Tevhîd-i efâl dersini anlayan talebeye, Tevhîd-i Sıfat tebliğ edilir.

Tevhîd-i Sıfat:

Tevhîd-i Sıfat demek, sıfatın birliği demektir.

Bu cümle âlemde görünen sistemin hepsi bir sıfattır.

Bir Zâtın sıfatlarıdır.

O da kendi Zâtı ile kâim olan Allah'ı Teâlâ'nın sıfatlarıdır.

Enfüste ve afakta, sükûn ve harekette görünen sıfatlar Hakk'ın sıfatlarıdır.

Yâni kendimizdeki ve gördüğümüz her varlıktaki sabit olan sıfatlar, Hakk'ın sıfatlarıdır.

Cümle varlık Hakk'ın sıfatları ile donatılmıştır.

Her varlıkta, her ne kadar Hakk'ın sıfatlarının mazharı tam değilse de mazharı nakısıdır, mazharı tam ancak insandır.

Hakk'ın mahlûkâta tâalluk eden sıfatları sekizdir.

Bunlar şunlardır: Hayat, İlim, İrade, Semi, Basar, Kudret, Kelam ve Tekvin.

Bu sıfatlara "Sıfat-ı Subutiye" denilir.

Subutiye demek; Hakk'ın Zâtına sabittirler demektir. Değişmeyen demektir.

Hakk'ın Zâtı bâki olduğu gibi, sıfatları dahi Zâtı ile bâkidir.

Kıyamları Zâtullah ile kâimdir, kendilerine ait vücûd-ları yoktur.

Hakk'a mahsus olan bu sıfatların cümlesi, insanda mevcut olup, tecelli etmiş ve bütün sıfatları ile âlemi ihâta etmiştir.

Zaten ucu bucağı olmayan bu âlem, işte bu sekiz sıfattan ibarettir.

Bu sıfatlar kalkmış olsa âlem yok olur.

Demek oluyor ki bizim âlem dediğimiz Hakk'ın kendi sıfatlarından ibarettir.

Talebe bu derste her bir sıfatı ince ince tefekkür eder.

Kendine nisbet ettiği sıfatların, Allah'a ait olduğunu idrak eder.

Mürşid-i Kâmil'in sofrasında her bir sıfatın kendindeki ve varlıktaki karşılığını anlamanın sohbetine katılır ve tefekkürünü daha da güçlendirir.

Tevhîd-i Sıfat makamının rabitası:

"Lâ mevsûfe illa Allah" yâni "Allah'tan başka mevsûf yok"

Mevsûf: Vasıflanan, sıfatlanan, sıfatların sahibi demektir.

Yâni bu âlemdeki sıfatlar Allah'ın sıfatlarıdır.

Hiç kimsenin kendine ait sıfatları yoktur.

Bizim sıfatlarımız var ise de, fâni ve topraktandır.

Hakk'ın sıfatları bâki ve nûrdandır.

Bir adam öldüğünde onu teneşire uzattıklarında onun, gözü, kulağı ve dili vardır, ama görmez, işitmez, söylemez.

İşte bizim kul sıfatları denilen onlardır.

Hakk'a nisbet edilen nûr sıfatlar ondan çekilince, onlar kuru bir alet gibi kalır, toprağa gider.

İşte sâlik, Tevhîd-i Sıfat makamında: "La mevsûfe il-lAllah" şahitliğine erişecek ve Hakk'ın sıfatlarından başka bir şey görmeyecek.

Sâlik, derslerin keyfiyetini tam anlayabilmek için, kendi gibi İlm-i Tevhîd yolunda olan dostları ile konuşup sohbet etmeli ve idrak edemediği konuları sorup öğrenmeye çalışmalıdır.

Sohbet ortamı, bir konu ile ilgili daha farklı kapılar açılmasında faydalı olacaktır.

Kişinin hakikate rabita olmasına yol açacaktır.

Sohbetlerde dostlar, Tevhîd derslerini iyi anlayabilmek için, birbirlerine yardımcı olurlar.

Sohbetlerde her soru, tefekkürlere kapılar açar, herkes nasibi kadar lütûflanır.

Tevhîd-i Sıfat makamını idrak eden talebeye, Tevhîd-i Zât makamı tebliğ edilir.

Tevhîd-i Zât:

Tevhîd-i Zât; Zâtın birliği, tek Zât demektir.

Rabb makamıdır, Rububiyet makamıdır.

Rabb, Allah'ın vücûddaki karşılığıdır.

Enfüste ve afakta, sükûn ve harekette görünen vücûd Hakk'ındır.

Hakk'ın vücûdundan gayrı vücûd yoktur.

Fakat bu görünen sûretlere Hakk'ın vücûdu denmez.

Sûret vücûdlarına beden denir, sûret bedenlerini tutan vücûda, "vücûd" denir.

Hakk'ın vücûdunda değişme yoktur.

Bu gördüğümüz sûretlerde ise değişme ve kaybolma vardır.

Bugün var görünen bedenler yarın yok olup gider.

Fakat bu sûret vücûdlarını tutan vücûd Hakk'ındır. İşte vücûdu mutlak odur.

İşte bu âlem bir ağacın gölgesine benzer.

Ağacın gölgesi inkâr olunmaz, yerde bir karaltı görünür, ama kendi vücûdu yoktur. O gölge ağacın vücûdu ile durur.

İşte bu âlemdeki varlıklar gözümüze görünüyor, ama kendi vücûdları yoktur.

Hakk'ın Zâtının gölgesidir. Hakk'ın Zâtı ile dururlar.

İşte bu makamda her şey her an fânidir. Zâtı mutlak bâkidir.

Talebe, bu makamın zevk ve şuhudunda, Hakk'ın Zâtından gayrı bir şey görmez.

Bu makamın zevkinde, ne yer, ne gök, ne dağlar, ne denizler, ne bilinen, ne bilinmeyen, hiçbir şey yoktur.

Çünkü kendi Zâtından başka bir şey yok ki O'na var densin, O'nu bilsin.

Bu makamda cenabı Hakk kendi Zâtında kendi Zâtını kendi Zâtı ile şuhut eder.

Misal; bir gemi ile engin denize açılınca hiç kara görünmez, her taraf sudur ve denizden başka bir şey görmediğimiz gibi...

Talebe, Tevhîd-i Zât makamında, bu âlemi bir gölge mesabesinde görüp, Zâtullahtan başka bir şey olmadığını, her şeyin kendisiyle beraber hiç olduğunu, gölge gibi

görünen bu âlemin hakikatleri bir vücûd olup, bir Zât olduğunu şuhut eder.

Sâlik şuhut edecek dediğimiz zaman, bu bile anlatmak için bir tâbirdir.

Yoksa bu makamda hiç kimsenin ve sâliğin varlığı yok ki şuhut etsin.

Sâlikteki şuhut da, tefekkür de, idrak da Hakk'ındır.

Bu makamda akıl, tefekkür her şey teslim olur.

Bunun için Hakk kendi Zâtını, kendi Zâtı ile şuhut eder.

Bu makam fenâfillâhın nihâyetidir.

Bu yerde sâlik, ölmezden evvel ölmenin sırrına erişir.

“Mutu kable ente mutu” “ölmezden evvel ölünüz” hakikati budur.

İşte sâlik kendi varlığının, Hakk'ın varlığı olduğunu, kendinin bir gölgeden ibaret olduğuna ârif olunca, yok oldu, öldü demektir.

Yâni kendi ihtiyari ile yokluğu kabul etti.

Bu makam İsâ'nın bedeninin çarmıha gerildiği boyuttur.

Çarmıh, dört mih demektir.

Çar, Farsçada dört demektir.

Mih, mihlanmak, tam teslim olmak, hareket edemez hâle gelmek demektir.

Dört makamda teslim olan talebe, bedeninden geçer, Hakk'a mihlanır, yâni tam teslimiyetle bağlanır.

Dört makamda teslim olmak, Zâkir olan, Fâil olan, Mevsûf olan, Mevcûd olan Hakk'ta fâni olmak demektir.

İşte talebe, Tevhîd-i Efâlde fiilini, Hakk'ın fiilinde...

Tevhîd-i Sıfatta, sıfatlarını Hakk'ın sıfatlarında...

Tevhîd-i Zâtta, vücûdunu Hakk'ın vücûdunda fâni eder, yâni yok eder, zâten yok idi.

Fakat biz Hakk'ın fiilini, sıfatını, vücûdunu bizim zannederdik.

Şimdi bunların Hakk'ın olduğunu anlayınca bizim varlığımız kalmadı.

Zevk ve şuhut itibariyle öldük demektir.

Tevhîd-i Zât makamının rabıtası: "Lâ mevcûde illâ Hû" dur.

Yâni: "O'ndan, Allah'tan gayrı mevcûd yoktur."

Mevcûddan maksat; tüm bedenleri tutan ilâhî vücûd, ilâhî kudrettir.

İşte Tevhîd-i Zât sâlihi, ârifi, fânisi, her an bu şuhutta bulunacak.

Bu makam teslimiyet makamıdır, secde makamıdır, İbrâhîm makamıdır.

Hazreti İsâ'nın çarmıha gerilme sırrı budur, yâni bedenden geçme sırrı bu makamdır.

Rahmân Sûresi 26-27: "Kullu men aleyhâ fân ve yebkâ vechu rabbike zûl celâli vel ikrâm."

Meâli "Bütün sûretler gelir geçer. Sıfatlarının sahibi olan ve tüm varlığı Zâtıyla tutan Rabbinin yüzü bâki kalır."

Kasas suresi 88: "Kullu şey'in hâlikun illâ veche."

Meâli: "Bütün her şey helâktir. Yalnız Allah'ın vechî zâtı vardır."

Fenâ makamlarında fenâfillah boyutuna eren talebeye, Bekâ Ulvîyeti açılır.

Bekâ meratibleri Hazreti Muhammed tarafından düzenlenmiştir.

Târife sığmaz, kelimelerle anlatılamaz,

Bekâ meratibleri; Makam-ı Cem, Hazretül Cem, Cemül Cem, Ehadiyet ve Âmâ olarak sunulmuştur.

Bedeninden geçen fenâfillah olan talebeye; Rûh boyutu, Nûr boyutu, Hû boyutu, Ehâdiyet ve Âmâ boyutları zevk ettirilir.

Bu meratibler, bedensiz Ulvî boyutlardır.

İşte kendini bilme eğitimi, bir Mürşid-i Kâmilden alınan İlm-i Tevhîd dersleri ile mümkün olacaktır.

Kendini bilen, kendindeki Hakk'a erişendir.

Artık kendine benlik isnat etmeyen, her yerde Hakk'a nazar edendir.

Senlik benlik kavgasında olmayıp, her varlığın aslının Hakk olduğunu bilendir.

FECR SÛRESİ TEFSİRİ

-1-

وَالْفَجْرِ

Vel fecr

Ve el fecri : Şafak, tan, doğuş zamanı, karanlıktan aydınlığa,

Meâli 1: "Karanlıktan aydınlığa."

Meâli 2: "Aydınlığın gelişine."

Meâli 3: "Gönüllerde aydınlanmanın başlamasına."

Fecr; aydınlığın gelişi, tan vakti, doğuş zamanı, şafak vakti olarak tanımlanır.

Fecr vakti, tan yeri ağarması diye bilinir.

Gece karanlığı yavaş yavaş bitmeye başlamıştır.

Gündüzün aydınlığı da yavaş yavaş belirmeye başlamıştır.

Dünyanın aydınlanması güneş ile başlar.

Aydınlığın farklı evreleri vardır.

Fecr-i kâzib, fecr-i sâdık bunlardan biridir.

Fecr-i kâzib, yalancı fecir diye bilinir.

Ufukta görülen, geçici aydınlık görülmesi durumudur.

Bu güneşin aydınlığı değildir.

Aydınlık gibi görülen bir durumdur.

Göz yanılsamasının getirdiği bir durumdur.

Dini anlamda ise bu durum, kendini aydınlanmış gören kimselerin durumudur.

Çok kitap okumakla, çok bilgi edinmekle kendilerini bilge sayan kimselerin durumudur.

Kibir içinde, benlik içinde yaşayan kişinin Allah inancı sahtedir, imanı boştur, ibadeti gösteriştir.

Kibir kişiyi bir şey olma derdine düşürür, hep kendi çıkarı için hareket etmeye yönlendirir.

İşte kibir kişinin aydınlanmasına engel olur.

Kibir, kişinin karanlıkta yaşamasıdır.

Fecr-i sâdık, gerçek aydınlık diye bilinir.

Buradaki aydınlık, doğuda yâni güneşin doğmaya başladığı yerde, güneş ışıklarının gelmesiyle oluşan aydınlıktır.

Hakikatte fecr-i sadık, kendini ârif olan, Allah hakikatine eren kimselerin durumudur.

Onların gönülleri aydınlanmıştır.

Onlar kendilerine varlık isnat etmezler.

Benlik içinde olmazlar.

Hakikat yolunda olan kimsenin gönlü makam makam fecre erişir.

Nasıl ki bir okula giden talebe, ders ders konuya vâkıf oluyorsa, bir Mürşid-i Kâmile hakikat yoluna tâbi olan talebenin gönlü makam makam aydınlanır.

Yâni Allah hakikatine makam makam erişir.

İşte kişinin fecir vakti, hakikati makam makam bilme başladığı vakittir.

Nasıl ki doğan güneşin adım adım ışıkları geliyorsa, hakikat yolunda aydınlanan kimsenin de gönlü makam makam aydınlanır.

İnsanın aydınlanması, hakikat yolunda yol almasıyla mümkündür.

İnsanın aydınlanması, gönlünde adım adım hakikat güneşinin doğmasıyla gelecektir.

Nasıl ki dünyanın güneşi, fecr vaktinde adım adım geliyorsa, insanın fecri de hakikate erişmesiyle adım adım gelecektir.

-2-

وَلَيْالٍ عَشْرٍ

Ve leyâlin aşr

Ve leyâlin : Gece, karanlık, zulmet, cehaletin karanlığı,
Aşrin : On, kısım, bölüm, gurup, tamam olmak,
bütün,

Meâli 1: "Ve kısım kısım cehalet karanlığının bitişine."

Meâli 2: "Karanlığın yavaş yavaş bitişine, aydınlığın yavaş yavaş gelişine."

Meâli 3: "Makam makam hakikatlerin ışıldamasına"

Hakikat yolunda yol alan, adım adım gafletin karanlığından kurtulmaya başlar.

Kendi gaflet karanlığında kalan, hakikatin aydınlığına çıkamaz.

Gaflet, benlik karanlığıdır.

Gaflet, Allah hakikatinden uzak olmaktır.

Gaflet dünyanın çıkarı boyutunda kalmaktır.

Gafil insan, kendi aslının ne olduğunu bilmeyen insandır.

Kur'ân'da gaflet kelimesi 35 yerde geçer.

Hakikati anlamaktan uzak olanlara gâfil denilir.

Enbiyâ Sûresi 1: "İkterebe lin nâsi hisâbuhum ve hum fî gafletin muridûn."

Meâli: “İnsanlar için hakikatlere yakınlaşmak varken, onlara verilenlerin sahibini bilip teslim etmeleri gerekirken, onlar gaflet içinde kalıp hakikatlerden yüz çeviriyorlar.”

Meryem Sûresi 39: “Ve enzirhum yevmel hasreti iz kudyel emr ve hum fî gafletin ve hum lâ yuminûn.”

Meâli: “Hakikatten uzak olanları, bir gaflet içinde yaşayanları, tüm varlıktaki işleyişin takdirini anlamaları konusunda, uyar.”

İşte âyetlerde de belirtildiği gibi, gaflet Allah hakikatinden uzak olmak, benlik içinde kalmaktır.

Gaflete düşen kişi, dalâlete kayar.

Dalâlette olan, gâfildir, gâfil olan dalâlettedir.

Gaflet, tüm varlıktaki işleyişin nasıl olduğunun farkına varamamaktır.

Gaflet, kendini bilmekten uzak olmaktır.

Kendini bilen, kendini bedeninde tecelli edeni de bilecektir.

Gâfil kişi; varlığın varoluşunun, varlığın işleyişinin, varlığın sahibi olan Allah hakikatinden uzak olan kişi demektir.

İnsanın gafletten kurtulması, kendi vücûdunun yaratılışını ve işleyişini anlamasıyla mümkündür.

Gafil kişi, Allah hakikatinin şuurundan uzak olan kişidir.

Gafil kişi, çevresinin ve kendinin farkında olmayan kişidir.

Gafil kişi, cehaletin karanlığında yaşayan kişidir.

Gaflet içinde olan kişi, varlıktaki işleyiş anlamaktan uzaktır.

Varlıktan gelen ilâhi kelâma gönlü kapalı kişidir.

Nahl Sûresi 108: “Ulâikellezîne tabeallâhu alâ kulûbihim ve semihim ve ebsârihim ve ulâike humul gâfilûn.”

Meâli: “İşte onların kâlbleri ve onların işitmeleri ve onların basiretleri Allah’ı anlamaya karşı kapalıdır ve işte onlar bir gaflet içinde olanlardır.”

Gönlünü, dünyanın menfaatine, şanına şöretine esir eden kişi, Allah’ı anlamaktan uzaklaşmıştır.

Aklını; asılsız bilgilerle, hurafelerle, öfke hiddet gibi duygularla meşgul eden kişi, Allah’ı anlamaktan uzaklaşmıştır.

Âyetle belirtildiği gibi; “İşte onların kâlbleri ve onların işitmeleri ve onların basiretleri Allah’ı anlamaya karşı kapalıdır.”

İşte onlar gaflet içinde olan kimselerdir.

Gafletten kurtulmak makam makam hakikatlere ârif olmakla mümkündür.

O zaman adım adım aydınlık gelecektir.

Gafletten kurtulmak Allah’ı aramaktır, Allah’ın ne olduğunu bilmeye çalışmaktır.

Kâmil insanlar “bana seni gerek seni” duygusuyla aydınlığa adım adım erişirler, adım adım gafletten kurtulurlar.

Ahmet Yesevi hazretleri gafil kişinin durumunu şu ilâhisinde dile getirmiştir.

*“Gafillere dünya gerek, akillere ahiret gerek
Vaizlere minber gerek, bana sadece sen gerek
Hoca Ahmet benim adım, gece gündüz yanar korum
İki cihanda ümidim, bana seni gerek.”*
(Ahmet Yesevi 1093-1167)

İşte gaflet içinde olan kişi, sadece kendi çıkarı için yaşar.
Senlik benlik kavgasında kalır.

Kendi inancına kendini hapseder, başka kimselere hor bakar.

Gafletten kurtulmanın yolu, kendi aslını bilme yoluna intisap etmektir.

“Bana seni gerek seni” duygusuyla Allah hakikatini bilmeye çalışmaktır.

Hakk’ı bilmeyen kişi karanlıktadır.

Benlikte olan kişi gaflettedir.

Nasıl ki dünyanın, gecesi ve gündüzü varsa, insan gönlünün de gece ve gündüzü vardır.

Karanlıkta olan gönül Hakk’ı bilmez.

Aydınlanmış gönül kendinde kalmaz, benlik içinde olmaz.

Cahillikten kurtulmayanın, aydınlanması olamaz.

Bundan dolayı, hakikat ehillerini bulmak gerekir.

Çünkü onlar, gafletin karanlığından hakikatin aydınlığına erişmiş kimselerdir.

Kâmil insanla başlayan hakikat yolculuğu, kişiyi kendi aslı ve varlığın aslı olan Allah hakikatine erdirir.

Hakikat yoluna tâbi olabilmek için, edeb içinde olmak gerekir.

Hakikat yolu samimiyet gerektirir, o yolda beklenti çıkar olmaz.

Beklenti çıkar içinde olanlar, kendi bildiklerinde kendi karanlıklarında yaşayanlardır.

Hakikat yolu, bir şey olmak değil, hiç olduğunu anlama yoludur.

Hakikat yolunda, varlığın sahibi olan Allah’a teslimiyet vardır.

Hakikat yolunda talebe bir şey olmak için yolculuk yapmaz.

Her şeyde tecelli eden Allah'ı anlamak için yolculuk yapar.

Kişi, kendi benlik kayıtlarında kalırsa, yâni atalardan öğrendiği içinde yargılar olan, öteleme olan, hor görme olan, kendini yüce görme olan, asılsız kayıtlarda kalırsa, Allah'a teslimiyet içinde olamaz.

Onun teslimiyeti, kendi inanç boyutunadır.

İnanç boyutunda Allah'a şahitlik yoktur, sadece inanmak vardır.

Ama iman boyutunda Allah'a şahitlik vardır.

İman ve mü'minlik ancak Allah'a şahit olmakla oluşur.

-3-

وَالشَّفَعِ وَالْوَتْرِ

Veş şefi vel vetr

Ve el şefi :Çift, ikiliğin birliğinde, birleşimi, çokubireden,

Ve el vetri : Tek, yalnız, vitr,

Meâli 1: “Ve çiftten, tek olanda birleşmeye.”

Meâli 2: “İkilikten tekliğe.”

Meâli 3: “Şef ve vitr hakikatine.”

Burada geçen şef; çift, iki anlamındadır.

Vitr; teklik, birlik anlamındadır.

Hem Allah var hem ben varım duygusu ikiliktir.

Allah’tan gayrı bir şey duygusu tekliktir.

Hakikat yolunda, çiftten, tek olana erişmek vardır.

Çift, damla ve derya ikiliğidir.

Ama damla ve derya birbirinden ayrı değildir.

Kişi ve Allah iki gibi düşünülse de kişi ve Allah birbiri-
rinden ayrı değildir.

İnsan, ben ve Allah ikiliğinden kurtulup, Allah’tan
gayrı yokmuş duygusuna erişmelidir.

Kâmil insanların meclisinde başlayan Allah’ın tekli-
ğine erişme yolculuğu, şef ve vitr makamına erişmekle
nihayet bulur.

Kâmil insanların meclisinde olan ilmi ve edebi eğitim,
kâinatın sahibi olan Allah’ın tekliğine erişmekle ilgilidir.

Tüm vücûdların sahibi Allah'tır.

İnsan, Allah'a ait olan vücûda benim demekle büyük gaflet içine düşer.

Kâmil insanların meclisinde kişi, bedenlerin sahibi olan Allah'a ârif olur.

İşte kişi, vitir makamında çiftten tekliğe erer.

Ben ve Allah duygusundan, tek olan Allah'tır duygusuna erer.

Ben ve Allah ikiliğinden geçip, bizlik sırrına eren, her şeyi kuşatan Allah hakikatine erişir.

Ve böylece vitir sırrına erer.

Vitir ikiliği terk etmek, birliğe ermektir.

Çiftten tek olana ermektir.

Yatsı namazından sonra kılınan vitir namazı bu hakikate işaret eder.

Salat-ı Vitir namazı, “şef ve vitir” makamlarına işaretten kılınır.

Vitir namazı 3 rekâttır.

İlk iki rekât “şeff” sırrıdır.

Sonraki rekât “Vitir” sırrıdır.

Diğer namazlardan farklı olarak, vitir namazının üçüncü rekâtında eller bırakılır, tekrar tekbir alınarak vitir namazı kunut duaları okunarak bitirilir.

Kunut kelimesi, “kânitin, kânit, kânitat” kelimeleri ile bağlantılıdır.

Kânit; boyun eğen, teslim olan, itaat eden, kanıta teslim olan, şahit olan, saygı makamına erişen, sevgiyle teslim olan demektir.

Kânitat; tüm varlığın teslimiyet içinde olmasıdır.

Vitir makamına eren kimseye “kânit” denilir.

Kişi bu makamda tüm varlığın Allah'a secdesine şahit olur.

Varlık ve Allah'ın birbirinden ayrı olmadığına şahit olur.

Bu makamda damlalar yâni şef, denize yâni vitre teslim olur.

Tüm varlık Allah'a secde hâlinde.

Kunut duaları, yatsı namazında kılınan vitir namazının 3. rekâtında yâni son rekâtında okunan dualardır.

Vitr namazı, tekliğe geçilme boyutudur.

Tevhîd o makamda tecelli eder.

İkilikten geçip, tekliğe erme makamıdır.

Teslimiyet, tevekkül makamıdır.

Daim secdede durma makamıdır.

Kunut duası iki tanedir.

Allâhümme innâ nesteînüke...

ve nestağfirüke ve nestehdîke...

Ve nü'minü bike ve netûbü ileyke...

Ve netevekkelü aleyke...

Ve nüsne aleykel-hayra küllehû neşkürüke...

Ve lâ nekfürük...

Ve nahleu ve netrükü men yefcürük.

Meâli şöyledir:

Allah'ım! Yalnız sen'den yardım buluruz, istiane ederiz...

Bize mağfîret eyleyensin, bize hidayet eyleyensin...

Senden emin olduk, mü'min olduk, sana tabi oluruz...

Sana tevekkül ettik...

Hayırlar sana aittir, sena-övgü sanadır...

Her zaman, her şeyde sana şükür içindeyiz...

Sana ait olan nimetleri, hikmetleri, tecellileri görmezden gelemeyiz, kâfir olamayız.

Her tecellinin sahibi sensin, gafleti, hurafeyi, şirki terk ederiz, sana asla karşı gelemeyiz...

2. kunut duası şöyledir.

Allâhümme iyâyâke na'büdü...

Ve leke nüsallî ve nescüdü...

Ve ileyke nes'â ve nahfidü...

Nercû rahmeteke...

Ve nahşâ azâbeke...

İnne azâbeke bilküffâri mülhıg...

Meâli şöyledir:

Allah'ım ! Yalnız Sana kulluk ederiz, yalnız senin kulunuz...

Bağlılığımız yalnız sanadır, secdemiz, birlik şuuru-muz yalnız sanadır...

Yalnız senin yolunda oluruz ve sana ait olan hakikatlere, hikmetlere erişmeye hazırız...

Rahmetin kaynağı sensin, senin rahmetine bağlı hareket ederiz...

Senin Zâtına sığınmakla, sıkıntıya düşmekten korunuruz...

Muhakkak ki sıkıntılarımız, kâfirliğimiz sana sığınmakla son bulur...

Görüldüğü gibi iki duada da Allah'a tam teslimiyetin duyguları vardır.

Teklik vardır.

Vitr vardır.

-4-

وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرُ

Vel leyli izâ yesr

Ve el leyli : Gece, zulmet, karanlık, cehaletin karanlığı,
İzâ yesri : Olduğunda, geçip gitmek, kaybolmak, kolay,
hızlı, seri, gizli,

Meâli 1: "Ve cehalet karanlığının kaybolup gidişine."

Meâli 2: "Leyl hâli yavaş yavaş kaybolup gider."

Meâli 3: "Gönüller karanlıktan aydınlığa doğru makam makam erişir."

İnsan kendinin cehalet karanlığında olup olmadığını anlamalıdır.

Cehaletin karanlığından gelen zulüm karanlığını çözebilmelidir.

İnsan gaflet içinde yaşadığını bilmelidir.

İnsan bilmelidir ki tüm zalimlikler-kötülükler gafletin karanlığından gelir.

En'âm Sûresi 131: "Zâlike en lem yekûn rabbuke muhlikel kurâ bi zulmin ve ehluhâ gâfilûn."

Meâli: "İşte, bulundukları yerlerde bir zalimlik içinde olup kendilerine yazık edenler, Rabbini bilenlerden olmazlar ve onlar orada bir gaflet içindedirler."

A'râf Sûresi 4: "Ve kem min karyetin ehleknâhâ fe câehâ besunâ beyâten ev hum kâilûn."

Meâli: “Nice beldelerde yaşayanlar Bizi anlayamayıp kendilerine yazık ettiler. Onlar cehaletin karanlığında kalıp, Bizi anlamamakla çevrelerine zarar verdiler, ya da onlar aydınlanma yolunda gaflete düştüler.”

Gafletin karanlığında yaşıyan kimseden nice zulümler açığa çıkacaktır.

Allah hakikatine erişen kimseden ise iyi ameller sadır olacaktır.

İşte insan gaflette olduğunu anlamalıdır.

Ve gafletten kurtulmak için, gafletten kurtuluşun yolu olan, Allah’a anlama yoluna intisap etmelidir.

Gafletten kurtulmak, eşyanın hakikatine ulaşmakla mümkündür.

Eşyanın hakikati Allah hakikatidir.

Bu şuura erişen insan adım adım gafletten kurtulacaktır.

Gâfil, uykuda olmak, Hakk şuurundan uzak olmak demektir.

Aydınlanmak ise uyanmak, şuurlu hâle geçmek demektir.

İnsan kendini gaflete düşüren her türlü bilgiden, bâtil alandan uzak durmalıdır.

Gaflette olan kişi varlığın işleyişinden uzak kalacaktır.

Gaflet içinde olduğunda, varlıktaki “zikir- Zâkir, fiil-Fâil, sıfat-Mevsûf, vücûd-Zât” hakikatini idrak edemeyecektir.

Gafletten kurtulmak, vücûdlardaki işleyişi tefekkür etmekle başlar.

Her varlıkta, her an olmakta olan işleyiş, ilâhi sistemin tecellisidir.

İnsan, hakikati anlamak isterse, o kendi vücûduna döndürülür ve onun kendini bilme yolculuğu başlar.

Kendi vücûdunun işleyişini bilen, bunun nasıl olduğunu ve bunun kimin yaptığını idrak etmeye başlar.

Zikir- Zâkir hakikati, varlıkta her an olmakta olan zikirin ve bunu yapan Zâkir'in hakikatidir.

Fiil-Fâil hakikati, varlıkta her an olmakta olan işleyişin yâni fiilin ve bunu yapan Fâil'in hakikatidir.

Sıfat-Mevsûf hakikati, varlıkta her an tecelli etmekte olan sıfatların ve bu sıfatların sahibi olan "Mevsûf" hakikatidir.

Vücûd-Zât hakikati, tüm vücûdları tutan tek Zât hakikatidir.

İnsan kendi vücûdunda ve varlıkta olan bu hakikatleri anladığında gafletten kurtulacaktır.

İşte bu hakikate erişmek, makam makam "Vel leyli izâ yesr" karanlığın yavaş yavaş bitmesine kapılar açar.

-5-

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ

Hel fî zâlike kasemun lizî hicr

- Hel fî zâlike : Var değil mi, vardır, işte bunun içinde,
Kasemun : Yemin, ant, sağlam, noksansız, doğru olan,
gerçek,
Li zî : İçin, sahip, zat,
Hicr : Tam akıl sahibi, engel olan, taş, bırakan, ayıran,

Meâli 1: “İşte bunların içinde, hakk ile batılı ayıran tam akıl sahipleri için, sağlam deliller vardır.”

Meâli 2: “Aklını işletenler için nice hakikatlere kapılara açılacaktır.”

Meâli 3: “Temiz akıl sahipleri nice gerçeklere erişecektir.”

İnsan tefekkür içinde olmalıdır.

Ona verilen akıl hakk yolunda işletmelidir.

Aklını bâtil şeylerle kirletmemelidir.

Aklını kibre düşürmemelidir.

Burada geçen “zî hicr” iki ayrı kelimedir.

Hicr “حجر”; menetmek, engellemek, yasaklamak anlamına geldiği gibi taş, yontulan, temiz akıl, aklını işletmek, aklını hakikate yönlendirmek, aklın hakikate yolculuğu anlamlarına da gelir.

Zî; sahibi, zâtı demektir.

Bu bölümde geçen “zî hicr”; temiz akıl sahibi olarak meâl edilmiştir.

Temiz akıl, insanı bâtıldan, hurafeden koruduğu, engellediği için “hicr” diye de adlandırılmıştır.

Hacer kelimesi de buradan gelir.

Hacer; taş, kaya, taş yontan demektir.

Buradan anlıyoruz ki kişideki “hacer makamı” kişinin insanın aklında olan taşlaşmış duyguları, putlarını yontma makamıdır.

İnsan, kendini bâtıla, gaflete düşüren her duygu ve düşünceyi yontmalı, kırmalı, engellemelidir.

İnsanın aklındaki putlar bir bir kırılmalıdır.

Öncelikle akıl konusunu incelemeye çalışalım.

Akıl; insana hakikati anlaması, eşyanın özelliklerini çözebilmesi, varlığın birbiriyle olan bağına görebilmesi için bahşedilen ilâhi bir lütuftur.

Akıl; bağlamak, tutmak, korumak, men etmek, çözmek, buluşturmak gibi anlamlara gelir.

Akıl; varlığın aslını, ne olduğunu, niteliklerini, özelliklerini, anlamak için düşüncenin geliştirdiği yerdir.

Akıl, bir şeyi ilk anda anlamak ve tanımlamak, kendisi için bir tehlike olup olmadığını tespit etmek için harekete geçer.

Genelde akıl için “İnsana neyin iyi, neyin kötü, neyin doğru neyin yanlış olduğunu gösteren bir yetidir” dense de, bunun kâlb makamı olduğunu söylemek daha doğrudur.

Akıl vardır, insana kötülüğü düşündürür.

Akıl vardır, insana iyiliği düşündürür.

Akıl vardır, insanı yanlışla sürükler.

Akıl vardır, insanı doğruya sürükler.

Ama, kâlb sahibi olan insan, iyilik ve kötülüğün ne olduğunu bilir, iyilik ve doğruluk üzere hareket eder.

Çünkü kâlb sahibi insan kâmil insandır.

Aklını kâlbî olarak işletmek önemlidir.

Akıl vardır, kişinin hevâsına esir olmuştur, insanı hevâsına göre hareket ettirir.

Akıl vardır, kişinin kâlbine bağlı çalışır, insanı ilme göre hareket ettirir.

Tûr Sûresi 32: “Em temurûhum ahlâmuhum bi hâzâ em hum kavmun tâgûn.”

Em temuru-hum	: Yoksa, işleyiş, emir, hüküm, hareket,
Ahlamu hum	: Akılları, düşünceleri, hevâları, onlar,
Bi hâzâ em hum	: Bu, işte onlar, yoksa, mı, öylemi,
Kavmun tâgûn	: Tâgûn kavmi, azmış, sapmış, putperest,

Meâli: “Yoksa onların akılları kendi hevâlarına göre mi hareket ediyor? İşte onlar, kendi var ettikleri putlara tapıyorlar.”

Akıl ilme dayalı hareket ederse, varlığın niteliklerini çözer, yaratılışın hikmetine erer.

İşte o zaman akıl, saf düşünceye ulaşır.

Akıl duyuma dayalı, nakle dayalı, hemen inanmaya dayalı kodlanmışsa, saf düşünmeye ulaşamaz.

Akıl bağımsız bir şekilde yetiştirilmişse; duyduğuna hemen inanmaz, onu araştırır, aslına ulaşmaya çalışır.

Ama akıl; bağımlı bir şekilde, inanç kodlaması ile yetiştirilmişse, düşünmeden, araştırmadan inanır.

Aklın kendine has özelliği anne baba tarafından korunur ya da esir edilir.

Aklın yaratılışındaki ana gaye; düşünmek, çözmek, kavramak, kaynağına ulaşmak, akışın nereye gittiğini görebilmektir.

Fakat anne ve baba, sorgulayan bir çocuğa; “Sorma dinden çıkarsın, çarpılırsın, sadece inan, sana ne deniyorsa onu yap, emirlere yasaklara uy” diyerek aklın çalışmasına engel oluyorsa, akıl yaratılışın ana gayesinden uzaklaşır ve esir bir hale düşer.

Aklımızın esir olup olmadığını anlayabilmemiz gerekir.

Esir olmuş bir akli esaretten kurtaran bir kişi, yaratılışın sırlarını bir bir çözmeye başlar.

Akıl neye esir olmuş olabilir?

Dünya menfaatine mi?

Mal mülk, şan şöhret, makam sevdasına mı?

Yalan, dedikodu, hasetlik, fesatlık, kin, nefret gibi duygulara mı?

Din adına anlatılan, aslı olmayan şeylere mi?

Karamsarlık, umutsuzluk, gelecek korkusu, işsizlik gibi duygulara mı?

Allah korkusu, cehennem korkusu, cin, iblis, şeytan korkusuna mı?

Kibir, gurur, hor bakmak, kendini yüce görmek, yolunu yüce görmek, seçilmişlik, üstünlük gibi duygulara mı?

Evet, akıl neye esir olmuş olabilir?

Bunu çok iyi anlamalıyız.

Anlamalıyız derken bile, anlama aklın başka bir kanadıdır.

Akıl yüzlerce kanatlı bir kuştur.

Farklı kodlamalarla kişiyi ya dünya çıkarı peşinde koşturur.

Ya da varoluşun hakikatlerini çözmeye uçurur.

Akli esir eden şeylerden kurtulan bir kişi, saf bağımsız düşünebilir, varoluşu ve var edeni anlayabilir.

Akıl iman için şarttır.

Akıl olmadan iman olmaz.

İnsan olarak yaratılmanın sırrı akıldır.

İnsan doğduğunda, yâni bebek iken, saf bir aklı vardır.

O akılda asla yargılama alanı yoktur.

Çocuk en saf bir şekilde eşyanın hakikatini anlamak için bakar.

Çocukta yargılama yoktur, kötülüğe meyletme yoktur.

Çocuğun akli şahitliğe doğru akar.

İşte tam bu akışta aile devreye girer.

Aile ya çocuğun aklının akışına engel olur ve aklını bazı bilgilere, duygulara esir eder.

Ya da, aklının akışına yardımcı olur ve çocuk eminlik yolunda, yâni iman yolunda ilerler.

Çocuğun beynine, her türlü ayrımcılık, üstünlük, kötülükler kapı açacak olan bilgiler, aile tarafından ekilir.

Şahit olmak, anlamak, idrak etmek, çözümlemek için akıl şarttır.

Aklın beşeri boyutu ve kâlbî boyutu vardır.

Onun için Kur'ân'da "Kulûbun yakılûne- akledecek kâlbten" bahseder.

Hacc Sûresi 46: "E fe lem yesîrû fîl ardı fe tekûne lehum kulûbun yakılûne bihâ ev âzânunyesmeûne bihâ fe innehâ lâ tamal ebsâru ve lâkin tamal kulûbulletî fîs sudûr."

Meâli: "Yeryüzünde gezip dolaşmazlar mı? Böylece onların akıl edecek kâlbleri yok mu, ya da işitecek kulakları. Fakat onların görmelerinde körlük olmaz ve lâkin gönüllerindeki idraklerdedir körlük."

Kâlbî akıl, tefekkürle, kendi aslını anlama yolunda idrak yolculuğu yapar.

Beşeri akıl beden ihtiyaçları ile ilgili çalışmalar yapar.

Kâlbî akıl rûha, beşeri akıl tene bağlı çalışır.

Kâlbî akıl, akıllı temizler, zekâ ile tanıştırır.

Zekâ, zekât aynı kökten gelen kelimelerdir,

Kendini temizleyen akıl, esaretten kurtulmuştur. “Kad efleha men tezekkâ.”

“Ulil elbâbî”; Hakk üzere aklını işletenler demektir.

Kâlbî akıl, hakk ile bâtılı çözer

Îlâhî akıl “Lübb”dür.

Kâmil akıl hep hakikatler için çalışır, hep öze bakar.

Lübb aynı zamanda “Öz” demektir.

İnsanın özünü oluşturduğu için, ilâhî akla da “Lübb” denilmiştir.

Îlâhî akıl, yâni târife gelmeyen Allah’ın akıllı, “Lübb”dür.

Allah cümle varlığı, kendi özünden çözerek şekillendirmiş, beden elbisesi giydirmiştir.

Îlâhî akıl, Allah’ın akıllı desek doğru olabilir.

Hicr akıl; çözen, süzen, öze ulaşan, batılı haktan ayıran, taşlaşmış kayıtları eriten, yontan, kıran akıl demektir.

Zi hicr; tam akıl sahibi, engel olan, taş, bırakan, ayıran, bâtıla engel olan demektir.

İşte bu bölümde geçen “Hel fî zâlike kasemun lizî hicr” tam akıl sahipleri için gerçeklere ulaşmak vardır.

Gerçek, varlığın özünde olan değerlerdir.

İnsan bedeni gerçekler-hakikatler şehridir.

Bu şehre girebilmek için akıl tertemiz olmalıdır.

Akıl kâlbe bağlanmalıdır.

Necm Sûresi 11: “Mâ kezebel fuâd mâ reâ.”

Meâli: “Gördüğü şeyi kâlbî yalanlamadı.”

Kur'an'ı incelendiğimizde; akletmek, kâlbın bir işlevi gibi sunulur.

Akıl; görmek için, anlamak için, şahit olmak için yaratılmıştır.

Yeter ki çocuğun akli ailesi tarafından baskılanmasın.

Tarihte akılcılar ve nakilciler her zaman tartışmışlardır.

Bu kâinat; bizim bakıp gözlemlememiz, okumamız, akıl edip düşünmemiz için apaçık bir kitaptır.

Bir de insanların yazdığı kitaplar vardır.

Allah'ın satır satır yazılı kitabı olan varlık kitabında hata yoktur.

Lakin kulların yazdığı kitaplarda hatalar çoktur.

Bir kişi, insanların yazdığı kitaplardan, işte bunlar hakikatlerdir, diye aktarıyorsa bu nakilciliktir.

Zaten "Ehli kitap" denilen kimseler, kitaplardaki bilgilere göre tartışan, iddialarda kalan kimselerdir.

Nakilcilik; insanların yazdığı ya da anlattığı şeyleri hakikat diye bilip nakletmektir.

Akılcılık ise; hem kâinat kitabını düşünmek, hem de insanların yazdığı kitapları düşünmektir.

Ama asıl düşünülmesi gereken varlık kitabıdır çünkü oradaki hakikatler tüm saflığıyla tertemizdir.

İnsanların yazdığı kitaplarda her zaman hatalar olabilir.

İnsanların yazdığı ya da anlattığı boyut, nakiller boyutu, bilgiler boyutudur.

Ama varlığın, matematik, fizik, kimya, biyoloji boyutu ilimsel boyuttur, orada hata yoktur.

Akılcılık bize bahsedilen akli çalıştırmak, ince ince düşünmektir.

Göz, gözlemlemek içindir.

Kulak, duymak içindir.

Akıl, gördüğünü ve duyduğunu düşünmek araştırmak içindir.

Hucurât Sûresi 4 âyet, Lokman Sûresi 21. âyet, Bakara Sûresi 170. âyet gibi birçok âyette nakilcilerin halleri açıklanır.

Hucurât Sûresi 4: “İnnellezîne yunâdûneke min verâil hucurâti ekserûhum lâ ya’kılûn.”

Meâli: “Muhakkak ki sana karşı kendi bildikleriyle inat edip karşılık veren o kimseler; kendi geçmiş bildiklerinde, kendi egolarındadırlar. Onların çoğu akledip düşünmezler.”

Lokman Sûresi 21: “Ve minen nâsi men yucâdilu fîl-lâhi bi gayri ilmin ve lâ huden ve lâ kitâbin munîr ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâhu kâlû bel nettebiu mâ vecednâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâneş şeytânü yedûhum ilâ azâbis saîr.”

Meâli: “İnsanlardan Allah hakkında bir bilgisi olmadan ve yol gösterici olmadan ve nûr saçan o varlık kitabını anlamadan tartışıp duran kimseler vardır. Onlara: Allah’ın sunduğu şeylere uyun denildiği zaman, derler ki: Atalarımızdan bulduğumuz inançlara tâbi oluruz. Ya onlar şeytani hâllere uymuş, ötekileştirmenin cehaletinin sıkıntılarında kalmış olsalar bile mi?”

Bakara Sûresi 170: “Ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâhu kâlû bel nettebiu mâ elfeynâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâne âbâuhum lâ yakîlûne şeyen ve la yehtedûn.”

Meâli: “Onlara Allah’ın sunduğu şeylere tâbi olun denildiği zaman, derler ki: Hayır, biz atalarımızı ne üzere bulduysak ona tâbi oluruz. Eğer ataları bir şeyi akıl etmiyorlar ve doğru yol üzere olmasalar da mı?”

Kur'ân'ı incelediğimiz zaman, duydukları bilgilerde kalan kimseler için, akıl etmeyen kimseler olarak açıklanmıştır.

Akıl etmeyen kimseler; kitaplardan okudukları, atalarından duydukları şeylere araştırmadan inanırlar ve kendi bildiklerinde inat ederler.

Çünkü onlar ilk defa duydukları bilgiler için; “Bu okuduğumuz kitaplarda yoktur, ben böyle bir şey duymadım” deyip hemen itiraz ederler.

Maalesef ki gençliğimiz nakilci bir zihniyetle yetismeye zorlanıyor.

Bir kişi, kendi düşüncesini sunsa, akıl edip düşündüğü bir tespiti ortaya koysa, nakli bilgilerde kalanlar, o kişiye hemen karşı çıkarak:

- Bu dediğin hangi kitapta yazıyor?
- Biz böyle bir şey duymadık.
- Dinden çıkıyorsun, kâfir oluyorsun.
- Kaynağın nedir? derler.

Ve bunun sonucunda, düşünmeye araştırmaya engeller konulur, korkular sunularak hakikatlerin anlaşılmasının önüne geçilmeye çalışılır.

Akıllar zincire vurulur, esir edilirse, düşünme, araştırmaya, sorgulamaya yasak konulursa, aklın nasıl bir cevher olduğu asla anlaşılabilir.

Kur'ân'da yüzlerce yerde; akıl edin, düşünün, tefekkür edin, araştırın âyetleri vardır.

Akıl etmenin, düşünmenin, tefekkür etmenin, yasaklanmaya çalışıldığı bir toplumda yeni keşifler ortaya konulabilir mi?

Bir çocuk, yavaş yavaş konuşmaya başladığında, tüm saflığıyla, “Bu nedir anne” diye sormaya başlar.

İşte bu sorgulama anlamak istemenin en saf duygusudur.

Ki aklın yaratılış gayesi de budur.

Maalesef çocuğun karşısına kocaman nakilcilik dünyası çıkar.

Televizyonlarda çıkan ister İlahiyatçı ister bazı tarikatların ileri gelen kişilerinin hep konuştukları şeyler nakledilen şeylerdir.

Kur'ân, bizlere nakillerde kalmamayı tavsiye eder.

Kur'ân, bizlere verilen aklın kullanılmasını öğütler.

Oturduğumuz topluluklarda konuşulan şeyler, yazılan kitaplardan ya da duyumlardan oluşan aktarımlardır.

İnsan, duyduğunu da okuduğunu da düşünmeli, doğruluğunu araştırmalıdır.

İnsana akıl, şahitlik makamına kapı açmak için sunulmuştur.

Ezanda günde 20 defa okunan "Eşhedü" seslenişi, "Şahitlik makamına erin, şahit olmadan inanmayın" seslenişidir.

Akıl, korkularla baskılandığı zaman, şahit olmanın kapısı kapanır, düşünmez, idrak etmez olur.

Baskılanmış akıl, baskılandığı yöne kayar, onunla meşgul olur.

Cin şeytan diyerek korkularla sarılan akıl, cin şeytan korkusuyla baskılanır ve o korkulardan dolayı, sağlıklı düşünemez olur.

İnsan kendine bahsedilen aklın kıymetini bilmelidir.

Aklını ilme dayalı hareket ettirmelidir.

Aklını boş şeylerle oyalamamalı, hevâsına esir etmemelidir.

Aklını hep iyilikler yolunda işletmelidir.

Aklını asla kötülükler için kullanmamalıdır.

Aklını, kendini bilmek için ve vücûdunun Zât'ına şahit olmak için işletmelidir.

Çünkü kişinin aklı neyse, kişinin karakteri odur.

İşte zi hicre erişen kişi, yâni temiz akla erişen kişi, aklını hakikati anlamak için işletir.

-6-

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

E lem tere keyfe feale rabbuke bi âd

E lem tere : Görmedin mi, anladın değil mi?
Keyfe feale : Nasıl, fâil olan, yapan, işleyen,
Rabbu-ke : Rabbin, seni vücûdlandırıran,
Bi âdin : Âd kavmini, âdetlerde kalan, egolarda kalan,
isim, nam,

Meâli 1: “Rabbinin nasıl fâil olduğunu anladın değil mi? Âd kavmini tanıdın.”

Meâli 2: “Rabbinin işleyişinin nasıl olduğunu anlamaya çalış ve âdetlerde kalmanın ne olduğunu düşün.”

Meâli 3: “Âdetlerde kalmanın ne olduğunu anla ve her varlıkta Rabbinin nasıl işlediğini gör.”

Burada geçen “Âd” kavmi konusu iyi düşünülmelidir.

Âd kavmi, Hazreti Hûd’un kavmidir.

Hazreti Hûd’un M.Ö 2400’lü yıllarda yaşadığına inanılır.

Hazreti Nûh’un oğlu Sam’ın neslinden olduğuna inanılır.

Âd kavmi, Yemen ve Umman arasındaki Ahkâf bölgesinde yaşamış diye rivayet edilir.

Bu kavimin hikâyesine Kur’ân’da Ahkâf Sûresinde işaretilir.

Ahkâf; kum yığınları, çabuk yıkılan, bir rüzgârda dağılan, eğiri büğrü, doğru olmayan anlamlarına gelir.

Bu kavim, görkemli yapılar yaparak kendilerini güçlü görmüşlerdir.

Âdetlerde kalarak, kibirlenerek, hakikatten uzak kalmışlardır.

Kendi elleriyle yontukları şeylerle övünmüşler, put-perestliğe düşmüşlerdir.

7 gün süren büyük bir kasırgayla helak olmuşlardır.

Âd kavmi, âdetlerde kalarak kibre düşmenin durumudur.

İnsan âdetlerde kalmamalıdır.

Atalarından gelen her bilgiyi, her ibadeti düşünmelidir.

Dünyaya gelen her çocuk anne babasını, bir inanç üzere bulur.

Anne baba hangi inançta ise çocuk da öyle olur.

İşte bu atalardan gelen inanca göre, adetlere göre hareket etmektir.

Bu konu Kur'ân'da "ataların yolu üzere olmak" diye anlatılır.

Enbiyâ Sûresi 53: "Kâlû vecednâ âbâenâ lehâ âbidîn."

Kalu veced na abae na : Dediler, bulduk, atalarımız,
Leha abidin : Ona, onlara, kulluk,

Meâli: "Dediler ki: Atalarımızı onlara kulluk ediyor bulduk."

Şuara Sûresi 74: "Kâlû bel vecednâ âbâenâ kezâlike yefalûn."

Kalu bel vecednâ : Dediler, hayır, biz bulduk,
Abae nâ : Atalarımız, anne babamız,
Kezalike yefalûn : Böyle, yapıyorlar,

Meâli: "Dediler ki: Hayır, biz atalarımızı böyle yapıyorlar bulduk."

İşte Âd kavmi, âdetlerde kalmanın, hiç düşünmeden, aslına erişmeden âdete uyanların durumudur.

İnsan çok iyi düşünmelidir.

Annem babamın inandığı, yaptığı ibadetlerin aslı nedir, amacı nedir diye.

Çocuk anne babayı bir inanç yolunda bulur, o da öyle yapar.

Anne babadan ibadet öğrenir o da öyle yapar.

Anne babadan namaz kılmayı, camiye gitmeyi öğrenir o da öyle yapar.

Anne babadan kiliseye gitmeyi öğrenir, o da öyle yapar.

Anne babadan havraya gitmeyi öğrenir, o da öyle yapar.

Çocuk anne babadan, kendi inançları adına, onlara göre din anlayışı adına, beynine ne kodladıysa, öyle inanır, öyle yapar.

Onları öyle yapıyor bulur, o da öyle yapar.

Âyette belirtildiği gibi; “vecednâ âbâenâ kezâlike yefalûn-anne babamı öyle yapıyor buldum.”

İşte çocuk bunlar neden böyle yapılıyor diye düşünmediğinde, kendi inanç kibrinde kaldığında, Âd kavmi durumuna düşer, âdetlerde kalır.

Bakara 170. âyette belirtildiği gibi din adına yaptığımız şeyleri düşünmedik, doğrusu nedir diye araştırmadık.

Bakara Sûresi 170: “Âbâuhum lâ yakilûne şeyen ve la yehtedûn.”

Meâli: “Onlar anne babalarından din adına bulduğu şeyleri akletmezler mi, doğrusunu araştırmazlar mı?”

Âyette ne güzel uyarı vardır!

Anne babamızdan, din adına öğrendiğimiz bilgilerin, ibadetlerin aslı nedir, anlamı nedir, bunları neden yapıyoruz diye düşünmüyoruz.

Anne babamızdan ne bulduysak öyle yapıyoruz.

Bize kodlanan inancı doğru biliyoruz.

Başkasının inancını hor görüyoruz.

Kendi inancımızı din diye biliyoruz.

Ve dinin hakikati nedir araştırmıyoruz.

Edindiğimiz din anlayışını kendimize nispet ediyoruz.

Senin dinin benim dinim kavgasına girerek, birbirimize zulüm ediyoruz.

Toplum hep, kendine din edinmiştir ve dini kendine nispet eder.

“Benim dinim, onun dini, bizim dinimiz, onların dini” der.

İnanç ile dini karıştırırız, “Benim dinim” deriz, oysa “Benim inancım” denilmelidir.

Her toplum kendi din inancını kendine nispet ederek, kendi dinini yüce görür.

Ve “benim dinim, onun dini, bizim dinimiz, onların dini” diyerek, bir din ayrımcılığı içine düşer.

İşte Âd kavminin davranışları budur.

İnsana din adına, ibadet adına bir bilgi bir uygulama geldiğinde, bunu her yönden araştırmalıdır.

Gelen bilginin içinde nasıl algılar vardır süzmelidir.

Bilgiler kişiyi, birliğe mi ikiliğe mi sürüklüyor görebilmelidir.

İbadet diye sunulan uygulamaların aslını düşünmelidir, âdetle kalmamalıdır.

İnsan her zaman hakikate erişecek şekilde tefekkür içinde olmalıdır.

Hakikatlere, ancak ve ancak, atalarından gelen inanç anlayışının, yargılama, ayrımcılık, üstünlük, bâtil bilgiler gibi olan alanlarını terk eden kimseler ulaşabilir.

İşte bunun için “zi hicr” akla erişmek gerekir.

Zi hicr akıl, hakikate erişmek için her yönden incele-
menin, düşünmenin makamıdır.

Zi hicr akıl, kişiyi âdetlerde kalmaktan kurtarır, bir
şeyin aslına erişmek için düşündürür.

Yapılan her türlü uygulamanın nedenini arıştıtır.

Her çocuk “zi hicr” akıl boyutuyla doğar.

Ama maalesef çocuk büyüdükçe, anne babadan gelen
âdetlere bağlanır ve “zi hicr” akıl boyutundan uzaklaşır.

Onun için kişi “zi hicr” akıl boyutuna erişmelidir.

“Zi hicr” akla erişen kişi, varlığa bakar ve varlığın olu-
şumunu ve varlıktaki işleyişi tefekkür eder.

Zi hicr makamı, kişiyi zâtına hicret ettirir.

Her varlığın zâtı Allah’tır.

Allah’ın her bir varlıktaki boyutu Rabb boyutudur.

Allah her bir varlıkta Rabb esmasıyla tecelli eder.

Toplumda Rabb, Allah inceliği pek bilinmez.

Toplumda, Rabb, Allah aynı anlamda kullanılır.

Aynıdır ama bir incelik vardır.

Bedenler boyutunda Allah esması Rabb kelimesiyle
ifade edilir.

Tüm bedenlerin birliği boyutunda Allah kelimesi kul-
lanılır.

Bir bedendeki Allah boyutu Rabb’dır.

Tüm bedenlerin tek sahibi Allah’tır.

Yâni damladaki derya Rabb’dır.

Deryadaki damlalar birliği Allah’tır.

Rab; vücûdlandırıran, var eden, dizayn eden, terbiye eden,
şekillendiren, vücûdun sahibi, vücûdu işleten demektir.

Rab, rubûbiyet, erbaa, rabia, mürebbiye, rabita, rabbit,
rabtiye, terbiye, ribâ, birbirine bağlı kelimelerdir.

Hepsi Rabb kelime kökünden gelir.

Rab esmâsı; Allah'ın her bedendeki, bedeninin sahibi ve o bedendeki işleyişin esmâsıdır.

Allah'ın, bir vücûddaki karşılığı "Rabb" esmâsıdır.

Yâni bir vücûdun sahibine Rabb denir.

Tüm vücûdların sahibine Allah denir.

Allah'ın, bir vücûddaki sahipliği "Rabb" esmâsıdır.

Tüm âlemlerin sahibi Allah'tır, Allah'ın bir vücûddaki sahipliği Rabb'dır.

Onun için, bir evin sahibine de "Rabbü'l dâr" denir.

Bir malın, bir mülkün, bir sermayenin sahibine de "Rabbü'l mâl" denilir.

Bu bölümde geçen "E lem tere keyfe feale rabbuke"; Rabbinin nasıl olduğunu görmez misin? uyarısı kişinin varlığa dönüp, orada olan işleyişi düşünmesi için sunulmuştur.

Varlıkta bir işleyiş vardır.

Allah varlıkta Rabb esmasıyla fâildir.

İnsan kendi bedenine dönmeli ve oradaki işleyiş düşünmelidir.

Kendinin ve varlığın nasıl var olduğunu anlamaya çalışmalıdır.

Varoluşunu düşünerek, var ediciye şahit olmalıdır.

Kendi bedeninde; fâil olanı yâni işleyeni, mevsûf olan yâni sıfatların sahibini, mevcûd olan yâni bedenini tutan Zâtı anlamalı ve ona teslimiyet içinde olmalıdır.

İnsan kâlbini attıran gücü düşünmelidir.

Kanını dolaştıran gücü düşünmelidir.

Gözlerinden gördüren gücü düşünmelidir.

Tüm bedeninin işleyişini düşünmelidir.

"Beni yaratan, şekillendirdin kim?" diye düşünmelidir.

Bu bölümde geçen, feale; fâil, işleyen, işleyişi yapan demektir.

Bedenlerdeki işleyişi anlamak için, “Tevhîd-i Efâl” dersi görülmelidir.

Tevhîd-i Efâl, efâlin birliği demektir.

Bir işe fiil, birçok işe ise efâl denir.

Tevhîd-i Efâl bütün işlerin bir iş olduğunu bilmektir.

Kişi bu derste, kendinde ve her varlıkta her an işleyen Allah olduğunu idrak eder.

Varlığın varoluşundaki işleyiş ve varlığın sürüp gitmesindeki işleyiş Allah’ın işleyişidir.

Hiçbir kimse fiilinin hâlikı değildir.

Yâni hiç kimse kendi varlığını var edemez ve kendi vücûdundaki işleyişin fâili olamaz.

Hâlik ve fâili muhtar Hakk teâla hazretleridir.

Hiç kimse kâlbini attıramaz, nefes alıp verişini yapamaz, kanını dolaştıramaz, hücrelerinin işleyişini yapamaz.

Kişinin bedeninde her an devam eden faaliyetin, yâni işleyişin sahibi Allah’tır.

Kişi bu derste, kendine nisbet ettiği işleyişin Allah’a ait olduğunu anlar ve “ben işlerim” gafletinden kurtulur.

Kişi bu derste, fiil, fâil, efâl, mefûl, amel inceliğini tefekkür ederek, bu dersi iyi anlamaya çalışmalıdır.

Fiil, fâil, mefûl, amel inceliği çok önemlidir.

Eğer bu inceliği anlayamazsak, şer-kötülük Allah’tandır deme gafletine düşeriz.

Yûnus Sûresi 36: “İnnallâhe âlîmun bimâ yefalûn.”

Meâli: “Muhakkak ki Allah ilmin sahibidir, her varlıkta fâil olandır.”

Fiil, fâil konusu, ilmî bir tefekkür üzere öğrenilecektir.

Fiil, fâil, amel, meful konusu Tevhîd derslerinin temelidir.

Bunu anlayan kişi, bedende olan işleyişin Allah'a ait olduğunu, o işleyişi alet ederek yapılan eylemlere "amel" dendiğini idrak eder.

Bunu anlayamayan talebe, kötülükleri de Allah'tan bilir.

Kişi, kendi bedenindeki işleyen yâni fâil olanın Allah olduğunu iyi anlamalıdır.

İnsanın bedeninde olan işleyiş Allah'ın işleyiştir.

Allah'ın işleyişine dayalı, kişinin yaptığı eylem ise, onun amelidir.

Kişinin bedenindeki işleyişin fâili Allah'tır.

Fiil, fâilden ayrı değildir.

Beden fâilin fiiliyle işlemektedir.

Bedende fâil olan, beden Zâtıdır.

Kişinin yaptıklarına yâni eylemlerine amel denilir.

Kişi amellerini Allah'ın fiiline dayanarak yapar.

Kişi iyi bir şey de yapsa, kötü bir şey de yapsa, bedeninde Allah'ın fiili olmadan yapamaz, kişi yapacağı eylemi, fiili alet ederek yapar.

Kişinin ne yapıp yapmayacağı, onun tercihlerine, kararlarına bırakılmıştır.

İyi bir eğitimden geçen, edep ve ilim üzere yetiştirilen kişinin tercihleri, kararları, hayr üzere olacaktır.

Ama iyi bir eğitimden geçmeyen, bâtıl ve zararlı bilgilerle yetiştirilen kişinin tercihleri, şer üzere olabilir.

Böyle kişiler kötülüğü de Allah'tan bilecektir.

Oysa Kur'ân'da "Allah kötülük veren değildir" diye bildirilir.

Nisâ Sûresi 40: "İnnallâhe lâ yazlimu miskâle zerreh."

Meâli: "Şüphesiz Allah zerre kadar kötülük vermez."

Talebe bu derste bedenindeki işleyişi ve o işleyişle yapılan amellerini çok iyi tefekkür etmelidir.

Kişi, kendi tercihlerinden, kararlarından ve bunların sonucu yapmış olduğu amellerinden sorumludur.

Enbiyâ Sûresi 23: “Lâ yuselu ammâ yefalu ve hum yuselûn.”

Meâli: “Allah fiilinden sorumlu değildir. Ama insanlar amellerinden sorumludurlar.”

Kendindeki ve her varlıktaki fiil, fâil hakikatini anlayan kişi salih amel üzere olur.

Bunu anlayamayan kişi ise zalim amel üzere olur.

Kur’ân’da birçok âyette salih amelden ve zalim amelden bahsedilir.

Talebe bu derste, daha önce iyi ve kötü diye adlandırdığı kişilerin, bedenlerinde olan işleyişi yapanın Allah olduğunu anlayacak ve eski bakışı değişecektir.

İyi ve kötü denilen şey, kişilerin amellerine, hâllerine nispet edilir.

Kişilerin bedenine iyi ya da kötü bedenli denilemez.

Bedenler Allah’ın tecelli tezâhürüdür.

Bu makamda kişi, iyi, kötü diye eski bakışına takılmadan yalnızca kendindeki ve her varlıktaki işleyişi anlamaya çalışacak.

İyi ya da kötü hâller kişinin Hakk’ı idrak edip etmemesiyle ilgilidir.

Kendi kibrinde kalan, benlik içinde olan, zalim amelde olacaktır.

Gerek enfûsümüzde, gerek afâkımızda tüm varlıktan her an işleyen Allah’tır.

Yâni ister bizde olsun ister tüm varlıkta olsun, her an işleyen Allah’tır.

Allah'ın işleyişi ile varlık var olur.

Hiçbir varlığın kendi ait işleyişi yoktur ve varlık kendini var etmemiştir.

Özetle, bizim kendimize nispet ettiğimiz fiilimiz fâni, Hakk'ın fiili bâkidir.

Bizim fiilimiz zaten fâni idi ve elân da öyledir ve yoktur.

Biz bilmezlikle Hakk'ın fiilini bizim zannederdik.

Şimdi bütün fiillerin Hakk'ın olduğunu anladık.

Bizim kendi varlığımızdaki işleyişte, iktidarımız ve ihtiyarımız yoktur.

Kâlb sahibi olan kişi hayr üzere olur.

Kendi hevâsı üzere olan kişi şer üzere olur.

Yâni hayrın mecrası kâlbdir.

Şerrin mecrası kişinin kendisidir, hevâ boyutudur, aileden gelen toplumdan gelen ayrımcılık içeren bilgisel kodlamalardır.

Yâni hayr Allah'tan, şer kişinin kendindendir.

"Hayrı Allah'tan şerri kendinizden bilin" âyeti buna işaret eder.

Nisâ Sûresi 79: "Mâ esâbeke min hasenetin fe minal-lâh ve mâ esâbeke min seyyietin fe min nefsike."

Meâli: "Tüm hayırlar, güzellikler Allah'tandır ve yaptığınız kötülükler ise sizin kendinize mahsustur."

إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ

İreme zâtil imâd

İreme	: İrem, atmak, İrem şehri,
Zâtî	: Sahip, ile, Zâtı, büyük olan,
El imâdi	: Sütunlar, dayanak noktası, kendini güçlü gören,

Meâli 1: “Kendini güçlü, büyük gören o İrem şehrindekileri.”

Meâli 2: “İşleyişi kendine nispet edenleri düşün.”

Meâli 3: “Büyüklik içinde kalmanın ne olduğunu anla.”

Burada geçen “İrem halkı” da iyi anlaşılmalıdır.

İrem halkı, Âd kavmine mensup bir kavim olarak bilinir.

Onlar ihtişamlı evler, şehirler kurmuşlardır.

Âd kavmi gibi, Yemen ile Umman arasındaki Ahkâf bölgesinde yaşadıkları rivayet edilir.

Gösterişli evler, bağlar, bahçeler kurmuşlardır.

Ve büyüklik içinde “bunları biz yaptık” diye övünmüşlerdir.

Gösterişte kalmışlar, büyüklenmişler, ben egosuna düşmüşlerdir.

“Ben işlerim-ben yaparım-ben yaptım” egosuyla kibre düşmüşlerdir.

Bir önceki âyette belirtildiği gibi varlıktaki Rabbin işleyiş hakikatinden uzaklaşmışlardır.

İnsan kendi bedenindeki ve varlığın bedenindeki işleyişi iyi anlamalıdır.

Kendinde olan işleyişi, kendine nispet etmemeli “ben işlerim-ben yaparım” gafletine düşmemelidir.

Tüm bedenlerde fiiliyle fâil olan Allah’tır.

Tüm bedenlerde sıfatlarıyla mevsûf olan Allah’tır.

Tüm bedenleri tutan Zât Allah’tır.

Bu hakikati anlayan asla kibir içinde düşmeyecektir.

Kendini büyük görmeyecektir.

Âd kavmi, İrem kavmi durumuna düşmeyecektir.

İnsan malıyla mülküyle övünmemelidir.

İnsanın övücü gönlündeki Allah sevgisi olmalıdır.

Bu övünce de kibir olarak bakılmamalıdır.

Allah’a olan teslimiyet olarak bakılmalıdır.

İrem kavmi, malıyla, mülküyle, zenginliğiyle gösteriş içinde olmaktır.

Gösteriş insanı yakar.

Kur’ân’da gösteriş “riya” kelimesiyle tanımlanmıştır.

Ve riya yasak edilmiştir.

Riya içinde diye bildirilmiştir.

Kimseye gösteriş içinde olma diye bildirilmiştir.

Bilelim ki riya yapmak haramdır.

Bilelim ki riya hâlinde olmak, Allah’a olan bir isyandır.

Riya, re’y kelime kökünden gelir.

Re’y görmek demektir.

Riya-riâ; görsünler diye gösteriş içinde olmak demektir.

Yâni kendini göstermek için hareket etmek demektir.

Mâûn Sûresi 6: “Ellezîne hum yurâûn.”

Meâli 1: “O kimseler riya içindedirler.”

Meâli 2: “O kimseler gösteriş için hareket ederler.”

Riya:

Gösteriş içinde olmaktır.

Kendine iyi desinler diye iyilik yapmaktır.

Başkaları beğensinler diye hareket etmektir.

Toplumda itibar kazanmak için hareket etmektir.

Çıkar sağlamak amacıyla hareket etmektir.

İkiyüzlülük içinde olmaktır.

Gerçek niyetini saklamaktır.

Biliyor desinler, âlim desinler diye öğrenmek ve konuşmaktır.

İbadetlerini birilerine “ben ibadet ediyorum” ispatı içinde yapmaktır.

İbadetlerini Allah için değil de yaşadığı topluma din-dar kişi desinler diye yapmaktır.

İbadetlerinde şekilde kalmak, mânâsına ermeden gösteriş içinde olmaktır.

Kur’ân okumayı biliyor desinler diye, Arapça öğrenmektir.

Güzel Kur’ân okuyor desinler diye Kur’ân okumayı öğrenmektir.

İhtiyacı olanlara, gösteriş içinde iyilik yapmaktır.

Birilerine iyilik yaparken, onlara fakirlik içindeymiş hissini vermektir.

Birilerini küçük görerek iyilik yapmaktır.

Birilerini fakir görerek iyilik yapmaktır.

İyilik yaparken birilerini utandırmaktır.

Giysileriyle gösteriş içinde olmaktır.

Giysileriyle birilerini utandırmaktır.

Giysileriyle hava atmaktır.

Edindiği mal, mülk, araçlarla gösteriş içinde olmaktır.

Edindiği meslek ile gösteriş içinde olmaktır.

Mesleğini öncelikle hizmet için değil de para için yapmaktır.

Makam derdinde olmaktır.

Makamında hava atmaktır.

Hazreti Muhammed: “Sol elinin verdiği sağ eli duyamayacak şekilde gizlice iyilik yapan kimselerden olun” diye bildirir. (Müslim, 2006: Zekât, 30)

Hazreti Muhammed’den riya ile ilgili çok güzel bir bilgi vardır.

Kıyamet günü hesabı ilk görülecek kişi, şehit düşmüş bir kimse olup huzura getirilir. Allah Teâlânın ona verdiği nimetleri hatırlatılır, o da hatırlar ve bunlara kavuştuğunu itiraf eder.

Ona denilir; “peki, bunlara karşılık ne yaptın?”

O da; “şehit düşünceye kadar Allah’ın uğruna cihad ettim” diye cevap verir.

Ona bildirilir; “yalan söylüyorsun, sen, ‘ne babayığit adam’ desinler diye savaştın.”

Sonra emrolunur da o kişi yüzüstü cehenneme atılır.

Bu defa ilim öğrenmiş, öğretmiş ve Kur’an okumuş bir kişi huzura getirilir.

Ona da Allah’ın verdiği nimetler hatırlatılır.

O da hatırlar ve itiraf eder.

Ona da; “peki, bu nimetlere karşılık ne yaptın?” diye sorulur.

O da; “ilim öğrendim, öğrettim ve Allah rızâsı için Kur’an okudum” cevabını verir.

Ona da denilir; “yalan söylüyorsun, sen de ‘âlim’ desinler diye ilim öğrendin. ‘ne güzel okuyor’ desinler diye Kur’ân okudun. Bunlar da senin hakkında söylendi.”

Sonra emrolunur o da yüzüstü cehenneme atılır.

Daha sonra Allah’ın kendisine her çeşit mal ve imkân verdiği bir kişi getirilir.

Allah’ın verdiği nimetler ona da hatırlatılır.

O kişi de hatırlar ve itiraf eder.

Ona da denilir; “peki ya sen bu nimetlere karşılık ne yaptın?”

O kişi de; “Allah’ın verilmesini bildirdiği, razı olduğu şeyleri hiçbir yerden esirgemedim, sadece Allah rızâsını kazanmak için verdim, harcadım” der.

Ona da denilir; “yalan söylüyorsun, hâlbuki sen, bütün yaptıklarını ‘ne cömert adam’ desinler diye yaptın. Bu da senin için zaten söylendi.”

Emrolunur o da yüzüstü cehenneme atılır.” (Müslim, İmâre 152)

İşte buradan da anlıyoruz ki hiçbir zaman riya içinde olmayalım

Kimseyi utandırmayalım.

Yaptığımız iyilikleri kimseye hissettirmeden yapalım.

İhtiyaç sahiplerini utandırmadan hareket edelim.

Kendimizi hiç bildirmeden aracı kimselerle yardım edelim.

Edindiğimiz mal, mülk, araçlarla hava atmayalım, gösteriş yapmayalım.

Lüks giysiler giyerek gösteriş içinde olmayalım.

İbadetlerimizde riya içinde olmayalım.

İbadetlerin şeklinde kalmayalım, mânâsına erelim.

Dindar görünmek için ibadet etmeyelim.
Ne dindar kişi desinler diye ibadet etmeyelim.
İbadetlerimizde gösteriş içinde olmayalım.
İnsan, konuşurken hava atmamalıdır.
Bilmişlik yapmamalıdır.
Biliyor desinler diye konuşmamalıdır.
İlmin sahibinin Allah olduğunu bilerek konuşmalıdır.
Tevâzû içinde konuşmalıdır.
Başkalarını cahil görmemelidir.
Riya benlik günahıdır, şirktir.
Riya içinde olan, hakikatlere eremeyecektir.
Allah'a şahit olamayacaktır.
Asla insan makamına eremeyecektir.
Asla islâm makamına eremeyecektir.
İnsan, ihlâslı olmalıdır.
Hâlisane olmalıdır.
Samimi olmalıdır.
"Allah rızası nedir?" layıkıyla anlamalı, ona göre yaşamalıdır.
Asla riya-gösteriş içinde olmamalıdır.
Bakara Sûresi 224: "Ve lâ tecalüllâhe urdaten li eyâmâ-nikum en teberrû ve tettekû ve tuslihû beynen nâs val-lâhu semîun alîm."
Meâli: "Kendinizi; erdemlilik içinde noksansız görüp, bir gösteriş içinde Allah'ın yerine koymayın, fenalardan sakının Allah'a ortak koşmayın, insanlar arasında uzlaş-macı olun, iştirenin ve ilmin sahibi olanın Allah oldu-ğunu bilin."
İnsan Kur'ân'ı can kulağıyla duymalıdır.
Asla riya içinde olmamalıdır.

Hiç kimseye gösteriş yapmamalıdır, caka satmamalıdır.

Hiç unutmayalım, biz hiçbir şeyin yaratıcısı değiliz.

Bir atomu, bir hücreyi yaratan değiliz.

Varlığı şekillendiren değiliz.

İşte insan asla bunu unutmamalıdır.

Ve insan tevâzûlu olmalıdır.

İnsan alçak gönüllü olmalıdır.

İnsan haddini bilmeli ve asla riya içinde olmamalıdır.

Allah'ı unutmadan yaşamalıdır.

Her an O'na teslimiyet içinde yaşamalıdır.

Asla İrem kavmi hâline düşmemelidir.

-8-

الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ

Elletî lem yuhlak misluhâ fîl bilâd

Elletî lem yuhlak : O ki, değil, yaratmadı,
Mislu ha : Misli, benzer, bir şey, içinde,
Fi bilâd : İçinde, belde, ülke, şehir, beden,

Meâli 1: “Ki onlar bulundukları yerlerde bir şey yaratmış değillerdir.”

Meâli 2: “İnsan bir şeyi halk eden değildir.”

Meâli 3: “İnsan kendi bedenini ve benzerini halk eden değildir.”

İnsan bir şey yaratan değildir.

İnsan yaratılandır.

Burada geçen “Yuhlak” kelimesi halk eden demektir.

Allah’ın “El hâlik” esması vardır.

Hâlik, Halk eden demektir, Halkın sahibi demektir.

Hâlik, Halk, Hâlaka, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Allah’ın Halk boyutu, nûr boyutudur.

Mahlûk kelimesi de, Halk edilmiş olan, beşer elbisesi giymiş olan demektir.

Tüm varlık mahlûkâtır.

Furkân Sûresi 2: “Ve hâlaka kulle şeyin fe kadderahu takdîrâ.”

Meâli: “Bütün varlığı, bir düzen içinde, bir ölçü ile var edendir.”

Hâlaka, halk demektir, yâni halk edilen, yaratılan, var edilen demektir, mâhluk kelimesi buradan gelir.

Hâlik, halk eden, yaratan, var eden demektir.

Dikkatlice incelediğimizde anlıyoruz ki, bunlar aynı kökten gelen kelimelerdir.

O zaman şöyle dememiz daha doğrudur.

Hâlik, kendi özünden açığa çıkardı, kendi özünden açığa çıkardığına “Halk” dedi.

Hâlik’in Halk ettiği kendiydi.

Mülk Sûresi 14: “Elâ ya’lemu men hâlak ve huvel latîful habîr.”

Meâli: “Halkeden, ilmin sahibi olan ve tüm varlıktan en güzel şekilde bildirip duran O değil midir?”

En’âm Sûresi 102: “Zâlikumullâhu Rabbukum lâ ilâhe illâ huve hâliku kulli şeyin fabudûh ve huve alâ kulli şey’in vekîl.”

Meâli: “İşte sizi vücûdlandırıran Allah’tır. O’ndan başka güç yoktur. Bütün her şeyi halk edendir. Artık O’nun kulu olduğunuzu ve O’nun bütün varlığın varoluşunda yetkili olan olduğunu anlayın.”

Kişi varoluşu anlamak istiyorsa, varlığın Halk boyutuna bakmalıdır, yâni varlığın öz boyutuna bakmalıdır.

Varlığın dış yüzünde kalmamalıdır, her an işleyiş hâlinde olan varlığın iç yüzüne bakmalıdır.

İnsan hiçbir şeyi halk eden değildir.

İnsan halk edilmiş şeylerden keşifler yapabilir.

Mesela demiri halk eden değildir, ama demirden kashık, bıçak, tencere, tabak, bardak yapabilir.

Ağacı halk eden değildir, ama ağaçtan tabak, kaşık, bardak yapabilir.

İnsan öncelikle varlığın halk oluşunu iyi düşünmelidir.

Allah; tüm âlemdeki ve her bir varlıktaki ilâhi kudret-tir, varlığı kendinden halk edendir, varlıkta kendini gös-terendir, her şeye malîk olandır.

Saffat Sûresi 11-12: “Festeftihim e hum eşeddu hal-kan em men halaknâ, innâ halaknâhum min tînin lâzib. Bel acibte ve yesharûn.”

Meâli: “Artık onlar araştırsınlar; halk oluştaki güç on-ların mı, yoksa her şeyi halk eden Bizim mi? Muhakkak ki onları bir özden, bir bütünlük içinde Biz halk ettik. Bi-lakis sen yaratılışı anlamada hayret içindesin. Onlar ise alay ederler, önemsemezler.”

İnsan halk oluşu iyi anlamalıdır ve varlığı halk eden kudretin ne olduğunu düşünmelidir.

Varlığı halk eden kudrete Allah denilir.

Allah bütün âlemi halk edendir.

İnsan bunu bilmeli ve “ben yaparım” egosuna düş-memelidir.

Allah’ın yüceliği yanında kişi, ben de varım-ben de ya-parım egosuna düşmemeye gayret göstermelidir.

Müşriklik ve kibir Allah’a isyandır, asiliktir.

Çünkü insan kendi bedenini halk eden, şekillendiren değildir.

Kendi bedeninde her an nefes alıp veren kendi değildir.

Kendi bedeninde muktedir olan kendi değildir.

İşte Âd kavmi ve İrem kavmi benlik durumuna düş-menin durumudur.

وَتَمْوَدَّ الَّذِينَ جَاءُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ

Ve semûdelleziyne câbûssahre bil vâd

Ve semûde : Semûd,
Ellezîne cabu : Onlar, kestiler, oyanlar, seyahat,
Es sahare bi el vâdi : Kayalar, vadilerde, sahra, yol,

Meâli 1: “Ve vadilerdeki kayaları oyan o Semûd kavmini.”

Meâli 2: “Semûd kavmini anla ki onlar kendilerine benlik isnat ederlerdi.”

Meâli 3: “Semûd kavmi, onlar kendilerine yaratıcılık vasfı verirlerdi.”

Semûd kavminin durumu, kendini yaratıcının yerine koyma durumudur.

İnsan kendini yaratıcının yerine koymamalıdır.

Bu durum müşriklik durumudur.

Sen yaparsın ben de yaparım gafletine düşmektir.

Müşrik, Allah’a ortak koşan demektir.

Semûd kavmi de kendilerini yüce görüyor, halk boyutunda Hakk’a nazar etmenin şuurundan uzak oluyorlardı.

Hâlik boyutunu, halk boyutunu çözemiyorlardı.

Kur’ân ölçüsüyle müşriklik, ortak koşmak demektir.

Müşrik; “şe-ri-ke, şirk” kelime kökünden gelmektedir.

Şerike ortak olmak demektir.

Senin de var benim de var anlamındadır.

“Şirket” de bu kökten gelir, yâni ortaklık.

Allah ile kul ortak değildir.

Allah kulunu halk edendir.

Ama kul, halk eden değildir.

Müşrik, ortak koşan, kendine yaratıcılık nispet eden demektir.

Allah’a ait olan vasıfları, kendine nispet eden müşriktir.

Kendini yaratan Allah’a baş kaldırmaktır.

Kendine yücelik vermektir.

İşte Semûd kavmi bunu yapan kavimdir.

Semûd kavmi Hazreti Sâlih’in kavmidir.

Hazreti Sâlih’in tahmini olarak M.Ö 2800-2600 yıllarında yaşadığına inanılır.

Semûd kavmi, Şam ile Hicaz arasındaki (Medain-i Sâlih-Sâlih’in şehri) Hicr bölgesi denilen yerde yaşadığına inanılan kavimdir.

Semûd kavmi de, kayaları ve dağları oyarak görkemli evler ve saraylar yapmış, yaptıkları ile övünmüşler kibre düşmüşlerdir.

Hazreti Sâlih de onları uyarmış, “kendinize yücelik vermeyin, yüce olan Allah’tır” demiştir.

Semûd kavmi, kendini yüce görmenin, başkasına hor bakmanın durumudur.

Semûd kavmi, şirke düşmüş kimselere işaret eder.

Semûd kavmi, varlığın sûret sesinde kalmış, varlığın özünden gelen kelâmı işitememiş kimseleri işaret eder.

Semûd kavminin kimseleri, kendilerine Allah’lık isnat etmiş kimselerdir.

Böylelikle Allah isyan etmiş, kibre düşmüştür.

Kendilerini seçilmiş, önder, rehber yol gösteren görmüşler, kibir içinde kalmışlardır.

Semûd kavmindeki kimseler, kendilerini; ileri gelen, imam, önder (mele) görmüşler, başkalarını hor görmüşlerdir (mustazaf).

Bu durum A'râf Sûresi 75, 76 âyette açıklanır.

75: "Kâlel meleullezînestekberû min kavmihi lillezî-nestud'îfû li men âmene minhum e talemûne enne sâlihan murselun min rabbihi kâlû innâ bimâ ursile bihi mü'minûn."

Kâle el meleu	: Dedi, mele, ileri gelen, din adamları,
Ellezine istekberu	: O kimseler, kibirlenen, büyüklenen,
Min kavmi hi	: Onun kavminin, o kimseler,
Li ellezîne istudîfû	: Hâkir görülen, mazlum, zayıf, güçsüz sayılan kimselere,
Li men amene	: Kimselere, inanan, iman eden,
Min-hum e talemun	: Onlardan, biliyor musunuz?
Enne salih murselin	: Gerçekten, Salih, görevli, gönderilmiş,
Min rabbi-hi	: Rabbinden, Rabbi tarafından,
Kâlû inna bima ursile	: Dediler, biz, şeyler, gönderilen,
Bihi mü'minûne	: Onunla, inanan kimseler, mü'minler,

Meâli: "Onun kavminin kibirli olan kimselerden ileri gelenleri, ona inanan zayıf mazlum kimselere dediler ki: Siz, Salih'in Rabbi tarafından gönderildiğini gerçekten biliyor musun? Onlar da dediler ki: Biz onun hakikatleri anlattığına inanıyoruz."

76: "Kâle ellezîne istekberû innâ billezî âmentum bihi kâfirûn."

Kâle ellezîne istekberû	: Dedi, o kimseler, kibirli, büyüklenen
İnnâ bi ellezi amen tum	: Biz, o kimse, onu, inanma, siz

Bihi kâfirûne

: Onu, hakikatleri görmeyip
örtlenler, kabul etmeyen,

Meâli: “Kibirlilik içinde bulunan o kimseler dediler ki: Biz, sizin inandığınız o kimsenin sunduğu hakikatleri görmüyoruz, kabul etmiyoruz.”

Âyetler incelendiğinde görülecektir ki kendilerini imam, önder, din adamı sayanlar büyük bir kibrin içine düşmüşler, kendilerini yüce görmüşler, başkalarına hor bakmışlardır.

Kendi inançlarını iman saymışlar, başkalarının inançlarına hor bakmışlardır.

Kendilerini hakikat ehli saymışlar, başkalarına avam cahil demişlerdir.

Âyette belirtildiği gibi, “Biz, sizin inandığınız o kimsenin, hakikatleri sunduğunu görmüyoruz, kabul etmiyoruz.”

İşte başkasının inancına hor bakıp, kendi inancını hakikat sanan kimselere, semûd kavmi en güzel örnektir.

İşte bunu binlerce yıl öncede aramamalıyız.

Her kim bu duygularda ise o semûd kavmidir.

Kişi kendindeki kavimleri, yâni kendini kibre düşüren tüm duygu ve düşünceleri tanımalı ve onları kırmalıdır.

Kavimleri uzakta değil, kendinde aramalıdır.

-10-

وَفِرْعَوْنُ ذِي الْأَوْتَادِ

Ve firavne zîl evtâd

Ve firavne : Firavun, kibirli olan,

Zi el evtâdi : Sahip, kazıklar, kendini güçlü bir otorite gören,

Meâli 1: “Kendini güçlü bir otorite gören kibir sahibi firavunu.”

Meâli 2: “Kibrine bağlanan kimseleri.”

Meâli 3: “Kendini yüce görüp firavunlaşan kimseleri.”

Kişi kendini firavun yapan duygu ve düşünceleri iyi anlamalıdır.

Kendini yüce, güçlü, seçilmiş, görüp kibre düşmek firavunluk hâlidir.

Kur’ân’da firavunun vasıfları bildirilir.

Kendini Rabb ilan etmesi, kendini yüce görmesi.

Nâziât Sûresi 23-24-25-26:

23- Böylece halkını topladı, sonra da seslendi.

24- Dedi ki: Ben, sizin rabbinizim, yüce olanım.

25- Ve o kendine Allah’lık nisbet etti. Bu hâl öncekilere ve sonrakilere bir ders oldu.

26- Muhakkak ki işte bu anlatılan hakikatlerde, fenalardan sakınıp bir saygı içinde olan kimseler için ibretler vardır.

Burada da görüldüğü gibi, firavun kendini Rabb ilan ederek, kendini yüce gördü ve kendine Allah'lık isnat etti.

İşte insan asla kendini yüce görmemelidir, kendini Tanrı hâline getirmemelidir.

Kasas Sûresi 4: “İnne firavne alâ fil ardı ve ceale eh-lehâ şıyeen yestadıfu tâifeten minhum.”

Meâli: “Muhakkak ki firavun yeryüzünde kendini yüce gördü, toplumu cemaatlere böldü, onları güçsüz bıraktı.”

Burada da görüldüğü gibi, firavun olan kimse, toplumda bölücülük yapar, toplumu senlik benlik kavgasına düşürür.

Kur'ân'da bundan dolayı bölünmeyin, ayrışmayın diye bildirilir.

Kur'ân'ı dikkatlice incelediğimizde, cemâat, târikat gibi bölünmelerin, senlik benlik ayrışmalarına düşmenin, firavun zihniyetinde olan kişilerden kaynaklı olduğu anlaşılıyor.

Çünkü halkı bölmek ve onları birbirine düşürmek, kaos çıkarmak isteyenler kendilerine saltanat yapma planları içinde olanlardır.

Aslında tarikat, cemâat kelimeleri, çok özel anlamlar taşır.

Tarikat; târik kökünden gelir.

Tarik; yol, vasıta, tarz, usûl anlamına gelir

Yâni hakikate götüren yol anlamındadır.

Kur'ân'da, her varlığın Allah'a açılan bir yol olduğu, bir vasıta olduğu belirtilir.

En'âm Sûresi 4. âyette;“her varlıktan her an sunulan şeyler bir delildir” diyerek bizlere her varlığın hakikatleri gösteren bir vasıta olduğu bildirilir.

Cemâat kelimesi ise, cem kelime kökünden gelir.

Birlik, beraberlik, topluluk, halkiyat anlamına gelir.

Tüm kâinatta, tüm varlık bir cemâattir.

Tüm varlığı birlik içinde tutan da Allah'tır.

İnsan vücûdunda olan sonsuz hücre cemâttir.

Ve tüm hücreler birlik içinde bir vücûdda bulunur.

Vücûdun sahibi de Allah'tır.

Kâmil kişi bilir ki bu kâinat Allah'ın cemâatidir, birliğidir, halkiyatıdır.

Tüm kâinat câmidir.

Tüm varlık cemâattir.

Kur'ân bizlere; tarikatlaşmayın, ceamâatleşmeyin, senlik benlik kavgasına düşmeyin diye bildirilir.

Yâni Kur'ân'da bizlere "bölünmeyin" diye bildirilir.

Çünkü bölünmek, bölmek, firavun alanından gelir.

Firavun da kendi tarikatını oluşturmaktadır.

Tâ-Hâ Sûresi 63: "Ve yezhebâ bi tarikatikumul muslâ."

Meâli: "Firavuna denildi, Mûsâ sizin oluşturduğunuz tarikatı-yolu yok etmek istiyor."

Âyette de görüldüğü gibi, toplumda bölücülük yaparak tarikat, cemâat oluşturmak firavun alanından gelir.

Bakara Sûresi 49: "Siz firavun ailesine karşı Bizde ne cat bulmuştunuz. O sizlere kötü sıkıntılar veriyor, oğullarınızı öldürüyor ve kadınlarınızı bırakıyordu."

Âyette de belirtildiği gibi; zâlim olması, kendi otoritesi için tehlikeli gördüğü kimseleri ortadan kaldırması, çevresindeki kimselere çıkarı için zulüm etmesi, kadınları hizmetkâr görmesi.

Âl-i İmrân Sûresi 11: "Onların durumu firavuna benzer. Onlardan önceki, onlar gibi olan kimseler de ayetlerimizi yalanladılar. Öyle ki onlar cehaletlerine sarılıp Allah'ı anlayamadılar, onlar fenalarında kaldılar. Allah'ı anlayanların zorlukları daha fazladır."

Burada da belirtildiği gibi firavun kendi kibrine sarılarak, hakikatleri yalanlar, fenâ hallerde kalır, Allah şuurundan uzaklaşır.

Â'râf Suresi 113-114:

113: "Böylece üst düzeyde etkili olanlar firavuna geldiklerinde dediler ki: Biz galiplerden olduğumuzda elbette karşılık bekleriz."

114: "Firavun dedi ki: Evet, muhakkak ki siz elbette yakınlarımdan biri olacaksınız."

Firavun, otoritesi korumak için, kendine din adamları grubu oluşturur ve onları ücrete bağlar ve dini anlamda âyetler sundurarak kendini seçilmiş göstertir.

Yâni dini kullanır, kendini haklı göstermeye çalışır.

Kendi oluşturduğu din adamları grubu ona isyan ederse onları cezalandırır.

A'râf Sûresi 123-124:

123: "Firavun dedi ki: Benim iznim olmadan mı ona inandınız? Muhakkak o sizi bir aldatma içinde elbette aldatmış. Şehirden halkını çıkarmak için böyle davrandı. Artık yakında bileceksiniz."

124: "Elbette sizlerin ellerinizi ve ayaklarınızı ayrı ayrı kestireceğim, sonra elbette hepinizi astıracağım."

Firavun, kendine göre bir din anlayışı uydurur ve çevresindeki kimseleri kendine bağlar ve oluşturduğu din adamlarını kendine uygun fetvalar vermesini, halkı etkilemelerini emreder.

Hûd Sûresi 97: "Mûsâ firavuna ve onun din adamlarına hakikatleri açıkladı. Fakat onlar firavunun hükümlerine uydular. Firavunun hükümleri hakikatlerin yolunu göstermez."

Burada da görüldüğü gibi firavun, çevresindeki kimse-
leri kendi çıkarı için uydurduğu inanca bağlar, emirler ya-
saklar sunarak kendi toplumunu hakikatten uzaklaştırır.

Şuarâ Sûresi 10-11:

10: “Mûsâ’ya Rabbinin hakikatlerini anlatması için za-
lim kavme gitmesi bildirilmişti.”

11: “Firavunun kavmi fenalardan sakınmıyor, ortak
koşuyorlardı.”

Firavun kendisi Allah’a ortak koşandır ve çevresin-
deki kimselerin de Allah’a ortak koşmalarına yol açandır.

Firavun kendini ilahlaştıran, çevresindeki kimseleri
kendine taptırandır.

Kasas Sûresi 38: “Firavun dedi ki: Ey ileri gelenler! Si-
zin için başka bir ilah bilmiyorum.”

Kendini ilah gören kimse, çevresindeki kimselere kendi
yüce gösterterek, onları kendine bağlar.

Duhân Sûresi 31: “Doğrusu o firavun; büyüklük tas-
layan, aşırı gidenlerdendi.”

Haddi aşmak, gaddar olmak, aşırı gitmek, ölçüden taş-
mak firavunluktur.

Kur’ân’ı incelediğimizde anlıyoruz ki firavunluk;

Kendini yüce görmek, başkasına hor bakmaktır

Kibre düşmektir.

Haddi aşmak, isyan etmektir.

Allah’a şirk koştur.

Rablik iddiasında bulunmaktır.

Kendine otorite kurmaktır.

Kendi otoritesi için kendine hizmet etsinler diye din
adamları grubu kurmaktır.

Kendi çıkarı için fetvalar çıkartmaktır.

Toplumu bölmek, cemâtlare tarikatlara ayırmaktır.

Kendine rakip olanları ortadan kaldırmaktır.

Kendini ilah edinmektir.

Kendine hizmet ettirtmektir.

Kendini mehdi, mesih, seçilmiş ilan etmektir.

İşte bu hallerde olan kişi firavunlaşır, kibre düşer.

Firavunlar denilince, eski Mısır kralları akla gelmemelidir.

Kişinin kendi firavunlaşması akla gelmelidir.

Firavun durumuna düşen kişi, kendini yüce görür, seçilmiş görür, başkasını hor görür.

Semûd kavminden maksat, firavunlaşmaktır.

Firavunlaşmak, kibirdir, kendini Allah'ın yerine koymaktır.

Kibir, bizleri, birbirimizden kopartan, kendimizi yüce gösteren, birbirimize hor baktıran, birbirimizin kaynaşmasına engel olan, yargılayıcı, öteleyici, ayrıştırıcı duygu ve düşüncelerin kaynağıdır.

Kibir, konuşmamızla, bakışlarımızla, davranışlarımızla, oturuşumuzla, mimiklerimizle, yürüyüşümüzle, bir başkasına karşı kendimizi büyüklük içinde gösteren duygunun adıdır.

Firavunluk yâni kibir; inancımızla, ibadetimizle, mesleğimizle, milletimizle, makam ve mevkiimizle, geleneklerimizle, daha yüce olduğumuzu hissettiren şeytani duygunun adıdır.

Firavunluk, ille de ben duygusuyla yaşamaktır.

Fitne fesatlıkların, kıskançlıkların, hor bakmanın duygusudur.

Tüm inançlarda en büyük günah diye bilinir.

İşte bu günah firavunlaşmaktır.

Firavunlaşmak, cümle varlıkta ekber olanı görmeyerek, kendini ekber görüp, Allah'a ortak koşmaktır.

Kibir, başkalarına hor bakmanın, kendini seçilmiş görmenin duygusudur.

Senlik benlik kavgası olan kibirden gelir.

Tüm ayrımcılıkların kaynağı kibirden gelir.

Kibrin insanı düşürdüğü haller ne olabilir, çok iyi düşünölmelidir.

İnsanı firavunlaştıran duygular çok iyi analiz edilmelidir.

Sözlerimizde, hallerimizde, davranışlarımızda, bakışlarımızda, yaşantımızda, açık veya gizli, bilerek ya da bil-meyerek, bir firavunluk içinde miyiz diye her zaman düşünmeliyiz.

Firavun halkını hor gördü, onları kendine hizmet ettirdi.

Kur'ân'da firavunlaşmanın vasıfları belirtilmiştir.

Bu vasıfları, kişinin firavunlaşması yolunda edindiği benlik duyguları olarak anlamalıyız.

Nâziât Sûresi 17: "İzheb ilâ firavne inne hu tagâ."

İzheb : Git, zehâb, yok et, kes, bitir, göndermek, giydirmek, atlamak,

İlâ firavne : Firavuna, kibirli, zorba,

İnne hu taga : Muhakkak, o, azgınlık, haddi aşan, büyüklük, kibirlilik,

Meâli 1: "Firavuna git, muhakkak ki o kibirlilik içinde olandır."

Meâli 2: "Firavunluğunu bitir, muhakkak ki o hâl, kibirliliktir."

Bu âyeti iki türlü de okuyabiliriz.

Birincisi Hazreti Mûsâ'nın hikâyesinde, Mûsâ'nın firavuna gitmesi, ona hakikati anlatması...

İkincisinde, kişinin kendindeki firavunluğu görmesi ve onu yok etmesi olarak...

Burada geçen "İzheb" kelimesi, kesmek, yok etmek, bitirmek, gitmek, terk etmek anlamlarına gelir.

İşte kişi kendinde oluşan tüm firavunî duygu ve düşünceleri yok etmelidir.

İşte kişinin içinde olan firavunluk ateşini söndürülmelidir.

Kur'ân'da çok çarpıcı olarak bildirilir. "Etfee-Söndür."

"Naran li el harb etfee-içinizdeki tüm kavga-savaş-hiddet ateşini söndürün." (Mâide Sûresi 64)

Kur'ân'da bildirilir.

Öfkeni, kinini, nefretini söndür.

İçsel kavgalarını söndür.

Dedikodu, çekiştirme duygularını söndür.

İnatlaşma, tartışma, bilmişlik duygularını söndür.

Kibrini, hâkir bakmanı, kendini yüce görmeni söndür.

İçindeki yargılayıcı, hor bakıcı ateşi söndür.

Kur'ân'ı can kulağıyla, tüm gönlünle duy ve içindeki harb-kavga ateşini söndür.

Kendi itfaiyen kendin ol.

Etfee-Itfa; söndürmek demektir

İtfaiye kelimesi de buradan gelir.

İşte kişi, içindeki firavunluk ateşini, söndüremediği müddetçe, çevresine her türlü zalimlik yapar.

Böylelikle firavunluk duygusu kişiyi, rahmetten, şefkatten, sevgiden, saygıdan uzak eyler.

O kişi, çevresiyle birlik duygusunu oluşturamaz.

O kişi, hep saldırgan olur, kırıcı olur, kırılğan olur.

İşte onun için Kur'ân'da "içindeki kavgaları söndür" diye bildirilir.

Eğer kişi, bir öfke kaynaması içindeyse, içindeki firavunluk ateşinden dolayıdır..

Ocakta su kaynıyorsa, onu kaynatan altındaki ateştir.

Ateş sönerse suyun kaynaması durur.

Kişinin içindeki kibir, zalimlik ateşinin sönmesi için de kavga-nefret duygularının bitmesi gerekir.

Bu duyguların bitmesi için de ilâhi aşka erişmen gerekir.

Allah'a teslimiyet ve tevekkül içinde olman gerekir.

İşte firavunluk aydınlığa giden yolda karanlığın adıdır, fücûrun adıdır.

-11-

الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ

Ellezîne tagav fîl bilâd

Ellezîne tagav : Onlar ki, azgın, yoldan çıkmak, hakikatten sapmak,

Fi el bilâdi : Beldeler içinde, ülke,

Meâli 1: "Onlar kendi bulundukları yerlerde hakikatlerden sapıp yoldan çıktılar."

Meâli 2: "Firavunlaşan kimseler hakikatten saptılar."

Meâli 3: "Kibre düşenler, benlik azgınlığına düştüler."

Firavunlaşmak benlik azgınlığıdır, ille de ben azgınlığıdır.

Kendini üstün görmek, başkasını hizmetçi görmektir.

Eski Mısır krallarından bazıları, halkına zulmetti, onları köle yaptı.

Hazreti Mûsâ kıssası, bu hakikati ortaya koyar.

Mûsâ boyutu, kendindeki firavunlaşmayla mücadele etmenin boyutudur.

İnsan kendini firavunlaştıran, bilgileri çok iyi anlamalıdır.

Bilgilerden gelen duygu ve düşünceleri çok iyi tahlil etmelidir.

Kendini, inancını, milletini yüce gösterten her bilgi, bilgiden gelen duygu ve düşünceler kişiyi firavunlaştıracaktır.

Firavunluk kibirle birlikte doğar.

Kibir; kendimizi yüce sandıran, başkasına hor baktıran bir hastalıktır.

Kibir; edindiğimiz bilgilerin içinde gizli olan, oradan duygu ve düşüncelere ve eylemelere yansıyan, yargılayıcı, hor görücü, kendini ya da yolunu yüce gösteren, kişiyi esir alan, Hakk'tan, birlikten koparan bir duygudur.

Davranışlarımızda kendini gösteren, fark edemediğimiz, anlayamadığımız, kendimizi gizli bir duyguyla yüce gösteren, habis bir histir.

Bir başkasına öfkeyle baktıran, yargılayıcı baktıran, hor görmemize sebep olan, kendimizin yüce olduğu duygusu veren, tehlikeli bir hastalıktır.

Kibir; başkasını dinlemeye tahammül göstermeyen, eksik gedik aratan, hep yargılayıcı baktıran, insanın varlıkla bağıını kopartan bir duygudur.

İnsanı edepten, tevâzûdan, saygıdan uzaklaştıran bir duygudur.

İnsanı, huzurdan kopartan, sevgiden uzaklaştıran, şefkati engelleyen, merhamete engel olan bir hastalıktır.

Kendi inancımızı, ibadetimizi üstün gösteren, başkalarının inancını yok sayan, onları kâfir ilan ettiren, cehennemlik ilan ettiren, Allah adına hüküm verme gafletine düşüren, bir akıl hastalığıdır.

Kibir, senlik benlik kavasıdır.

İlle de ben haklıyım davasında olmaktır.

Firavunluk, Allah'a ait olan yüceliği, ama kendimize ama başkasına nispet ettiren, şirke düşüren, yâni Allah'a ortak koşturan, imanın önündeki en tehlikeli duygudur.

Birini dinlerken, bir kişi on tane güzel şey söylese, bir tane bize uymayan bir şey söylese, bize uymadı diye on

tane güzel şeyi de bir kalemde yıkıp attıran, ön yargısal bir duygudur.

Sözlerimizin içinde gizli olan, gönlümüzde gizli olan, birinin eleştirisine bile tahammül ettirmeyen, hemen içimizde öfke oluşturan, gizli bir hastalıktır.

Kibir duygu ve düşüncesi, insanın insan olma yolundaki, Allah'ı idrâk etme yolundaki en büyük engeldir.

Bir başkasına "Hadi be ordan" derken, onu küçük görürken, düştüğümüz duygu ve düşünce firavunluktur.

Bir başkasına, "Sen haksızsın, hatalısın, yalan söylüyorsun," derken, o kişiyi hor görürken, kendimizi ona karşı "Ben daha doğrudum" algısı verdiren duygunun adı firavunluktur.

Bir başkasının, yorumunu, açıklamasını, fikir üretmesini, tespit ettiği bir şeyi, yok saydıran, onun emeğini küçük gösteren, o tehlikeli duygu firavunluktan gelir.

Hiç fark edemediğimiz, başkasına hor baktıran, kendimizi yüce gösteren o tehlikeli duygu ve düşünce firavunluktur.

Firavunlukta kendini haklı görmek vardır.

Firavunluğun kaynağı nedir?

Firavunluktan kurtulmanın yolu nedir?

İşte Hazreti Mûsâ kıssası bunları açıklar.

Firavunluk öncelikle aileler tarafından, kendini yüce gösterten bilgilerle çocukların aklına işlenmiştir.

Hangi bilgiler bizleri firavunlaştırır?

Firavunluk, Allah'ın ekber boyutunu her varlıkta göremeyip, kendini ekber, yâni yüce görmekle insanın düştüğü bir durumdur.

Firavunluk kısaca; kendini farklı, yüce görüp, başka kimseleri ya da başka bir varlığı küçük görme durumudur.

Her şeyin kendi için yaratıldığını sanma durumudur.

Neden insanoğlu kendini diğer varlıktan yüce görür?

Bunu akıllarımıza kimler eker?

Çocukta bu duygular nasıl açığa çıkar?

Yeni doğan bir çocukta firavunluk açığa çıkmamıştır.

Anne baba, çocuğun beynine; varlık ile ilgili, inanç ile ilgili, millet ile ilgili, cinsiyet ile ilgili ve diğer alanlarla ilgili kıyaslayıcı, yargılayıcı bilgiler eker.

Ve böylelikle firavunluk, kendini başkasından üstün olduğu algısı vererek, çocukta yavaş yavaş oluşmaya başlar.

Firavunluğun ilk oluştuğu yer, beyne ekilen, ayrımcı, yargılayıcı, öteleyici bilgilerdir.

Firavunluk, karşısındakini hor görme, kendini yüce görme, duygu ve düşüncesidir.

Hangi alanda olursa olsun, kendimizi yüce görme, kendimizi farklı görme durumuna düşüren, her bilgi ve her bilginin oluşturduğu, duygu ve düşünce firavunluk kapısını açar.

İçinde, ayrımcılık, yargılama içeren her bilgi, kişiyi üstün görmeye götürür.

Üstünlük duygusu verdirten her bilgi, kişinin kendini ya da yolunu diğerlerinden yüce görmesine yol açar.

İşte bu kişiyi firavunlaştırır.

Böylelikle kibre düşürür, hakikatten uzaklaştırır.

Bu bölümde belirtildiği gibi kişiyi “Ellezîne tagav” ta-gût durumuna düşürür.

Tâgût, Kur’ân’da yaklaşık 8 âyette geçer.

Kur’ân, tâgûtu nasıl tanımlar.

Bakara Sûresi 257: “Allâhu velîyyullezîne âmenû, yuhricuhum minez zulumâti ilen nûr vellezîne keferû

evliyâuhumut tâgûtu yuhricûnehum minen nûri ilâz zulmât ulâike ashâbun nâr hum fihâ hâlidûn.”

Meâli: “Allah’ı dost edinen kimseler iman etmiş kimselerdir. Onlar cehaletin karanlığından ilmin aydınlığına çıkarılırlar. Hakikatleri görmemezlikten gelen kimseler ise; batıl olan şeyleri evliya edinirler, onlar ilmin aydınlığını bırakıp cehaletin karanlığına dalarlar. İşte onlar yakıp yakıcı hallere sahiptirler, devamlı o hallerin içindedirler.”

Zümer Sûresi 17: “Vellezînectenebût tâgûte en yabudûhâ ve enâbû ilâllâhi lehumul buşrâ fe beşşir ıbâd.”

Meâli: “Batıl olan şeylere kul olmaktan sakınanlara ve Allah’a yönelenlere, hakikatleri bilmenin sevinci vardır, artık onlar kulluğu anlamanın sevincindedirler.”

Nisâ Sûresi 76: “İman edenler, Allah yolunda hakikatleri anlamak, anlatmak için gayret gösterirler. Hakikatleri görmemezlikten gelip örtenler ise, Allah’a kul olduğunu zannedip kendi zanlarını ilah edinme yolunda olurlar, sonra da şeytani halleri dost edinip kendilerine yazık ederler. Elbette şeytani hallerde olanların hileleri zayıftır.”

Kur’ân’ı incelediğimizde tâgût:

Kibrin karanlığında kalmaktır.

Benlik iddiasında olmaktır.

Firavunlaşmaktır.

Kibirleşmektir.

Batıl olan şeylere inanmaktır.

Zanlarımızı ilah edinmektir.

Çıkarlarımızı ilah edinmektir.

Aslını bilmediğimiz şeylere göre hareket etmektir.

Hevâmıza göre hayal ettiğimiz ilahlara inanmaktır.

Kendinizi Tanrı yerine koymaktır.

Allah'ı bırakıp başkasına yücelik vermek, ondan medet ummaktır.

Allah hakikatini bilen, tüm soruların cevabını Allah'ta arar.

Bilir ki aradığı tüm soruların cevabı Allah'ın hakikatlerinde vardır.

Allah'ın hakikatleri kâinattaki iki canlı kitapta her an vardır.

Bunlar; insanın kendi vücûd kitabıdır.

Ve varlık kitabıdır.

Allah'ın "Oku" diye bildirdiği bu iki kitaptır.

İşte Kur'ân, bizlere aslı olmayan şeylere inanmamamızı tavsiye eder.

Batıl olan şeylerin, zanna dayalı şeylerin, uydurma olan şeylerin, çıkara dayalı inanmaların hep tâgût olduğunu belirtir.

Kur'ân bizlerin firavunlaşmamasını öğütler.

Âyette ne güzel belirtilmiştir: "Onlar ilmin aydınlığını bırakıp cehaletin karanlığına dalarlar. İşte onlar yakıp yakıcı hallere sahiptirler, devamlı o hallerin içindedirler."

Evet, tâgût hâlinde olan kişiler, hep cehaletin karanlığındadırlar.

İşte o halde olan kişiler, hem kendileri hem de çevresinde olan kimseleri bâtıla sürekleler ve zarar verici hallerde olurlar.

Kur'ân'ı iyice incelediğimizde, zanna dayalı ilahlar edinmemiz, çıkarımıza göre Tanrı'ya inanmamız, batıl olan şeyleri ilah edinmemiz hep tâgût olarak adlandırılır.

Kur'ân bize" hevâsını ilah edineni gördün mü" der.

Yâni firavunlaşarak kendini Tanrı'nın yerine koymak...

Firavun kendi zannına göre kendi yarattığı Tanrı'ya inanandır.

Şimdi sormak gerekir acaba bizler, kendi zanlarımıza göre hayal ettiğimiz Tanrı'lara mı inanıyoruz, yoksa kâinatı ve bizleri var edene mi inanıyoruz.

Acaba toplum olarak bizler hep "tâgût" inancında mıyız?

İşte eğer bizler; aslı olmayan, batıl olan, kendi zanlarımıza göre var ettiğimiz ilahlara inanıyorsak bu "tâgût" inancıdır.

İşte eğer bizler; ibadetlerimizi çıkara dayalı yapıyorsak, bu "tâgût" inancıdır.

İşte eğer bizler; yok kadınların % 90'nı cehennemliklerdir, cennette erkeğe onlarca bakire, dul verilecektir inancı gibi aslı olmayan şeylere inanıyorsak, bu "tâgût" inancıdır.

Cennet, kadın kız verilme yeri değildir.

Cennet Allah'ın cemâlinin görüldüğü makamdır.

Bizler dini terimlerin aslını bilmeden inanıyorsak ve ona göre hareket ediyorsak, bu "tâgût" inancıdır.

Tâgût inancında inançlar kavgası vardır.

Cemaat, tarikat, mezhep bölünmeleri vardır.

Tâgût inancında Tanrı'lar kavgası, çıkarlar kavgası vardır.

Mûsevliği din hâline getirenlere sorun; cennete kim gidecek diye, onlar da diyeceklerdir ki, yalnızca Mûseviler girecek, İseviler ve Müslümanlar giremeyecek.

İseviliği din hâline getirenlere sorun; cennete kim gidecek diye, onlar da diyeceklerdir ki, yalnızca İsa'ya tâbi olanlar girecek.

Müslümanlığı din hâline getirenlere sorun.

Cennete kim gidecek diye, onlar da diyeceklerdir ki, yalnızca Hazreti Muhammed'e inanan Müslümanlar girecek, asla İseviler ve Mûseviler giremeyecek.

İşte bu inanç "tâgût" inancıdır.

Tâgût inancına, Rûm Sûresi 32. ayette çok güzel bir cevap vardır.

Rûm Sûresi 32: "Minellezîne ferrakû dînehum ve kânû şîyeâ kullu hızbin bimâ ledeyhim ferihûn."

Min ellezîne ferraku	: O kimselerden, fırka, bölmek, ayrılık, partileşmek,
Dîne hum	: Din, varlığın yaratılış yasaları, onlar.
Ve kânû şîyeân	: Tarikat mezhep cemâatlere ayrılmak, fırka fırka olmak,
Kullu hızbin	: Bütün hepsi, grup, fırka, bölünmek,
Bimâ ledeyim	: Kendinde olan, her zümre kendi inançlarıyla,
Ferihûn	: Sevinme, şımarma, azma, avunup övündü,

Meâli: "Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi tarikatlara, mezheplere, cemâatlere bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla avunup övündü."

Evet, Kur'ân'ı iyice incelediğimizde anlıyoruz ki, kendi yüce görmek, başkasına hor bakmak, aslı olmayan şeylere inanmak ve ona göre hareket etmek "tâgût" inancıdır.

Tâgût inancında hep zanlara göre hareket etmek, hep çıkarlara göre hareket etmek vardır.

Allah'ı layıkıyla bilmeden iman oluşmaz.

Anlatılanlara, okuduklarımıza inanıyorsak ve bunların aslını bilmiyorsak hep bunlar "tâgût" inancıdır.

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki tâgût:

Firavunlaşmaktır.

Kibirleşmektir.

Allah'ı bırakıp zanna göre inanç içinde olmaktır.

Allah'ın hakikatlerini bırakıp ilmi delilleri olmayan batıl şeylere inanmaktır.

Allah'ı bırakıp birilerini yüce bilmek, onlardan medet ummaktır.

Allah inancını alet edip hep çıkar üzere hareket etmektir.

Kendini seçilmiş görmektir.

Kendini imam saymaktır.

Kendini mürşid saymaktır.

Kendini mehdi, mesih saymaktır.

Allah'a kul olmayıp, hep batıl şeylere kulluk yapmak, makam- mevki, şan-şöhrete kulluk yapmak, kulluğunu hep şahsi çıkarlara göre yapmaktır.

Hakikate erişen insan kendine büyüklük çıkarmaz, tevâzû içinde yaşar.

Kendini, hiç kimseden asla üstün görmez.

-12-

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

Fe ekserû fîhel fesâd

Fe ekserû : Böylece, ekserisi, çoğu, daha fazlası,
Fi ha el fesâde : İçlerinde, fesat, kötülük, bozulma, dağıtma,
dağılma,

Meâli 1: “Sonra da onlardan çoğu fenalıklar içinde oldular.”

Meâli 2: “İnsanların çoğu, fesatlık içindedirler, çevrelerine bozgunculuk yayarlar.”

Meâli 3: “Tagût inancında olanlar fesatlık içindedirler.”

Ne kadar acı ki, âyette “insanların çoğu fesatlık içindedirler diye bildirilir.”

Evet, tagût hâlinde olanların çoğu fesatlığa düşerler.

Firavun böler parçalar ve kendine hizmet ettirir.

Fesatlık, hasetlik, benlik, çıkar içinde olmak, ezmek, zulüm etmek gibi davranışlar firavunluğun boyutudur.

Kur'an'da fesatlık; bozgunculuk, düzeni bozma, kargaşa çıkarma, barış ve huzuru bozma olarak tanımlanmıştır.

Ve fesatlık yapmayın diye bildirilmiştir.

A'râf Sûresi 56: “Ve lâ tufsidû fil ardı ba'de ıslâhıhâ ved'ûhu havfen ve tamaâ inne rahmetallâhi karîbun minel muhsinîn.”

Meâli: “Yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayın. Oradaki hakikatler ile ıslah olun ve O’na bir saygı içinde ve arzuyla yönelin. Muhakkak iyiliklerde, güzelliklerde olanlar Allah’ın rahmetine daha yakındırlar.”

Bakara Sûresi 11-12:

11- “Ve izâ kîle lehum lâ tufsidû fîl ardı kâlû innemâ nahnu muslihûn.”

Meâli: “Onlara: Yeryüzünde fesatlık içinde olmayın denildiğinde, biz düzelteniz derler.”

12- “E lâ innehum humul mufsidûne ve lâkin lâ yeşurûn.”

Meâli: “Onlar fesatlık içinde olanlar değil midir? Fakat onlar kendilerinin ve çevrelerinin farkında değildirler.”

Mâide Sûresi 64: “Onlar Bizi anlayamadıklarından dolayı, son vakitlerine kadar düşmanlık ve nefret içindeki o hallerinde kalırlar. Allah’ın, içlerinizde olan o savaş ateşini söndürün diye bildirdiği halde onlar o savaşın ateşini her zaman yakarlar ve onlar yeryüzünde ikilik, bozgunculuk çıkaran halleriyle dolanırlar. İkilik, bozgunculuk çıkaranlarda Allah sevgisi yoktur.”

Kasas Sûresi 77: “Sana verilen şeylerde Allah’ın hakikatlerini ara. Son anına kadar bulunduğun yerde o hakikatlerle hareket et. Dünyada sana verilen nasipleri unutma ve Allah’ın sana karşılıksız verdiği gibi sen de karşılıksız ver ve yeryüzünde bozgunculuk yapmayı isteme. Muhakkak ki bozgunculuk yapanlarda Allah sevgisi yoktur, denmişti.”

Kur’ân’ı incelediğimizde göreceğimiz gibi fesatlık; bozgunculuk çıkarmak, ara bozmak, kargaşalık çıkarmak demektir.

İnsan yaşadığı toplumda ayrımcılık yapmamalıdır.

Varlığı Hakk’tan ayrı görmemelidir.

İfsat hâli yâni fesatlık hâli, Allah ayrı ben ayrı gafletine düşmektir.

Fesatlık Allah'a isyan hâlidir.

İnsan bölücülük, ayrıştırma içinde olmamalıdır.

İnsan öteki görmemelidir, hor bakmamalıdır.

Öteki gören, varlıkta Hakk'ı göremeyecektir.

İnsan, insanları inançlarına göre ayırmamalıdır.

İnsanları ibadetlerine göre ayırmamalıdır.

Kendi inancını üstün görüp, başka inançlara hor bakmamalıdır.

Kendi inancını büyük görüp, başkasının inancını, ibadetini hor görmemelidir.

Hiç kimsenin inancını, ibadetini yargılamamalıdır.

Her insan, anne babasından ibadet etmeyi nasıl öğrendiyse öyle yapar.

Bir kimsenin ibadeti diğerinden üstün değildir.

Her insan, Allah'a kendi inandığı şekilde niyaz eder.

İnsanları şu inançtan bu inançtan diyerek toplumu fesatlığa sürüklememelidir.

Yaratılan her varlık, Allah'ın indinde O'nun kuludur.

Bir varlık diğerinden üstün değildir.

Her varlık kendi içinde değerler taşır.

O değerler Allah'ın değerleridir.

Bir değer, diğer değerden daha az ya da daha çok değerli diye adlandırılmaz.

Yaratılan hiçbir kimse, ya da topluluk diğerinden üstün değildir.

İnsan, yaratılan bir kuştan, bir karıncadan, bir ağaçtan bir çiçekten üstün değildir.

En'âm Sûresi 38: "Ve mâ min dâbbetin fîl ardı ve lâ tâirin yatîru bi cenâhayhi illâ umemun emsâlukum."

Meâli: “Yeryüzünde hiçbir varlık olmasın ki ve gökyüzünde kanatları ile uçan bir kuş yoktur ki, sizin gibi bir topluluk olmasın.”

Bölücülük yapan fesatlık içinde olandır.

Fesatlık içinde olan kimse, sohbet toplantılarında, tertemiz beyinlere ikilik, bölücülük, ayrımcılık, ötekileştirme eker.

İnsanları kışkırtır.

İnsan düşünmelidir!

Ve kendine şu soruları sormalıdır.

“İlle de tüm topluluklar benim gibi mi ibadet edecekler, benim gibi mi inanacaklar?”

“Sadece benim ibadetin mi doğru?”

“Başkalarının ibadetleri yanlış mı?”

“Başkalarının ibadetlerini Allah kabul etmiyor mu?”

“Allah kendine yönelmiş bir kulu geri mi çeviriyor?”

Evet, her insan kendini muhasebe etmelidir.

Niye bu kabullenememe, niye bu ayrıştırma?

Niye bu fesatlık?

İnsan, beyinlere bölücülük ekmemelidir, ayrıştırma ekmemelidir.

Kur’ân’ın şu muhteşem âyetini hiç unutmamalıdır.

Mücâdele Sûresi 19: “Bölen, ayrımcılık yapan, kışkırtan şeytandır, şeytan bölücü olandır.”

Mücâdele Sûresi 19: “İstahveze aleyhimuş şeytânü fe ensâhum zıkrallâh ulâike hizbuş şeytân elâ inne hizbeş şeytânî humul hâsirûn.”

Meâli: “Şeytani halleri onların akıllarını esir aldı. Böylece onlar Allah’ı anmaktan uzaklaştılar. İşte şeytani

hallerde kalan bölendir, bölen ancak şeytani hallerde kalandır. Onlar kaybedenlerdir.”

Bölücülük yapmayalım, insanları yargılamayalım.

İnsanları, ateist, deist, kâfir, dinsiz deyip bölmeyelim.

Şu inançtan bu inançtan deyip, akıllara bölücülük ek-meyelim.

Bilelim ki bölücülük, saldırılara yol açacaktır, zulme yol açacaktır, fesatlığa yol açacaktır.

Kimse kimseden üstün değildir.

Kimse kimseden daha değerli değildir.

Yaratılan her varlık, kendi içinde değerler taşır.

Yaratılan her şeyde hikmetler gizlidir, dersler gizlidir.

Bölücülük yapıp, birilerine zulüm kapılarını açmayalım.

Hazreti Muhammed ne güzel söylemiş:

“Ey insanlar! Rabbiniz birdir. Babanız da birdir. Hepiniz Âdem’in çocukları-sınız, Âdem ise topraktandır. Arabın Arap olmayana, Arap olmayanın da Arap üzerine üstünlüğü olmadığı gibi; kırmızı tenlinin siyah üzerine, siyahın da kırmızı tenli üzerinde bir üstünlüğü yoktur.”
(Veda Hutbesi)

Hiçbirimiz diğerinden üstün değiliz.

Hepimiz, Allah’a kendi öğrendiğimiz şekilde yönelir, O’na ibadet ederiz.

Allah’a samimi bir şekilde yönelen gönül namazının içindedir.

Hepimizi yaratan aynı Allah değil midir?

Hepimizi nitelikleriyle kuşatan aynı Allah değil midir?

Hepimiz O’ndan gelip O’na dönmüyor muyuz?

Asla yargılamayalım, ötelemeyelim, hor görmeyelim.

İnsanları; fırkalara, gruplara bölmeyelim, kendi yolumuzu üstün görüp başkalarına hor bakmayalım.

İnsanları; dinlerine, inançlarına, ibadetlerine göre ayırmayalım, kendi inancımızı, ibadetimizi, ibadethanemizi üstün görmeyelim.

İnsanları; renklerine, milletlerine, cinsiyetlerine göre ayırmayalım, kendi milletimizi, kendi geleneklerimizi, kendi rengimizi üstün görmeyelim.

İnsanları; bizden, bizden değil diye ayırmayalım.

Kendimizi cennetlik, başkalarını cehennemlik görmeyelim.

Erkeği kadından üstün görmeyelim, kadını yok saymayalım.

Bilelim ki insanlığın nesli kadından devam eder.

Hazreti Muhammed ne güzel söylemiş; “kadın cennetin üstünde bir makamdadır.”

Yaratılan her varlığa Hakk nazarıyla bakalım.

Yaratılan hiçbir varlığı küçük görmeyelim.

Beyinlere bölücülük, ayrıştırma bilgileri ekilmesine izin vermeyelim.

Gittiğimiz toplantılarda anlatılan bilgilere dikkat edelim.

Her duyduğumuz bilgiyi her yönden tebeyyün edelim, yâni inceleyelim, aslına erişmeye çalışalım, içinde taşıdığı algıları anlayalım.

Asla unutmayalım, Allah'ın indinde hepimiz biriz.

Asla unutmayalım, gönülleri ancak O bilir.

Dedikodu yapmayalım.

Kimsenin arkasından çekiştirmeyelim.

Kimse hakkında gıybet etmeyelim.

Kimsenin hatasını, gizli yönlerini araştırmayalım.

Bilelim ki dedikodu yapmak, arkadan çekiştirmek, ölü kardeşinin etini yemekten bile kötüdür.

Kur’ân’ın muhteşem uyarısını kâlbimizle duyalım ve ona uyalım.

Kur’ân ne güzel bildirmiş.

“Dedikodu yapma, kimseyi çekiştirme.”

Hucurât Sûresi 12: “Ve lâ tecessesû ve lâ yagteb ba’dum ba’dâ e yuhıbbu ehadukum en yekule lahme ahîhi meyten fe kerihumûh.”

Meâli: “Bazınız bazınızın arkasından ekiştirmesin, dedikodusunu yapmasın, gizli yönlerini, hatalarını araştırmasın. Sizlerden biriniz ölü kardeşinizin etini yemek ister mi? İşte tiksindiniz.”

Ölü kardeşinin etini yer misin?

Yemezsin değil mi?

Düşünmesi bile rahatsız edici değil mi?

Dedikodu edip, insanların arkasından çekiştirmek, ölü eti yemekten bile iğrenç ise, neden dedikodu ederiz?

Hazreti Muhammed’e biri gelir.

Hazreti Muhammed ona süt ikram eder.

O da der ki: “Orucum ya Muhammed.”

Hazreti Muhammed: “Buyur süt iç.”

Kişi yine der: “Orucum ya Muhammed.”

Hazreti Muhammed: “Hayır oruç değilsin, buyur süt iç.”

O kişi ısrar eder: “Orucum ya Muhammed, sabahtan beri bir şey yiyip içmedim.”

Hazreti Muhammed: “Az önce et yedin.”

O kişi der: “Yemedim ya Muhammed.”

Hazreti Muhammed: “Az önce dedikodu yapmadın mı? Dedikodu yapıp, çekiştirmek ölü kardeşinin etini yemek gibidir, onun için sen oruçlu değilsin.”

Hazreti Muhammed: “Gıybet, birinizin, kardeşini hoşlanmayacağı şeyle anmasıdır!” diye açıklamasından sonra, orada bulunan bir adam: “Ya benim söylediğim onda varsa, bu da mı gıybettir?” dedi.

Hazreti Muhammed şöyle cevap verdi: “Eğer söylediğin onda varsa gıybetini yapmış oldun. Eğer söylediğin onda yoksa bir de bühtanda (iftirada) bulundun demektir.” (Müslim, Birr 70)

Gıybet yâni dedikodu yapıp çekiştirmek, ne kadar büyük bir günah ki, ölü kardeşinin etini yemekten bile kötü tutulmuştur.

Gıybet, toplumda bozgunculuk çıkartan bir davranıştır.

Humeze Sûresi 1: “Veylun li kulli humezetin lumezeh.”

Veylun li kulli : Vah, yazıklar olsun, vay hâline, hepsi için, bütün,

Humezetin : Arkadan çekiştirme, yalana bağlanma, eksik ayıp aramak,

Lumezetin : Koğuculuk, alay etme, ayıplayan, dedikodu, iftira, gıybet,

Meâli: “Arkadan çekiştiren, alay eden, dedikodu edenlerin vah o hâllerine.”

Dedikodu, Kur’ân’da ısrarla yasak edilmiştir.

İnsanların arkasından çekiştirmek yasak edilmiştir.

Koğuculuk yapmak, hor bakmak, alay etmek yasak edilmiştir.

“İftira atmak, gıybet etmek, zalimlik” diye bildirilmiştir.

“Yalanlar söylemek, aslını bilmediği şeyleri aktarmak, ilâhi huzura ermeye engeldir” diye bildirilmiştir.

İşte fesatlık kişiyi Allah'ı anlamaktan alıkoyar.

Fesatlık, kişiyi firavun eyler.

Firavun da kendi bedenine dönüp, kendindeki ve her varlıktaki Allah'a şahit olmaktan uzak olandır.

-13-

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

Fe sabbe aleyhim rabbuke sevta azâb

Fe sabbe	: Böylece, bıraktı, döküldü, salladı, çarptı, terk etti,
Aleyhim rabbu ke	: Onlara, kendi üzerlerinde, rabbın, vücûdlandırıan,
Sevta azâbin	: Kamçı, işkence, iç içe girmiş sıkıntı, türlü türlü sıkıntı,

Meâli 1: "Sonra da onlar, kendi üzerlerinde olan, kendilerini vücûdlandırıanın tecellilerini anlamayı bıraktılar, türlü türlü sıkıntılarda kaldılar."

Meâli 2: "Onlar kendilerinde olan Rabbin tecellilerini anlamayı terk ettiler, çeşitli sıkıntılarda kaldılar."

Meâli 3: "Böylece onlar kendilerinde olan Rabbi görmezden geldiler, nice sıkıntılara düştüler."

Bu bölümde geçen azap, kişinin düştüğü sıkıntılardır.

İnsanın başına gelen sıkıntılar cehaletin karanlığından gelir.

İnsanın başına beşeri olarak ve manevi olarak sıkıntılar gelebilir.

Manevi sıkıntılar, Allah hakikatini arayıştan gelir.

Beşeri sıkıntılar beden boyutu ile ilgilidir.

İnsan kendi mânâsına erişmelidir ve Allah'a tevekkül içinde olmalıdır.

Maneviyat, her an Allah'a dayanmaktır.

Maneviyatı güçlü olanlar, dünyalık her sıkıntıya karşı güçlü duruş sergilerler.

Maneviyat, iman boyutunun gönülde tecelli etmesi ile gerçekleşir.

Maneviyat, mânânın gönülde vücûd bulmasıdır.

Mânâ, Allah hakikatidir.

Mânâ, Tevhîd sırrıdır.

Kişi neden dünyaya yönelik düşünür de, kendi öz hakikatini düşünmez?

Kendini mânâ boyutuna erişmek için gayret göstermez?

Neden başımıza gelen bir şeye isyan eder, o sıkıntıya kendimizi kilitleriz?

Neden dünya çıkarlarına esir oluruz?

Neden başımıza gelen şeyler, bizi hemen üzüntüye, isyana, ümitsizliğe sürükler?

Neden dünya şanına, makamına, parasına gösterişine esir oluruz?

Neden para için birbirimizi yeriz?

Neden birbirimize tahammül edemeyiz, neden birbirimizi yargılar dururuz, kötüler dururuz, arkamızdan konuşur dururuz?

Neden para için mesleklerimizde bile halka zararlı olan şeyler yediririz de vicdanımız bile sızlamaz.

Neden bize sunulmuş olan akı, düşünmeyi, şuuru, varoluşu anlamak için de kullanmıyoruz?

Neden bize sunulmuş bedeni, havayı, toprağı, suyu, ısıyı, ince ince düşünmüyoruz?

Aldığımız bir arabanın, giysinin, eşyanın kıymetini biliyoruz da neden aldığımız bir nefesin kıymetini düşünmüyoruz?

İşte, dünyalık ve manevi sıkıntılarının azalması için insan, kendinde olan Rabbi görmelidir.

Rabb hakikatine ermelidir.

Rabb hakikati insanın bedenidir.

İnsanın bedeninde olan tecelliler Rabb boyutudur.

Rabb;

Bedeni oluşturan, bedeni işleten, bedenın Zâtı...

Beden boyutundaki Allah'ın işleyişı...

Vücûdlandırın, şekillendiren, biçimlendiren...

Terbiye eden, yâni bedeni en ince bir biçimde şekillendiren, anlamlarına gelir.

Şöyle düşünelim, bir tohumda Rabb esması gizlidir.

Ne zaman tohumdan ağaç adım adım açığa çıkmaya başlar, işte Rabb esması orada tecelli eder.

Allah, Rabb esmasıyla, ağacı şekillendirir, terbiye eder, işletir, sıfatlandırır.

İşte, kişinin vücûdunu şekillendiren, yâni kişiyi vücûdlandırın ve her an o vücûdda işleyişıyle kendini gösteren, vücûdu tutan, Allah'ın kişideki adı Rabb'dır.

Her vücûdu tutan Allah'ın vücûd boyutundaki karşılığı Rabb'dır.

Tâ-Hâ Sûresinde, firavun ile Hazreti Mûsâ'nın konuşma konusu vardır.

Firavun, Mûsâ'ya sorar: "Kâle fe men Rabbikumâ yâ Mûsâ-Ya Mûsâ! Rabbim dediğin kimdir?"

Mûsâ dedi: "Kâle rabbunellezî atâ kulle şey'in halkahu summe hedâ."

Meâli: "Mûsâ dedi ki: Bizi vücûdlandırandır. Ki O'dur bütün her şeyi tecellileriyle halk eden, sonra da tüm varlıktaki tecellileriyle yol gösteren."

Firavun, Mûsâ'ya sordu; "Rabbim dediğin nedir?"

Mûsâ; "seni de beni de, tüm varlığı da yaratan, şekillendiren, varlıkta her an tecelli eden, varlığı Zâtı ile kuşatandır" dedi.

Firavun yine sordu; "daha önce yaşayanların durumu ne olacak."

Mûsâ açıkladı; her bedende tecelli eden Rabb, işleyişi, sıfatları, Zâtı ile kendini gösterir.

Evet, insan kendi bedeninin hakikatine ermelidir.

Kendi hakikatini bilmeyen benliğe düşecektir, ben hastalığından gelen nice sıkıntılara düşecektir.

Benlik hastalığına düşen kimsenin sıkıntıları, senlik benlik kavgasıdır, öteki görmektir, kesrette vahdete erişmemektir.

Her varlık Allah'ın zâtıyla kuşatılmıştır.

Kesret gibi görünen bu âlem aslında tek vücûddur.

Ağaçta binlerce yaprak olsa da, dallar, çiçekler, meyveler olsa da hepsi tek ağaçtadır.

İşte varlık dediğimiz boyut, tek vücûddan gelmiştir ve tek vücûd tarafından tutulmaktadır.

Aynı kendi bedenimizdeki sonsuz hücrenin, tek bedende bir olduğu gibi, bu âlem de tek vücûd dairesindedir.

-14-

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ

İnne rabbeke le bil mirsâd

İnne rabbe ke : Muhakkak, rabbiniz, vücûdlandırıran, sen,
siz,
Le bi el mirsâdi : Elbette, gözetleyen, gözlemleme, bakıp
araştırma,

Meâli 1: “Muhakkak ki seni vücûdlandırıran, elbette hakikatleri anlamak için, varlığı gözlemlemeyi verendir.”

Meâli 2: “Rabbin sana anlamak üzere bakmayı bahşedendir.”

Meâli 3: “Muhakkak ki seni vücûdlandırıran, sana gözlemleme duygusunu verendir.”

Burada geçen, mirsâd âyeti, bakmak, gözlemlemek, anlamak üzere bakmak demektir.

İnsan varlığı keşfedecek kabiliyette halk edilmiştir.

Yeter ki insan varlığa, varlığı anlamak üzere baksın, derinlemesine incelesin.

Burada geçen “mirsâd” kelimesi; cümle varlıktan gösteren, gözlemleyen, gözlerden gözleyip duran, derinlemesine baktıran demektir.

Mirsâd, rasat, rasathâne aynı kökten gelen kelimelerdir.

Gözetlemek, derinlemesine bakmak, göstermek, anlamak için bakmak demektir.

Baş gözü, varlığın eşya boyutuna bakar, idrâki bakış ise, varlığın özünü anlamak için olan bakıştır.

Allah, “El Mirsâd” esmâsıyla, varlığın oluşumunda tecellisini gösterir.

Bunu şöyle açıklayabiliriz.

Bütün maddeler atomlardan oluşan yapılardır.

Aynı çeşit, birçok atomun birleşimi elementleri oluşturur.

İki veya daha fazla aynı veya farklı çeşit atom birleşir, moleküler boyutu meydana getirir.

Moleküler yapıda, kimyasal bağla birleşme vardır.

Mesela su, Hidrojen “H₂” ve Oksijen “O” atomlarının birleşimiyle meydana gelir.

İşte her atomun özünde Allah’ın “El Mirsâd” esmâsı vardır.

Atomların birbirine bağ kurup kuramayacağı, bileşikler oluşturup oluşturamayacağı, atomların birbirine derin bakışında gizlidir.

Nasıl ki insan, birbirini gördüğü zaman, onunla ya gönül bağı kurar ya da ondan uzak durur.

İki kişinin aşkı, aşkın mirsâd boyutudur.

Mirsâd esmâsı olmasa, aşk bağları kurulamaz.

Duyguların birbirine derinleme bakışı ve bağ kurması, aşk duygusunu getirir.

DNA’mızdaki kayıtlar birbiriyle bağ kurmasa, insan bedeni oluşmazdı.

Sperm ve yumurtada DNA’daki kayıtlar birbirine bakar, birbirini görür, birbiriyle iletişim kurar ve bedenler böylece şekillenir.

Varlığın özünden gelen derinlemesine bakış, “El Mirsâd” boyutudur.

Derinlemesine bakan bir kimse de, varlığın sırlarına erer.

Nasıl ki insanlar rasathâneler kurarak, uzaya derinlemesine bakıyorlarsa, aslında bu bakış, varlığın kendi içinde tüm atomlar boyutunda, hücreler boyutunda her an olmaktadır.

Yûsuf Sûresinde geçen, Yâkûb'un gözlerinin açılmasını sağlayan gömlek mesajı, derinlemesine görmenin mesajıdır.

Kâlb gözünün açılması dediğimiz, mirsâdi görüştür, idrâk boyutunun açılmasıdır, basiretin açılmasıdır.

Gönül gözü açılan, nereye dönerse dönsün, Hakk'tan başka bir şey göremez.

Cân ile cân olan, teni görmez cânı görür.

Her nereye dönerse dönsün, Hakk'ın vechîni görür.

Semme vechullah'a erenin kâlb gözü açılmıştır.

İşte amaç varlığın özüne bakabilmektir.

Tüm gerçekler varlığın özünde gizlidir.

Atalarımız boşuna dememiştir:

“Bakacaksan varlığın özüne bak

Aradığın tüm cevaplar orada gizlidir.”

Amaç varlığın ardına bakmak, derinlemesine bakmaktır.

Kâmil insanlardan biri olan, Nasrettin Hoca (1028-1284 Akşehir)

Eşğine ters binmekle, bizlere çok güzel mesaj göndermiştir.

“Evlat varlığa hayvan gözüyle bakma, insan gözüyle bak, bil ki insan bakışı, varlığın özünü görmek için yaratılmıştır.”

Yâni varlığın ardına bakan, varlığın sırlarına erecektir.

Mirsâdi bakış, varlığa derinlemesine bakmaktır.

Üçüncü göz denilen, mirsâd esmâsının açılımı da budur.

İşte bunun için Ku'ân bizlere İbrâhîm gibi bakmayı öğütler.

“Nurî İbrâhîm” (En'am Sûresi 75)

Anlamak için bakmak.

Tanımak için bakmak.

Şahit olmak için bakmak.

Hikmetsel bakmak.

Çözümsel bakmak.

Mesajı yakalamak için bakmak.

Varoluşu ve var edeni anlamak için bakmak.

Şahit olmadığımız bir Allah inancı, iman değildir.

Her ezanda 4 defa, günde 20 defa söylenen “Eşhedü” kelimesi, “Şahit olun” mesajıdır.

Şahit olmak, tanımak, hakikatleri görebilmek, iman boyutuna kapı açar.

Şahit olmak için; bakmalı, incelemeli, tanımaya çalışmalıdır.

İnanç, şahit olmadığımız bir Allah'a inanmaktır.

İman, şahitlik boyutu olan bir Allah inancıdır.

Hazreti İbrâhîm, görünen varlığın hakikatini aradı.

Yerlere göklere baktı.

“Bu görünenler nedir, varlık nasıl oldu, varlığı kim yarattı, beni kim yarattı?” diye sorguladı.

Hazreti İbrâhîm'in M.Ö 2000 li yıllarda yaşadığına inanılır.

Bakmanın, gözlemlemenin, sorgulamanın, hakikati aramanın sembolüdür.

Yerlere göklere bakarak “Bu âlem nasıl var oldu, bu âlemi var eden kimdir, benim Rabbim sen misin?”

sorularını sorarak, “Hakikati arayanların babası” olarak anılır olmuştur.

İbrâhîmî bakmak; anlamak için bakmanın söylemi olmuştur.

Hepimiz çocuk iken annemize babamıza “Ben nasıl oldum, bu görünen âlem nasıl oldu?” diye sorular sorduk.

Ailemiz “Allah yarattı” dedi.

“Anne Allah nerede, ben onu görebilir miyim?” diye sorduk.

Çoğu anne baba çocuğuna “Allah görünmez, göklerde” dedi ve çocuğun saf sorgulamasının, anlamak istemesinin önüne geçti.

İşte, İbrâhîmî bakmak; anlamak, tanımak, şahit olmak için bakmaktır.

Şunu çok iyi düşünmeliyiz “Saf masum çocuklara nasıl bir din anlayışı öğretiyoruz?”

Görünen varlığın, yaratılışını ve yaratıcısını anlamak için mi?

Yoksa, emirler, yasaklar, ibadetler, cennet, cehennem diyerek, dinin hakikatini hiç öğretemediğimiz bir din anlayışı mı?

Allah korkusu, cehennem korkusu ile büyüyen bir çocuk, saf, temiz düşünebilir mi, anlamak, şahit olmak için bakabilir mi?

Çoğumuz, korkularla, emirlerle, yasaklarla büyütüldük.

Hiç şahit olmadığımız bir Allah inancı ile büyütüldük.

Bizlere öğretilen din anlayışıyla, bizim gibi inanmıyor diye karşımızdakini yargıladık, kâfir saydık, cehennemlik saydık, onlara saldırdık, zulüm ettik.

Çoğumuz eksik aramak için yetiştirildik.

Çoğumuz yargılamak için yetiştirildik.

Çoğumuz karşımızdaki insanın da bizim gibi bir yaratıcı tarafından yaratıldığını anlamak için bakmadık.

İbrâhîmî bakmak nedir bilemedik.

İbrâhîm gibi gözlemlemek nedir bilemedik.

Kur'ân'da İbrâhîm "Rabbini anlamak için yerlere göklere baktı" diye bildirilir.

İbrâhîm kendini yaratanı aradı, yerlere göklere baktı.

"Benim Rabbim kim, yâni beni vücûdlandırان, benim vücûdumda her an işleyen kim?" diye baktı gözlemledi.

Bunun için Hazreti İbrâhîm kâinat kitabını inceleyerek hakikate ulaşان kişi olarak tüm insanlara örnek gösterildi.

En'âm Sûresi:

75- İşte böylece İbrâhîm; göklerdeki ve yerdeki gücün sahibini anlamak, nurumuzu anlamak ve hakikatlerden emin olmak için baktı gözlemledi.

76- Sonra da, gece bir bilememezlik içindeyken bir yıldız gördü ve dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o gelip geçtiğı zaman, gelip geçenlerde sevgiye ulaşamam, dedi.

77- Sonra da, ortaya çıkan Ay'ı gördüğünde dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o da gelip geçtiğı zaman, eğer ben Rabbimin hidayetini anlayamazsam, elbette dalâlette kalan kimselerden olurum, dedi.

78- Sonra da, ortaya çıkan güneş i gördüğünde dedi ki: Bu daha büyük olan mıdır Rabbim? Fakat o da gelip geçtiğı zaman dedi ki: Ey kavmim! Ben sizin ortak koştüğünüz şeylerden uzağım.

79- Ben yüzümü Tevhîd üzere, gökleri ve yeri var eden o güce çevirdim ve ben O'nun varlığının yanında kendime varlık isnat eden değilim.

İşte Hazreti İbrâhîm tüm insanlara örnek gösterilerek; “siz de İbrâhîm gibi varlığı inceleyin, varoluşu anlayın var edeni düşünün” diye bildirildi.

Hazreti İbrâhîm olmak; varlığı incelemek, varlığın işleyişini düşünmek araştırmak ve tüm kâinattaki tek güç olan Allah hakikatine ulaşmakla mümkündür.

İnsan, varlığın nasıl var olduğunu anlamak için varlığa bakarak düşünmelidir.

Yerlere göklere bakmalıdır.

Varlığın hikmetlerine ermelidir.

İnsan rasât etmelidir, yâni bakmalı, gözlemlemeli, işleyişi anlamak için tefekkür etmelidir.

Nasıl var oldu, nasıl vücûdlandığı, düşünmelidir.

“Nereden geldim, nereye gidiyorum?” diye düşünmelidir.

Kimseyi yargılamamalıdır.

İnsanların inançlarını, ibadetlerini onlara bırakmalıdır, inançlarını küçük görmemelidir, onların bedenlerinin oluşumuna bakmalıdır.

Bakmalıdır, gözlemlemelidir, incelemelidir, akletmelidir, düşünmelidir, şahit olmalıdır.

İbrâhîmî bakmak makamına erişmelidir.

-15-

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ
فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ

*Fe emmel insânu izâ mebtelâhu rabbuhu fe ekremehu ve
na'amehu fe yekûlu rabbî ekremen*

Fe emmâ el insanu	: Sonra, böylece, öyle ki, fakat, lâkin insan,
İzâ mâ ibtelâ hu	: Olduğunda, değil, şey, ne, yok, imtihan, test, ibret, ders, o,
Rabbu-hu	: Rab, rabbinden, vücûdlandıran, o,
Fe ekreme hu	: Böylece, ikram, donatmak, lütuf, sıfat, verdi, sunmak, o,
Ve neame-hu	: Ve onu, zarafet, zârif, nimetlendirdi, iyilik, lutuf, ihsan,
Fe yekûlu	: Sonra, o zaman, yalnızca, der, söyler,
Rabbî ekremen	: Rabbim, bana ikram etti, şerefliendirdi, donattı, verdi,

Meâli 1: “Lâkin insan; Rabbinden ona verilenlerden ve ona sunulan lütuflardan bir ders alan değildir. Yalnızca o: Rabbimin bana ikramları, der.”

Meâli 2: “Fakat insan, Rabbini, varlıktaki O’nun niteliklerini anlamak için bakmadı. Sadece, rabbimden lütuflar dedi.”

Meâli 3: “İnsan kendi bedenlenmesini, kendindeki sıfatları düşünmedi, araştırmadı, rabbim bana ikram etti dedi.”

İnsan kendine bakıp, nasıl bedenlendiğini düşünmelidir.

Kendindeki sıfatları düşünmelidir.

Kendinin ve varlığın nasıl vücûd bulduğunu tefekkür etmelidir.

Kendini seçilmiş, üstün görmemelidir.

İnsan düşünsün, anlasın diye ona akıl bahşedilmiştir.

Düşün, nasıl yaratıldın?

Düşün, nereden geldin?

Düşün nasıl şekillendin?

Düşün, nereye gitmektesin?

“Halakal insâne min nutfе” (Nahl Sûresi 4)

“İnsan, bir nutfeden, bir özden, bir embriyodan yaratıldı.”

Düşün, hücre hücre nasıl şekillendin?

Nasıl bedenlendin?

Şunu asla unutma!

Sen kendini var etmedin.

Sen kendini asla şekillendirmedin.

Doğumu, ölümü sen tasarlamadın?

Sadece düşün, sen nasıl var oldun?

Eğer varoluşunu anlayamazsan, benliğe düşersin.

Ben benim der, kibre düşersin.

Ve yaratıcına karşı hasım olursun.

“Fe izâ huve hasîmun mubin” (Nahl Sûresi 4)

Ve O’na karşı apaçık benlik içinde olursun, “ben de varım” egosuna kayarsın.

İnsan, annenin yumurtası ve babanın sperminin birleşimi ile hücre hücre, doku doku, organ organ halk edildi.

İnsan bu yaratımda zerre kadar muktedir olan değildir.

İnsan hiçbir hücrecini yaratan, şekillendiren değildir.

İnsan bu gerçeği bilmeli ve edep içinde olmalıdır.

Ben benim demekten vazgeçmeli, yaratıcısını tanımalıdır.

“Allah hakikati nedir?” iyi düşünmelidir.

Kendine dönmeli, bedenine bakmalıdır.

Bu beden nasıl halk edildi diye düşünmelidir.

Sen seni var etmedin.

Elini, ayağını sen oluşturmadin.

Gözünü, kulağını sen yapmadın.

Beynindeki muhteşem yapının zerresini sen yapmadın.

Gel, düşün sen nasıl yaratıldın?

Hangi kaynaktan geldin?

Nasıl bedenlendin?

Nasıl şekillendin?

İnsan yaratıcısına karşı hasım içinde olmamalıdır.

Ben benim dememelidir.

Allah'ın ulvîyetini görmeli, O'ndan ayrı olmadığını bilmelidir.

Sen seni yaratan değilsin.

Sen seni şekillendiren değilsin.

O mükemmel gözünün bir hücreni bile yaratan değilsin.

O mükemmel beyninin bir sinir hücreni yaratan değilsin.

Bedeninin hiçbir hücreni yaratan sen değilsin.

Gel düşün, ben neyim de!

Görünen varlık nasıl var oldu de!

Hakikat senin bedeninde gizlidir.

Gel düşün.

Gel oku, kendini anla.

Gel nasıl yaratıldın araştı.

Kendine kendinde şahit ol.

Hakikati kendinde bul.

-16-

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ
فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ

*Ve emmâ izâ mebtelâhu fe kadere aleyhi
rızka hu fe yekûlu rabbî ehânen*

Ve emmâ izâ	: Fakat, ne zaman, ama, eğer,
Mâ ibtelâ hu	: Şey, değil, ne, imtihan, sınama, ibret, ders, o,
Fe kadere	: Böylece, takdir, güç, planları, bir şeyin ölçüsü,
Aleyhi rızka hu	: Kendinde, üzerinde, rızk, nimet, lütuf, hakikatler, varlık,
Fe yekûlu	: O zaman der, diyor ki,
Rabbî ehâne ni	: Rabbim, ihanet, önemsemiyor, hakaret, onuru kırılır, beni,

Meâli 1: “Böylece o ders almadığı zaman, artık kendindeki o lütufları ve gücün sahibini anlayamaz. Sonra da: Rabbim beni önemsemiyor, der.”

Meâli 2: “İnsan kendi yaratılış hakikatine eremezse, o kaderi ve kendi üzerindeki lütufları göremez. Böylece kaygıya düşer, rabbine karşı ihanet içinde olur.”

Meâli 3: “Düşünmeyen insan, her bir varlığın bir ölçüyle yaratıldığını anlayamaz, kendini üzerinde olan nitelikleri bilemez ve rabbine karşı şirke düşer.”

İnsan yaratılışının hakikatini anlamalı ve teslimiyet içinde olmalıdır.

Tevekkül içinde olmalıdır.

Yoksa kendi benliğinde kalır, başına gelen olumsuz şeylerde karamsarlığa düşer, hikmete erişemez.

Allah'ı layıkıyla anlayan insan, O'na tevekkül içinde olur.

Tevekkül vekil kelimesinden gelir.

Vekîl, vekâlet, vkl, vükûl, müvekkil, tevekkül, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Allah'ın "El Vekîl" esmâsı; "varlıkta her şeyiyle yetkili olan Allah'tır" hakikatine işaret eder.

Vekîl; birinin, işini görmesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimseye denir.

Allah'a tevekkül içinde olmak nedir?

Tevekkül sahibi kimlerdir?

Tevekkül makamı neresidir?

Abzâb Sûresi 3: "Ve tevekkel alâllâh ve kefâ billâhi vekîlâ."

Meâli: "Varlığının sahibinin Allah olduğunu bilip, tüm varlığınla teslim ol ve her şeyde yetkili olan Allah'a güven."

Tegâbün Sûresi 13: "Allâhu lâ ilâhe illâ huve ve alâl-lâhi fel yetevekkelil mûminûn."

Meâli: "Allah'tan başka bir güç yoktur ve Allah tüm varlıktan yüceliği ile kendini gösterendir. İşte bu hakikati anlayıp tüm varlığıyla teslimiyet içinde olanlar mü'minlerdir."

Tevekkül sahibi olan hiç karamsarlığa düşer mi?

Tevekkül sahibi olan dünya menfaati peşinde koşar mı?

Tevekkül sahibi olan hiçbirine zarar verebilir mi, birinin hakkını yiyebilir mi?

Peki, tevekkül nedir?

Kimdir tevekkül sahibi?

Tevekkül “El Vekîl” kelimesinden gelir.

Tevekkül; vekîl edinmek, güvenmek, dayanmak, demektir.

Tevekkül; tüm varlığıyla yaratıcısına teslim olmaktır.

Sabırlı olmaktır.

Her şeyin sahibi olan Allah’tan beklemektir.

Başına olumlu ya da olumsuz ne gelirse gelsin bundan ders çıkarıp, hikmetini aramaktır.

Allah’a bağlanıp O’na güvenmektir.

O’nu vekil edinmektir.

Tedbirini alıp sonucu Allah’tan beklemektir.

Kur’ân’da görüyoruz ki; “tevekkül sahipleri mü’minlerdir” diye belirtilmiştir.

Tevekkül makamı da, mü’minlik makamıdır.

Allah’a kendinde ve varlıkta şahit olan kimse, mü’minlik makamına erişir.

Mü’min, Allah’tan emin olan kimse demektir.

Mü’min olan:

Kendi varlığının ve tüm varlığının sahibini bilip, tüm varlığını sahibine teslim edendir.

Hakk’tan emin olandır.

Her an Hakk’a dayanandır.

Başına gelen her şeye sabredendir.

Asla karamsarlığa düşmeyendir, bir an düşse bile bu hâlden hemen dönerdir.

Tüm varlıkta her an tecelli edenin Allah olduğunu bilir.

Tüm varlığı sonsuz nitelikleriyle saranın Allah olduğunu bilir.

Tüm varlıktan her an “Semme Vechullah” olanın Allah olduğunu görendir.

Her an gönlünde Allah sevgisiyle yaşıyandır.

Her an, her şeyleriyle Hakk’a bağlılık üzere hareket edendir, o şuurlarını muhafaza edendir.

İşte, tevekkül sahibi olanlar, mü’min olanlardır.

Tevekkül sahibi olan; karamsarlığa düşmez, karamsarlığa düşeni de o hâlden kurtarır.

Allah’ı vekil edinmeyi, yâni Allah’a güvenmeyi, dayanmayı öyle güzel anlatır ki anlattığı kişinin içinden karamsarlık dağılır gider.

Ki Allah; her an kâlbimizi attırıyor, her an kanımızı doluşturıyor, her an bize nefes aldırıp verdiriyor, gözümüzden, kulağımızdan her organımızdan her an adeta bize hizmet edip duruyor, bizi bir an bile terk etmiyor.

Bunları bilen kişi, Allah’a tevekkül içindedir.

Vücûdumuzdaki işleyişi idrâk etmediğimiz müddetçe, tevekkül hakikatine eremeyiz.

Kişi, öz kaynağı olan Allah’tan gelir, O’na döner.

Cümle varlığı tutan, cümle varlıkta tecelli eden, cümle varlığın işleyişini yapan, fâil olan Allah’tır.

Kişi, varlığın fâil fiil boyutunu çok iyi tefekkür etmelidir.

Kişi kendine nisbet ettiği vücûdunun işleyişini anladığında, bu işleyişi kendisinin yapmadığını anlayacaktır.

Ve böylelikle fâil olan Allah’a teslimiyet, tevekkül içinde olacaktır.

Kişi, Allah’ın varlıktaki mükemmel işleyişini idrâk ettiğinde, hâl ve hareketlerini ona göre düzenleyecektir.

Kimseye zarar vermeyecek, kimsenin hakkına girmeyecektir.

Her an Allah'a teslimiyet içinde olacak ve o teslimiyet
şuurundan ayrılmayacaktır.

Tevekkül ehli, başına olumlu olumsuz ne gelirse gel-
sin, hikmet üzere bakar.

Başına gelenlerden ders alır.

Allah'a isyan içinde olmaz.

Allah'a tevekkül içinde olmayan, kendi egosuna tes-
lim olan kimse, başına olumlu şeyler gelirse mutlu olur,
olumsuz şeyler gelirse isyan içinde olur.

Onun için insan Allah hakikatine erişmeli ve her şey-
den ders almalıdır.

İnsan başına gelem olumsuz şeylere sabretmeli, olay-
ların hikmetine erişmeye çalışmalıdır.

Bundan dolayı kâmil insanlar güzel öğütler vermişlerdir.

Sıkıntılara sabretmelisin.

İsyan etmemelisin.

Başına gelen olumsuz olaylardan karamsarlığa düş-
memelisin.

Düşsen de hemen ders alma boyutuna geçmelisin.

Ümitsizliğe kapılmamalısın.

Her insanın başına dünyalık acıları gelir.

Her insanın başına eninde sonunda ölüm denen ger-
çek gelecektir.

Ölümü unutmadan yaşmalıdır.

İnsan, Allah'a güven içinde olmalıdır.

Allah'a dayanmalıdır.

Gönlünü Allah'a rabıta etmelidir.

Allah her insana şah damarından yakındır.

Her bedende nefes alıp verme tecelisi O'na aittir.

İnşirah Sûresi 5: "Fe inne meal usri yusra."

Meâli: “Bana dayananların sıkıntıları çözülecektir.”

İnşirah Sûresi 6: “İnne meal usri yusra.”

Meâli: “Ben sizinleyim, zorlukların ardından kolaylık gelecektir.”

Âl-i İmrân Sûresi 200: “Sâbirû ve Rabitû.”

Meâli: “Gönlünüzü Allah’a rabita ederek sabredin.”

كَأَلَّا بَلَّ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ

Kellâ bel lâ tukrimûnel yetîm

- Kellâ bel : Hayır, bilakis, yok, kesinlikle,
Lâ tukrimûne : Yok, doyurmak, ikram, iyilik, besleme,
faidalandırmak, emanet,
El yetîme : Yetim, kimsesiz, ihtiyacı olan, kurtulmaya
çalışan, arayan,

Meâli 1: “Bilakis sizler ihtiyacı olana ikramda bulunmuyorsunuz.”

Meâli 2: “Bilakis yetimlere yardım etmiyorsunuz.”

Meâli 3: “Atalarının inancından kopmuş, hakikati arayan yardım etmiyorsunuz.”

Burada geçen yetim kelimesi iyi anlaşılmalıdır.

Yetim anasız babasız olarak bilinse de hakikatte atalarının inancından kopmuş, yalnız kalan, hakikati arayan demektir.

Yetim, emanetin sahibidir.

Bu emanet İlm-i Tevhîd derslerinin tebliğidir.

Yetimden maksat; anne babasında bulduğu, şahit olmadığı inanç bilgilerini sorgulayan ve o inançlardan kopan, yalnız kalan ve hakikatleri arayan kişidir.

Çünkü bir çocuk doğduğunda anne-babasını bir inanç sistemi üzere bulur ve o inanca ait bilgilerle ve ibadetlerle yetişir.

Emanet yâni hakikatin gizli bilgileri yetim olanlara sunulur.

Yetim, anne babadan bulduğu inançlardan kopan, yalnız kalan ve arayışa başlayan anlamındadır.

Anne babasından gelen inanç boyutunda kalan kişiler, o inanca ait bilgilerin dışındaki bilgileri kolay kolay kabul edemezler.

İnanç gruplarında sorgulayan kimseye hoş bakılmaz.

İnanç grupları, sorgulamadan teslimiyet ister.

İnanç gruplarında, emir ve yasaklara sorgusuz uyulması gerektiği bildirilir.

Oysa Kur’ân’ın yaklaşık yarısı “sorgulayın, bakın, gözlemleyin, araştırın” âyetlerinden oluşur.

Nisâ Sûresi 2: “Atalarının inancından kopmuş olup, hakikati arayanlara hakikatlerin bilgilerini verin ve tertemiz hakikat bilgilerini cehaletin o zararlı bilgileriyle değiştirmeyin ve onların değerlerini kendi değerleriniz yapıp faydalanmayın. Muhakkak ki bu büyük bir vebâldir.”

Kur’ân’da birçok âyet, yetimden bahseder.

Yetimlere hakkının verilmesini adeta emreder.

İşte yetim hakikatleri arayan kimselere denilir.

Yetim olan hakikatlerle aydınlanır, bilinçlenir.

Yetim olana ikram edilmelidir.

Yâni hakikat bilgileri sunulmalıdır.

Çünkü maksat hakikatin huzuruna erişmektir.

Bu durum Duhâ Sûresinde çok güzel anlatılır.

Duhâ Sûresi 5.....11:

5- “Ve le sevfe yutîke rabbuke fe terdâ.”

Ve le sevfe : Elbette, yakında, olacak, gelecekte olacak şey,

Yuti ke : Verecek, sunacak, size verir,

Rabbuke : Rabbin, seni vücûdlandıran,
Fe terda : Memnurluk, hoşnutluk, tatmin, razı olmak,

Meâli: “Elbette Rabbinin sana sunduğu hakikatleri anladığında huzur bulacaksın.”

6- “E lem yecidke yetîmen fe âvâ.”

E lem yecid ke : Bulmadı mı, kalmadı mı, etmedi mi? sen,
Yetimen : Yalnız kalma, arayış hâli, atalarının
inancından kopan,
Fe âvâ : Barınmak, sığınmak, korunmak, himaye,

Meâli: “Sen bir yalnızlık içinde bir arayışta iken, seni himaye etmedi mi?”

7- “Ve vecedeke dâllen fe hedâ.”

Ve vecede ke dallen : Seni buldu, ayrılmış, kayıp, şaşırılmış,
sapmış,
Fe huda : Hûdâ, hidayet, kılavuz, yol gösterme,

Meâli: “Sen şaşırılmış bir halde iken sana yol göstermedi mi?”

8- “Ve vecedeke âilen fe agnâ.”

Ve vecede ke ailen : Ve seni buldu, aile yokluk, yoksul,
ihtiyaç, yoksun
Fe agna : Sonra zengin kıldı, zenginliğe,

Meâli: “Sen hakikatlerin bilgisinden yoksunken, sonra seni ilmin zenginliğine ulaştırmadı mı?”

9- “Fe emmel yetîme fe lâ takher.”

Fe emma el yetîme : Bundan sonra, yetim, atalarının
inancından kopmuş,
Fe lâ takher : Üzme, kahretme, horlama, küçük
görme, tahkir etmek,

Meâli: “Bundan sonra, atalarının inancından kopmuş olup, bir arayış içinde olanı horlamak yok.”

10- "Ve emmes sâile fe lâ tenher."

Ve emmâ es saile : Amma, fakat, isteyen, soru sormak, sual,
danışmak,

Fe la tenhar : Azarlamak yok, çıkışmak, yok, çöktürmek
yok,

Meâli: "Soru sorup araştırana çıkışmak yok."

11- "Ve emmâ bi nimeti rabbike fe haddis."

Ve emma bi nimeti : Amma, bundan sonra, nimet, incelik,
nitelik, hakikatler,

Rabbi ke : Rabbinin, seni vücûdlandırıran,

Fe haddis : Söylemek, anlatmak, bahsetmek,
konuşmak

Meâli: "Bundan sonra, seni vücûdlandırıran ait olan
ulaştığın hakikatleri anlatmak var."

Kur'ân'ı incelediğimizde görüyoruz ki hakikati ara-
yanlara, sorup araştırana çıkışmak, onları ezmek ya-
sak edilmiştir.

Kur'ân, insanı uyarır.

Yetimi itme.

Yetimi horlama.

Yetime ikramda bulun.

Yetime abes bakma.

Kerih görme kimseyi.

Kerih görme yaratılan hiçbir şeyi.

Kimsenin inancına hor bakma.

Kimsenin ibadetine hor bakma.

Kimsenin örtüsüne laf etme.

Örtü takmıyor diye de sakın dışlama.

Âyeti gönlünle duy.

Âyeti rûhunla duy.

Bakara Sûresi 256: "Lâ ikrâhe fîd dîn."

Meâli: "Din yolunda kerih görmek yoktur."

"Din hakkında zorlama yoktur."

"Din anlayışının içinde kerih görmek yoktur."

Âyeti kalben duy.

Duy ki öyle davran.

Din yolunda dışlamak yoktur.

Din yolunda hor bakmak yoktur.

Herkesi halk eden Allah aynıdır.

Allah herkese şah damarından yakındır.

Kimsenin inancıyla alay etme hakkımız yok.

Kimsenin ibadetine laf etme hakkımız yok.

Herkes gönlünce Allah'a yönelir.

Öğrendiği şekliyle ibadet eder.

Kimsenin milletiyle alay etme hakkımız yok.

Kimsenin kültürüne laf etme hakkımız yok.

Başının örtüsüne bakma.

Başı yaratana bak.

Örtü takmıyor diye dışlama.

Saçı yaratana bak.

Gözü yaratana bak.

Yüzü yaratana bak.

Hepimizi yaratan Allah'tır.

Hepimize şekil veren Allah'tır.

Hangimiz kendimizi yarattık, şekil verdik?

Hiçbirimiz değil mi?

Tüm varlığa Hakk nazarıyla bak.

Tüm bedenlerde yaratıcıyı gör.

Namazlı namazsız diye bölme insanları.
Şeriatlı şeriatsız diye ayırma kimseyi.
Hor gördüğün kimsenin bedeninde Allah gizlidir.
Birini hor görmek Allah'ı hor görmektir.
Birini dışlamak Allah'ı dışlamaktır.
Biriyle alay etmek Allah ile alay etmektir.
Kur'ân'ı kalben duy.
Kur'ân'ı ruhunla duy.
Hucurât Sûresi:
"Lâ terfeû asvâtekum."
"Kimseye bağırma."
"Lâ yeshar kavmun."
"Kimseyle alay etme."
"Kimseyi dışlama."
"Lâ telmizû."
"Kimsede eksik arama."
"Lâ tecessesû ve lâ yagteb."
"Gıybet içinde olma."
"Kimsenin inancına, ibadetine karışma."
Sana gelene ikramda bulun.
Allah'ın hakikatlerini hissetmesini sağla.
İşte yetim olarak gelene Allah'ın hakikat bilgilerini ikram etmek gerekir.
Bu ikramı yapabilmek için de kâmil insan olmak gerekir.
Yoksa bilmeyen nasıl ikramda bulunur.
Ancak bilen ikramda bulunacaktır.

وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ

Ve lâ tehâddûne alâ taâmil miskîn

- Ve lâ tehâddûne : Teşvik etmiyorsunuz, söz, öğüt, taahhüd,
yüklenim,
Alâ taâmi : Yüce gıda, beslenme, yararlandırmak,
El miskîn : Fakir, yoksul, çaresiz,

Meâli 1: “Ve bir çaresizlik içinde olana yardım etmek için gayret göstermiyorsunuz.”

Meâli 2: “Bir miskinlik içine düşen kimseye yardım etmemezlik yapmayın.”

Meâli 3: “Çaresiz kalmış kimseyi hakikatlerden faydalandırın.”

Hakikati arayan kimse bir çaresizlik içine düşer.

Kendine yardım edecek kimseyi bekler.

Kâmil bir kimsenin sofrasına bir gün oturduğunda, oradan beslenir.

Miskin, çaresiz kalan kimseye yardım etmek gerekir.

Hakk yolunda miskin olan, hakikati arayandır.

Beşeri alanda miskin olan, beşeri ihtiyaçları olandır.

Hakk yolunda miskin olana ilmî yardım edilir.

Ki miskin kimse Allah hakikatine Allah'ın ilmi ile erişecektir.

İlim, öncelikle Allah şahit olmak için öğrenilir.

Allah hakikatine eren kimse, daha önce kendisi gibi hakikati arayana yardım eder.

Kâmil insan, Allah'ın ilmini kendine nispet etmez.

Onda kıskanma yoktur.

Onda paylaşmama yoktur.

O, gelen kimsenin akli seviyesine göre eğilir ve ona göre anlatır.

Allah insanları birbirine yardım etsinler diye yarattı.

Hucurât Sûresi 13: "İnnâ halaknâkum min zekerin ve unsâ ve cealnâkum şûûben ve kabâile li teârefû inne ekremekum."

Meâli: "Sizi bir kadın bir erkekten yarattık, topluluklar hâlinde çoğalttık, birbirinizi tanımanız birbirinize ikram-yardım etmeniz için."

Hazreti Muhammed'in sözü ne güzeldir; "İnsanların en hayırlısı insanlara hayır üzere yardım edendir."

Miskin olana yâni ihtiyacı, sıkıntısı, karamsarlığı, umutsuzluğu olan bir insana, hiçbir şey beklemeden yardım etmek, Allah'ın rızasına uymaktır.

Kâmil insanlar, "kula yardım etmek Allah'a yardım etmektir" diye bildirmişlerdir.

Şu kıssa bunun için önemlidir.

Yâ Mûsâ!

"Hasta idim geldin mi?"

"Aç idim doyurdun mu?"

"Çaresizdim yardım ettin mi?"

"Takatsız idim elimden tutun mu?"

Yâ Rabbi!

"Sen hasta olur musun?"

"Sen aç olur musun?"

“Sen çaresiz olur musun?”

“Sen takatsız kalır mısın?”

Yâ Mûsâ!

“Bir kulum hasta ise ben hastayımdır.”

“Sen ona yardım edersen, bana yardım etmiş olursun.”

“Bir kulum aç ise, ben açımdır.”

“Onu doyurmakla beni doyurmuş olursun.”

“Çaresiz bir kuluma yardım edersen, bana yardım etmiş olursun.”

“Takatsız bir kulumun elinden tutarsan, benim elimden tutmuş olursun.”

İşte buradan anlıyoruz ki ihtiyacı olan birine, iyilik üzere, hayr üzere yardım etmek Allah’a yardım etmektir.

Bir kimseye yardım edene, elbette Allah da ona yardım eder.

Hacc Sûresi 40: “Elbette Allah, bir kimseye yardım edene, yardım eder.”

Yardım etmek, insan olmaktır.

“Nas” makamına erenler, insan olurlar.

İnsan olanlar, “Nasr” makamına erenlerdir.

Kur’ân’da başlı başına “Nasr-yardım etmek” sûresi vardır.

Nasr makamına erenler, yardım etmenin ulvîyetine ererler.

İnsan niçin yaratıldığını bilmelidir.

İnsanlar birbirine yardım etmeli, birbirlerinin sıkıntılarını çözmelidir.

İnsan olarak yaratılmanın hikmeti budur.

İnsanlara ilim ve edeb üzere yardımcı olmak, ilmin ikramından vermek iyiliklerin en önemlisidir.

Allah bizleri, birbirimize yardım edelim diye halk etti.

“Asla kötülükler için yardımlaşmayın” diye bildirdi.

“Yardımanız iyilikler için olmalı” diye bildirdi.

Mâide Sûresi 2: “İyilikler üzere yardımlaşın, asla kötülükler üzere yardımlaşmayın.”

Şimdi düşünelim!

Birbirimize yardım ediyor muyuz?

Ediyorsak, iyilik için mi, kötülük için mi?

Bir dedikoduya ortak olmak, nasıl bir yardımdır?

Biri hakkında gıybet etmek, çevremizde olan insanlara nasıl bir yardımdır?

Gıybet, dedikodu, kötülüğün yayılmasına yardımcı olmaktır.

Bir kimsenin inancını aşışlamak, onu hor görmek, onu kâfir ilan etmek, fitneliğin yayılmasına yardımcı olmaktır.

Kur’ân; “fitnelik öldürmekten daha tehlikelidir” diye bildiriyor. (Bakara Sûresi 191)

Toplumda kargaşalık, kaos çıkarmak fitnelik değil midir?

Dedikodu, gıybet, hasetlik, fesatlık, fitnelik değil midir?

Birinin, birine kötülük yapması için yardım etmek zalimlik değil midir?

Yardım, iyiliklere kapı açmalıdır.

Gönlü temiz olanlar, iman sahibi olanlar, iyilikler üzere yardımlaşırlar.

Kötülükler üzere yardımlaşanlar, iman sahibi değildirler, onlar sadece kendi çıkarları için yaşarlar.

Hazreti Muhammed; “komşun aç iken tok yatma, birbirinize yardım edin” diyerek, yardımın önemini bildirmiştir.

İşte insanlar birbirine ilim ve edeb üzere yardım etmelidir.

Kendi çıkarı için yaşamamalıdır.

Bizlik duygusu olmalıdır.

Bir anne babanın evladına yardımı, Allah hakikatini öğretmektir, ilim ve edeb üzere olmasını sağlamaktır.

Hazreti Muhammed ne güzel söylemiş; "bir babanın evladına bıkacağı en güzel miras, güzel ahlak ve terbiyedir."

وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا

Ve te'kulûnet turâse eklen lemmâ

- Ve tekulûne : Beslenmek, siz yiyorsunuz, yararlanmak,
Et turâse : Miras, size verilen, kalan, bırakılan, sunulan,
Eklen : Beslenmek, yemek,
Lemmâ : Şiddetle, hırsla, sonu gelmeyen istek, bencilce,

Meâli 1: "Ve siz, size verilenleri bir hırsla kullanıyorsunuz."

Meâli 2: "Size sunulan değerleri bencilce kullanıyorsunuz."

Meâli 3: "Bilgilerin derin mânâlarına inmiyorsunuz, benlik içinde kalıyorsunuz."

İnsan hırsına esir olmamalıdır.

Hırs, bir şeyi kontrolsüz istemenin adıdır.

Hırs, açgözlülüğün, çıkarına esir olmanın duygusudur.

İnsan, ister beşeri alan olsun ister manevi alan olsun, kendine sunulan değerlere saygılı davranmalı ve onlara sahip çıkmalıdır.

İnsan kendine sunulan bilgileri ya da malları emanet bilmelidir.

Ve bilgilerin lafzında kalmamalıdır.

Mânâsına ermek için gayret göstermelidir.

İnsan, kendini bilmişlik içinde görmemelidir.

Hırsını kendi çıkarı için kullanmamalıdır.

İnsan bencil olmamalıdır.

İnsan hırsını kontrol etmelidir.

Kimseye zulüm etmemelidir.

Öğrendiği ilmi insanlığın hayrı için ifa etmelidir.

İnsan kendine sunulan her şeyin emanet olduğunu unutmamalıdır.

Mal, mülk, bilgi, kendi bedeni, ona sunulan makam her şey insana emanettir.

İnsan emanete sahip çıkmalı ve emanete ihanet içinde olmamalıdır.

Bu bölümde belirtildiği gibi ona sunulan emanetleri bencilce kullanmamalıdır.

Hırsa düşmemelidir.

Hırs insanı yakıp bitiren şeytan ateşidir.

Hırs ille de ben egosudur.

Hırs hep fazlasını istemektir.

Hırs çıkarına esir olmaktır.

Hırs şükrü unutmaktır.

Hırs Allah'ı unutmaktır.

Hırs ölümü unutmaktır.

Hırsını kontrol edemeyen insan elbette şeytanlaşacaktır.

Şeytan ille de ben egosuyla yaşıyandır.

Rahmet üzere olmayandır.

Yakandır, yıkandır, bozandır.

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا

Ve tuhibbûnel mâle hubben cemmâ

Ve tuhibbûne	: Aşk, sevmek, muhabbet,
El mâle	: Mal, mallarınızı, varlık, değer, beden,
Hubben	: Severek, sevgiyle, muhabbet,
Cemmâ	: Önemli, pek çok, aşırı, tüm, hepsi,

Meâli 1: "Aşırı sevgiyle mallarınızı seviyorsunuz."

Meâli 2: "Mallarınızı seviyorsunuz, aşırıya kaçırıyorsunuz."

Meâli 3: "Sevginiz çıkarsal oluyor, hırsla hareket ediyorsunuz."

Burada geçen "hub" kelimesi; sevgi, muhabbet, içtenlik demektir.

İnsan, sevgi duygusunu iyi anlamalıdır.

Hevâ ve sevgi arasındaki inceliği iyi bilmelidir.

Her varlığın yaratılışındaki ilâhi sevgiye erişebilmelidir.

Mümtehin Sûresi 8: "İnnallâhe yuhıbbul muksitîn."

Meâli: "Muhakkak ki Allah sevgisine erişenler, adanmış, dürüst kişilerdir."

Hucurât Sûresi 7: "Allâh habbebe ileykumul îmâne ve zeyyenehu fî kulûbikum"

Meâli: "Allah sevgisi, sizi iman sahibi yapar ve sevgi kâlblerinizin ziynetidir."

Allah tüm varlığı sevgisinden yaratmıştır.
Tüm eşyanın sahibi Allah'tır.
Eşya kendine mâlik değildir.
Eşyanın mâliki Allah'tır.
Mal, mülk, ne olursa olsun her şey insana bir emanettir.
İnsan emanete sahip çıkmalı ve sahibini unutmamalıdır.
İnsan mala esir olmamalıdır.
Kendini, malın sahibi görmelidir.
İnsan kendi benliğine esir olmamalıdır.
Bedeninin sahibinin Allah olduğunu anlamalıdır.
Kendine varlık nisbet etmemelidir.
Kendini ve Kâinat mülkünün sahibinin Allah olduğunu unutmamalıdır.

Mülk Sûresi 1: "Tebârekellezî bi yedihil mulku ve huve alâ kulli şeyin kadîr."

Meâli: "O Zatıyla yüce olandır, mülk O'nun yönetimindedir ve O bütün her şeydeki kudrettir."

Allah'ın "Mâlik-ül Mülk" esması vardır.
Allah, mülkün sahibidir, tüm varlığın tek sahibidir.
İnsan bu şuurda yaşamalıdır.
"El Mâlik" "El Mülk" her ikisi de ayrı ayrı Allah'ın es-mâlarındandır.

İkisinin birleşimi, "Malikü'l-Mülk" diye okunur.
Mâlik, bir şeyin sahibi demektir.
"Malikü'l-Mülk" tüm mülkün sahibi demektir.
Zerreden kürreye, her şeyin sahibi Allah'tır.
Mülkünde ortağı yoktur, kendinden başka Mâlik yoktur.
Bir atomun da sahibi O'dur, vücûdun sahibi de O'dur.
Her şeyin tek mâliki Allah'tır.

Mâlik, görünen görünmeyen her şeyin sahibi demektir.

Mal kelimesiyle bağlantılı olduğundan dolayı, açığa çıkan varlığın sahibi demek daha doğrudur.

Çünkü açığa çıkan her varlık, mal-mülk diye adlandırılır.

İnsanın vücûdu da bir mülktür, o mülkün sahibi de ancak ve ancak Allah'tır.

Allah mülküne tecellileri ile sahip olandır.

Ve Allah bunu her nefeste kuluna hatırlatır.

Nefesin sahibi de Allah'tır.

İnsan yaşamını bu şuurla geçirmelidir.

Vücûdlar insana emanettir, insan o emanete ihanet etmemelidir.

Tapu senediyle kişinin üzerine olan beşeri mala mülke de, kişi "Bunlar benim" dememelidir.

Şöyle demesi daha uygundur: "Biz bu malın mülkün emanetçisiyiz, bu malın mülkün sahibi Allah'tır."

Mallar, mülkler, bedenler, varlıklar, bedenlerdeki tüm niteliklerin sahibi sadece Allah'tır. Mülkün tek sahibi sadece Allah'tır.

Yûnus Emre'miz çok güzel söylemiştir.

"Mal sahibi, mülk sahibi

Hani bunun ilk sahibi

Mal da yalan mülk de yalan

Var biraz da sen oyalanan."

Malın, mülkün, bedenlerin ilk sahibi hep Allah'tır.

Mal da mülk de, beden de insana emanettir.

Kişi emanete hiyanet etmemelidir, emanete "Benim-Bana ait" dememelidir.

"Biz emanetçisiyiz" demelidir.

Kur’ân’da “Emaneti ehline verin” âyeti, öncelikle, “Size emanet edilen vücûdların sahibi Allah’tır, vücûdlarınızın sahibini bilin ve O’na teslim olun” diye anlaşılmalıdır.

Çünkü “Ehl” kelimesi aynı zamanda sahibi demektir.

Diğer bir anlamı da, “Ehil kimselere, haklarını verin” diye de anlaşılmalıdır.

İnsanın vücûdunda, her an olmakta olan işleyişin sahibi Allah’tır.

Vücûdun işleyişine, “Fiil”, fiilin sahibine “Fâil” denir.

Fiil, Fâil birbirinden ayrı değildir.

Yâni gökte Fâil vardır, Fâil gökte işler değildir.

Fâil her varlığın kendinde fiiliyle tecelli eder.

Allah vücûd mülkünün sahibi olduğunu, fiiliyle, sıfatlarıyla, vücûdu tutan zâtıyla her an gösterir.

Tüm vücûdlar onun hâkimiyeti altındadır.

“Malikü’l-Mülk” esmâsı, tüm mülkün sahibini hatırlatır.

Tüm Evren’in, tüm varlığın ve varlıktaki en ince ayrıntıların dahi tek sahibi ancak Allah’tır.

İnsan, hangi varlığa bakarsa baksın, o baktığı varlığın arkasında, varlığın sahibi vardır.

Kişi asla bunu unutmamalıdır, yoksa kendine de varlık isnat eder, varlığa da ayrı bir sahiplik isnat eder.

Kişide “Malikü’l-Mülk” esmâsı tecelli etmesi için, kişi bir Mürşid-i Kâmil’e varıp, ondan İlm-i Tevhîd dersleri almalıdır.

İlm-i Tevhîd dersleriyle, vücûd mülkünde her an tecelli eden Allah’a şahit olmalıdır.

Vücûd mülkünde; fiiliyle fâil olan, yâni vücûdda her an işleyen kim olduğunu idrâk etmelidir.

Vücûd mülkünde; sıfatlarıyla mevsûf olan, yâni vücûda sıfatlarıyla her an hâkim olana şahit olmalıdır.

İnsan kendi vücûdunda olan, sıfatlarının sahibinin Allah olduğunu bilmelidir.

“Sıfat’ı Subutiye” dediğimiz, “Hayat-İlim-İrade-Semi Basar-Kudret Kelam” Allah’a aittir.

Bunlar kişinin kendine ait değildir. Vücûd mülkünde bunlar hep Allah’a aittir.

Vücûd mülkünde; vücûdu tutan zâta şahit olmalı ve O’na teslim olmalıdır.

İşte kişi, İlm-i Tevhîd dersleriyle, “Malikü’l-Mülk” esmâsının hakikatini anlayacaktır.

Kişinin vücûduna ve cümle varlığın vücûduna hâkim olan Allah’tır, mülkünde ortağı yoktur.

Kişi vücûda “Benim vücûdum” derse, Allah’a ortak koşmuş olur.

Onun için, “Malikü’l-Mülk” esmâsının hakikati çok önemlidir.

“Malikü’l-Mülk” esmâsı gönlünde tecelli eden kişi:

Fenâfillah makamına ermiştir ve dâim secde hâlinindedir.

Hangi varlığa bakarsa baksın, sahibi Allah’tır nazarıyla bakar.

Toplumda insanları zengin fakir diye ayırmaz, bunun çok malı mülkü var demez.

Bilir ki malın mülkün tek sahibi “Malikü’l-Mülk” olan Allah’tır.

İşte insan, ilâhi sevgiye erişmeli ve çevresine ona göre davranmalıdır.

Sevgi, korumaktır.

Sevgi, koruyuculuktur.

Sevgi, birliktir.

Sevgi, şuurlu olmaktır.

Sevgi, aşkla sarılmaktır.
Sevgi, şüpheye düşmemektir.
Sevgi, imandır.
Sevgi, kâlblerinizin ziynetidir.
Sevgi, kırmamaktır.
Sevgi, kızmamaktır, öfkeni yutmaktır.
Sevgi, hikmetlere kapılar açmaktır.
Sevgi, kibre düşmemektir.
Sevgi, hor bakmamaktır.
Sevgi, varlığın özünde Hakk'a nazar edebilmektir.
Sevgi, adalettir.
Sevgi, inanmaktır, emin olmaktır, güvenmektir.
Sevgi, sarılmaktır, bırakmamaktır.
Sevgi, sevindirmektir.
Sevgi, umut vermektir.
Sevgi, ilâhi aşka erişmektir.
Sevgi, hevâdan kurtulmaktır.
Sevgi, eğilmektir.
Sevgi, secdede durmaktır.
Sevgi, tebessüm etmektir.
Sevgi, nezakettir.
Sevgi, tenezzüldür.
Sevgi, mütevâzi olmaktır.
Sevgi, hayattır, yaşamın sırrıdır.
Sevgi, muhabbettir.
Sevgi, varlığın muhabbetine gönül vermektir.
Sevgi, tüm varlıktan gelen ilâhi huzurdur.
Sevgi, cennetin nefesidir.

Sevgi, batmayan güneştir.

Sevgi, Allah'ın nefesidir.

Sevgi, gönülde çağılayan bir ırmaktır.

Sevgi, dudaklardan akan Allah kelimidir.

Sevgi, gönülde olan Allah'ın ışığıdır.

Sevgide kendini düşünmek yoktur.

Sevginin yükü ağırdır, herkes çekemez.

Sevgi ehlinin kâlbi hep başkaları için atar.

Sevgi ehlinin kâlbinde Allah bulunur.

Sevgi ehli her şeye göğüs gerer.

Sevgi ehli sabırlıdır.

Sevgi ehli her an tevekkül içindedir.

Sevgi ehli her an Allah'a teslimiyet içinde yaşıyandır.

Sevgi ehli her türlü yükü çekendir.

Sevgi ehli herkese koşturandır.

Sevgi ehli başkasının acısını hissedendir.

Sevgi ehli acılar bitsin, merhamet tecelli etsin diye koşturur.

Sevgiye erişen, kırmaz, üzmez.

Sevgiye erişen, alay etmez, hor bakmaz, kendini yüce görmez.

Sevgiye erişen, dedikodu yapıp kimseyi çekiştirmez.

Sevgiye erişen, sevginin ışığında yürür.

Sevgi ehli; sevindirendir, umut verendir, karamsarlığı alandır.

Sevgi ehli; dürüsttür, şefkatlidir, adaletlidir.

-21-

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا

Kellâ izâ dukketil ardu dekken dekkâ

- Kellâ iza dukket : Hayır, bilakis, olduğunda, parçalanıp
dağılan, yerle bir
El ardu : Yeryüzü, toprak, beden,
Dekken dekken : Un ufak olmak, parça parça, dağılmak,
zerre

Meâli 1: "Bilakis her şey toprak olup dağılıp gidecek."

Meâli 2: "Yeryüzü bir gün un ufak olup gidecek."

Meâli 3: "Her şey bir gün zerrelere dönecek."

Bu bölümde bildirildiği gibi gün gelecek her şey dağılıp gidecek.

İnsanoğlu ölecek toprak olacak.

Yaşadığımız galaksi de, ışığa dönecek, ışığın zerrelere, ışığın tozlarına dönecek.

O ışığın içinde galaksimizin tohumu olacak.

Ve bir gün yaşam yine tecelli edecek.

Nasıl ki ağaçta tohum oluşuyor ve o tohumdan yeni bir toprakta ağaç açığa çıkıyorsa, galaksimiz de evrenin derinliklerinde bir yerde yeniden bir oluşum içinde olacaktır.

İşte insan benlik içinde yaşamamalıdır.

Yaşamın akışını görebilmelidir.

İnsan ölümlü olduğunu bilmelidir, unutmadan yaşamalıdır.

İnsan bedeni gün gelecek toprak olacaktır.

Bu âleme geldiği gibi, bu âlemden gidecektir.

Ölüm her insanın başına gelecek olan bir gerçektir.

İnsan, ölümü asla unutmamalıdır.

İnsan, yaşamda ölümün kendine en büyük ders olduğunu hiçbir zaman unutmamalıdır.

Bir gün gelecek biz de herkes gibi öleceğiz.

Ölümü unutmadan yaşamalıyız.

Kimseyi aldatmamalı, kimseye zulüm etmemeliyiz.

Ölümünden gerekli dersi almalı, dünyaya esir olmamalı, dünya hırsıyla kendimizi harap etmemeliyiz.

Her şeyden ders almayı, her şeyden bir mesaj aktığını unutmamalıyız.

Ölüm hakikatini hiç unutmamalıyız.

Ölüm hakikatini hiç unutmadan yaşamalıyız.

Ölüm bize gelmeden, kendi varlık hakikatimizi bilmeliyiz.

Kendimizi sorgulamalıyız.

Zümer Suresi 30: "Muhakkak ki sen ölümlüsün ve muhakkak ki onlar da ölümlü."

31: "Muhakkak ki sizin ölüm vaktiniz gelecektir. O ölüm vakti gelmeden, sizi vücûdlandırana ait olan hakikatler hakkında kendinizi sorgulayın."

Bizler ölümlüyüz.

En sevdiklerimiz de ölümlü.

Yaşamımız gün gelecek bitecek.

Gün gelecek bedenimiz toprak olacak.

Bu dünyada asla bâki değiliz.

Edindiğimiz mal, mülk, şan, şöhrat, makam gün gelecek olmayacak

Ölümü unutmadan yaşamalıyız.

Kalb kırmamalıyız.
Kimsenin hakkına girmemeliyiz.
Kimseye iftira atmamalıyız.
Kimse hakkında yalan söylememeliyiz.
Bir makam için birilerini ezip geçmemeliyiz.
Hakk etmediğimiz bir şeyi asla istememeli, almamalıyız.
Kimseye zarar vermemeliyiz.
Hep tevâzûlu olmalıyız.
Hep iyilik için yardıma koşmalıyız.
Bizi yaratanın bizde olduğunu unutmamalıyız.
Kendimize ârif olmaya çalışmalıyız.
Yaratılışımızın amacını bilmeliyiz.
Para mal mülk peşinde koşmamalıyız.
Her an ölecekmiş gibi yaşamalıyız.
Sorumlu olduğun şeyleri yapmalıyız.
Yaşamı önemsemeliyiz.
Sorumluluklarımızı unutmamalıyız.
Yeteneğimizi fark etmeli, yeteneğimizi insanlık için kullanmalıyız.
Boş vakit geçirmemeliyiz.
Bedenimizde olan sıfatları, değerleri iyi bilmeliyiz.
Bedenimizin zâtına teslim olmalıyız.
Gün gelecek hepimizin başına ölüm gelecek.
Bunu bilen kabullenecek, tevekkül içinde yaşayacak.
Dünya çıkarına esir olan ise, benlik içinde yaşayacak.
Eğer ölümü bilirsek ki, ölümün aslına dönmek olduğunu...
Eğer bilirsek ki, Hakk'ta Hakk olmak olduğunu...

İşte o zaman ölüm denen şeyin bir korkudan ibaret olduğu anlaşılacaktır.

Yunus Emre ne güzel söylemiş.

“Ölürse tenler ölür

Canlar ölesi değil..”

-22-

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا

Ve câe rabbuke vel meleku saffen saffâ

Ve câe rabbu ke : Geldi, sundu, verdi, Rabbin, sen,
Ve el meleku : Her varlıktaki güç, kuvve, melek,
Saffen saffen : Saf saf, sıra sıra, dizi dizi, birlik, sıralanmış,

Meâli 1: “Dizi dizi her varlıktaki güç Rabbinizden sunulan hakikatlerdir.”

Meâli 2: “Her şeydeki güç, kuvvet Rabbinden gelir.”

Meâli 3: “Dizi dizi tüm varlıktaki kuvveler Rabbine aittir.”

Her bir varlıkta, Allah’ın nice kuvveleri vardır.

Bu bölümde geçen “melek” kelimesi de iyi anlaşılmalıdır.

Her varlıkta dizi dizi meleklerin olması ne demektir?

Meleklerin Âdem’e secdesi ne demektir.

Âdem, ruh, melekler, secde hakikati iç içedir.

Âdem makamına gelen secde hakikatine ermiştir.

Tüm varlık her an Allah’a teslimiyet içindedir.

Bu teslimiyet secde sırrıdır.

Âdem makamı, meleklerin ruha olan secdesinin boyutudur.

Rûh üflenmeden önce, tüm melekler rûh boyutunda bâtın idi.

Rûh üflendi, üflenen rûh melekleşti, tüm melekler rûhda secde hâlinde idi.

Melekler ve Âdem boyutu nedir?

Bunların birliği nedir?

A'râf Sûresi 11: "Kulna li el melaiket uscudû li Âdem, fe secedû."

Meâli 1: "Meleklerle bildirdik Âdem'e secde edin, böylece secde ettiler."

Nasıl ki insanın tüm hücreleri, dokuları, organları her an kendi bedenine bağlı ise, bir bütünlük içinde ise...

İşte her bir varlık ve her bir varlıktaki kuvveler-melekler Allah'a bağlılık içindedir.

İşte meleklerin Âdem'e secdesi, tüm varlıktaki kuvvelerin Allah'ın zâtına bağlılığıdır.

İnsan bedenini düşünelim, orada hücreler dizi dizi, yan yana birlik hâlinde dirler.

Her bir hücreyi tutan kuvveyi düşünelim.

İşte bu kuvvelerin dizi dizi oluşumu ve duruşu, varlığın bütünlük hâlinde durmasına sebeptir.

İşte bu kuvveler meleklerin dizi dizi duruşudur.

Bu duruş görünen varlığın beşer yönünün tutuluşudur.

Her melek, özünde kendine has esma taşır.

Esmalar da birer melektir.

Her esma, melek boyutunda secde hâlinde dir.

Secdede olan melekler, üflen en rûh ile birlikte esmalarını açığa çıkarmaya başlar.

Görünen her varlık, meleklerin esmaya dönüşmüş, elbise giymiş boyutudur.

Her varlık, kendi esmalarına secde hâlinde dir.

Melek, rûhun kendine ait olan kuvveleridir.

O kuvveler, taşıdığı esmaları, beşer boyutuna olan bir akış içinde açığa çıkarmaya başlar, varlık elbisesine döner.

Melek; zerreden kürreye her varlığı tutan kuvveler, güçler, Allah damlacıklarıdır.

Bedeni tutan da bir melektir, hücreyi tutan da.

Bir damla suyu da tutan bir melektir, Okyonusu tutan da bir melektir.

Bir damla su diğer damla suyla birleştiğinde, iki melek olarak kalmaz, iki melek birleşir tek melek olur.

Melek, mâlik, mâlikane, mülk, mal, melâike, meleke aynı kökten gelen kelimelerdir.

Bu kâinat Allah'ın mâlikanesidir.

Allah mâlikanesini, meleklerle idare eder.

Melek; güç, kuvve, kuvvet, kudret, anlamındadır.

Melek, üflenlenen rûhla birlikte, kendinde olan işaretleri bir bir açığa çıkarmaya başlar, yâni esmalar boyutuna dönmeye başlar.

Melek, henüz beşeri elbise giymemiş olan kuvvelerdir.

Beşeri elbise giymesi için, esmasal boyuta akması gerekir.

Her varlığın esmasal boyutu vardır.

Her esmanın, kendine mahsus taşıdığı, has özellikleri vardır.

Rûh'da olan tüm melekler, Mâlik olana aittir.

Mâlik olan da Allah'tır.

Mâlik, tüm mülkün sahibi demektir.

Rûh boyutunda, tüm melekler, tüm esmalar, tüm sıfatlar, tüm varlık secde hâlinde, yâni bir birlik içindedir.

Rûh boyutunda olan melekler, secdeden rûkûya, rûkûdan kıyama olan bir akış içinde hareket eder.

Melek boyutundan, varlık boyutuna olan akış esmalar boyutuylandır.

Her melek, kendi özünde olan esmaları açığa çıkarır.

Örnek vermek gerekirse:

El Câmi esması; cümle varlığı bir arada tutan meleğe işaret eder.

El Hâfız esması; her varlığın özünde olan, sırları, nitelikleri muhafaza eden meleğe işaret eder.

El Vâlî esması; her vücûdu tutan, idare eden, yöneten, zât meleşine işaret eder.

El Hâdi esması; hidayet meleşine işaret eder.

El Rabb esması; her varlığın vücûdunu tutan Zât meleşine işaret eder.

Her kişinin vücûdu, melekût âlemidir.

Her kişinin vücûdu, esmalar şehridir.

Rûh üflenir, melekler açığa çıkar.

Açığa çıkan melekler, kendi özlerinde olan esmaları bir bir açığa çıkarır.

Açığa çıkan esmalar şekillenir, sıfatları ve vücûdları açığa çıkarır.

İşte görünen her varlık, esmaların beden giymiş boyutlarıdır.

Her esma ve her melek iç içedir, özünde sırlar ve mesajlar taşır.

Ârif olan kişi, varlığa eşya olarak bakmaz, esma olarak bakar.

Her esmanın ardında, müsemmasını görür.

Müsemmanın da Allah olduğunu görür.

İşte varlıktaki dizi dizi melekler, varlığı tutan kuvvelerdir.

İnsan bedeninde olan dört ana unsur bazı Kâmiller tarafından dört büyük melek olarak tanımlanmıştır.

“Azrail, Cebrail, Mikâil, İsrâfil” yâni “Ateş, Su, Toprak, Hava” olarak tanımlanmıştır.

Bu dört ana unsur, insanın yaşam sebebidir.

Bazı kâmil insanlar bu dört anasırı farklı tanımlamışlardır.

Ateş, Ahlaktır.

Su, estetik ve ruhtur.

Hava, akıldır.

Toprak, beşeri, fiziksel her şeydir, diye tanımlamışlardır.

Sümerler ise bu dört anasırı Tanrılar olarak tanımlamışlardır.

Hava, göklerin Tanrısı...

Ateş, Enli...

Su, Enki...

Toprak, Ninhursaga...

Ayrıca bu dört anasır şu şekilde de tanımlanmıştır.

Ateş; Azrail, aşk, câna erdiren akıl, tenin ardına götüren arayış.

Su; Cebrail, ilim, akl-ı Resûl, tefekkür, Hakk’a bağlayan, hayat veren.

Toprak; Mikâil, beden, akl-ı meaş, keşf eden, üreten, doğuran.

Hava; İsrâfil, mânâ, rûh, nûranî akıl.

İşte “innî hâlikun beşeren min salsâlin min hamein mesnûn” âyetinde belirtilen insanın beden olarak yaratılışı, bu dört anasır ile bağlantılı tefekkür edilmelidir.

وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ
وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى

*Ve cîe yevmeizin bi cehenneme yevmeizin
yetezekkerul insânu ve ennâ lehuz zikrâ.*

Ve cîe yevme izin : Getirildi, sunuldu, bildirildi, o gün, o vakit,
Bi cehenneme : Cehennem, cehalet, yakıcı haller,
Yevme izin : O gün, o vakit, her an,
Yetezekkeru : Hatırlar, tezekkür eder, düşünür,
El insânu : İnsan, nas,
Ve ennâ : Nasıl olur, ne olur,
Lehu el zikrâ : Ona, onun zikri, anmak, anlamak, anar,

Meâli 1: “İnsana, her an içinde kaldığı cehaletin yakıcı halleri bildirildi ve insana, her an hakikatleri düşünüp anlaması ve o hakikatleri anması bildirildi.”

Meâli 2: “İnsan kendindeki cehaleti anlamalı, her an düşünüp araştırmalı, hakikati anlamalıdır.”

Meâli 3: “İnsana cehennemin ne olduğu bildirildi. İnsan her zaman tezekkür içinde olmalı ve hakikatlerle yaşamalıdır.”

Burada geçen cehenmem kelimesini de iyi anlaşılmalıdır.

Cehennem kelimesinin Kur’ân’a göre açıklanmasını inceleyelim.

Cehennem kelimesi, kelime olarak: “Ceh جه” “Cehl جهل” “Cehûl جهول” “Cahîm, ححيم” “Cehennem جهنم” aynı kökten gelen kelimelerdir.

Kur’ân’ı dikkatlice incelediğimizde anlıyoruz ki, cehennem kelime olarak “Cehl جهل” “Cehûl جهول” kelimesinden gelir.

Cahil kelimesi aynı kökten gelir.

Kişinin kendi cehaleti sonrası kendi düştüğü durum onun cehennemi olur.

Çünkü cahillik, ilimden uzak olmaktır, ilimden uzak olan kendi cahilliğiyle kendini yakar.

Kur’ân’ı dikkatlice incelediğimizde, cehennemin tabakaları şöyledir.

Cehennemin tabakaları; cehennem, sair, sekar, cahîm, hütame, lezâ, hâviye, veyl.

Meâllerin hemen hemen tümünde bu kelimeler cehennem diye çevriliyor.

Oysa her kelimenin farklı anlamları vardır.

Kur’ân’da bunlar farklı kelimelerle sunulmuştur.

Her bir kelimayı cehennem diye çevirmek, sanki Allah cehennem kelimesini sunmayı unutmuş, kul bunu düzeltiyor gibi bir durum ortaya çıkarıyor.

Cehennem kelimesinin hangi dilden geldiği tartışmalıdır.

Cehennem, cahannam kelimesi, cehm-cahm kelimesinden gelir diye de bilgiler vardır.

Eski İbranicede “gehinnom-cehinnom-gehennem” kelimesinden gelir diye de bilgiler vardır.

Cehm-cahm kelimesi de cehul-cahil kelimesi ile ilişkilidir.

Cehaletin yakıcı ateşi, kişiyi cehenneme düşürecektir.

Cehalet hâli, hurafeler alanıdır.

Kendini yüce görüp kibre düşme alanıdır.

Cehalet hâli, hakikati bilmekten uzak alandır.

Kişi kendi cehaletini bildiğinde ona kapılar açılacaktır.

Ama kişi kendi cehaletini bilemeyip, bir bilmişlik, kibir içinde olduğunda o kişi hakikate erişemeyecektir.

Cahillik hâli kişiyi; bilmişlik içine, yargılama içine, inatçı, tartışan, kibirli, kendini büyük gören, başkasına hor bakan, öfkeli, kavgacı hallere sürükleyecektir.

İşte tüm bunlar cehennemin ateşini tutuşturan duygulardır.

Ve her kim bu duyguları, düşünceleri taşıyorsa, o kişinin o hâli ona cehennem olacaktır.

Bilinmelidir ki cehennem ile cehalet iç içedir.

Cehennem ile kibir hâli, zalimlik hâli iç içedir.

Toplumda daha çok cehennemin ne olduğunu anlatmak yerine, cehennem diyerek hep korkular salınır.

“Ateşte yanarsın” diye beyinlere korkular salınır.

Akletmenin, düşünmenin önüne geçilir.

“Allah seni cehenneme atar, seni yakar” diyerek akıllara korkular salınır.

Gerçek böyle miydi?

Cehennem denilen nedir?

Toplumda anlatıldığı gibi midir?

Kur’ân’da nasıl târif edilir?

Kur’ân’a göre cehennem açıklaması nasıldı?

Cehennemi bizlere hep, öldükten sonra günahkâr olanların, günah derecelerine göre yanacağı yer olarak anlattılar.

Cehennem ölüm öncesi midir, öldükten sonra mıdır, yoksa her ikisi midir? Çok iyi araştırmak gerekir.

Ateşte yanmanın hakikati nedir?

Cehennem bir ateş kuyusu mudur?

Cehennem denilen şey nedir?

Cehennemle korkutmak kime aittir.

Korkuları kim verir.

Buna en güzel cevabı Kur'ân verir.

Âl-i İmrân Sûresi 175: "İnnemâ zâlikumuş şeytânü yuhavvifu."

Meâli: "Muhakkak ki korkutan şeytandır."

İşte bu âyette geçtiği gibi beyinlere korkular salan şeytani alandır.

Ve ne kadar çarpıcıdır ki bu âyette korku, şeytan ile birlikte işlenir.

Buradan anlıyoruz ki gönüllere korku yayanlar çevresine korkular yayanlar Allah'ı anlamayan kimselerdir.

Haşr Sûresi 13: "Le entum eşeddu rehbeten fî sudûrihim minallâhi, zâlike bi ennehum kavmun lâ yefkahûn."

Meâli: "Elbette sizlerden; içlerinde Allah'a karşı şiddetli bir korku taşıyanlar, işte onlar Allah'ı anlayamayan kimselerdir."

Buradan da anlıyoruz ki korkular Allah'ı anlamaya engeldir.

Korku düşünmeye, soru sormaya ve böylelikle hakikatleri anlamaya engeldir.

Bakara Sûresi 114: "Bir korku içinde olanlar o hakikatlere dâhil olamazlar."

İncelediğimizde anlıyoruz ki hakikatlere ulaşanlara korku yoktur.

Neml Sûresi 10: "Ya Mûsâ! Korkma, muhakkak ki Benim katımda hakikate ulaşanlara korku yoktur."

Anlıyoruz ki korku Allah'ı anlamaya engel oluyor.

Allah'ı anlamak ise korkudan kurtarıyor.

Anlıyoruz ki Allah, âyetlerini korku vermek için sunmamıştır.

İsrâ Sûresi 59: "Biz korku vermek için bir âyet göndermedik."

Kur'ân'ın incelediğimizde anlıyoruz ki korku şeytandan, korkusuzluk Allah'ı idrak etmekten geliyor.

Kur'ân'a göre kimlerde korku yoktur:

Allah'a teslimiyet içinde olanlarda...

Allah'ı layıkıyla bilenlerde...

Allah'ı evliya edinenlerde...

Gönüllerinde iman yeşermiş olanlarda...

Gönlünü Allah'a dönenlerde...

Allah'a şahit olanlarda...

Fena hallerden kurtulanlarda...

Allah, biz öldükten sonra cehennemde yakacak mıdır?

Yoksa biz yaşarken yaptığımız zalimliklerle kendimizi mi ateşe atacağız?

İnfîtâr Suresi 14. âyet: "Kötüler de cehennemdedirler." (Elmalî Meâlî)

Kötüler öldükten sonra cehennemde yanacaklardır denmiyor, cehennemdedirler deniyor.

Yâni şimdiki zamana göre bir sesleniş var.

Demek ki cehennem denilen şey her an vardır?

Anlıyoruz ki, çevremize kötülük yapıyorsak, yaşarken kendi vücûd bedenimizde cehennemi yaşıyoruz.

Öldükten sonra, delilleriyle, ispatlarıyla cehenneme şahit olmuş kişi yoktur, bu yalnızca bir inançtır.

Öldükten sonra böyle bir yer var mı yok mu, inançtan öte geçemez.

Ama Kur’ân’da bizlere, ölüm öncesi yaptığımız kötülüklerle, vücûdumuzun nasıl bir cehenneme düştüğü âyet âyet açıklanıyor.

Birine kötülük yapan kişinin, vücûdunda kimyasal dalgalanma değişir.

Hücreleri farklı çalışır, beyin farklı çalışır.

İşte bu salınımlar kişiye cehennemi yaşatır.

Kişi kendi yaptığı zalimliklerle kendini yakar.

Kendini strese, bunalıma, sıkıntılara sokar.

Bu bölümde işaret edildiği gibi; “İnsan kendindeki cehaleti anlamalı, her an düşünüp araştırmalı, hakikati anlamalıdır.”

İnsan, cehaletin kendini nasıl bir duruma düşürdüğüünü anlayabilmelidir.

Ve Allah hakikatine ermeye çalışmalıdır.

يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي

Yekûlu yâ leytenî kaddemtu li hayâtî.

Yekûlu ya leyte nî : Der, söyler, keşke ben,
Kaddemtu : Sağlansa, sunulan, önceden, verilen,
kadem, yol, akış,
Li hayâtî : İçin, hayat, yaşam,

Meâli 1: “Der ki: Keşke önceden beri hayatın içindeki hakikatleri anlasaydım.”

Meâli 2: “İnsan der ki; keşke ben hayatın hakikatini anlasaydım.”

Meâli 3: “Kendi cehaletini anlayan insan der ki; keşke ben yaşamın akışını anlasaydım.”

İşte insan düştüğü cehaleti düşünmeli, “keşke ben anlayabilseydim” diyebilmelidir.

İnsan her dâim varlığın yaratılışını anlamaya çalışmalıdır.

Yaşamın oluşunu düşünmelidir.

Yaşamın sırlarını merak etmelidir.

Ve varoluşu hep bir okuma üzere olmalıdır.

Canlı kitab olan varlık kitabının sayfalarını açmalıdır.

Hakikatlere oradan erişmelidir.

İnsanların yazdığı kitapları da ötelememeli, fakat asıl kitabın, Allah'ın yazdığı canlı kitâb olan varlık kitâbı olarak kabul etmelidir.

İnsanların yazdığı kitaplar yardımcı kitaplardır.

Ama varlık kitâbı kaynak kitâbdır.

Kur'ân "İkra-Oku" ile başlar.

Kur'ân bildirir; "oku kendini, oku varlığı, oku âlemi, seni ve varlığı tutan ilâhi gücü anla."

Bilelim ki hakikate ulaşmak okumakla mümkündür.

Gördüğümüz her varlık okunası bir kitâbtır.

Okumaktan murad, varlığın varoluşunu ve işleyişini anlamaya çalışmaktır.

Kur'ân'da, okumanın, anlamak için bakmanın, gözlemlemenin önemi belirtilir.

Bunlar hep okunacak konulardır.

Varlığı okuyabilecek, ilmî olarak anlayabilecek tek varlık insandır.

Varlığı okumak, varlığın varoluşunu ve varlıktaki nitelikleri okumaktır.

Alâk Sûresi 1: "İkra bismi rabbikellezî halâka."

Meâli: "Seni vücûdlandırmanın delilleriyle, yaratılışı araştır anla."

Kendi vücûdumuzu okunacak Kur'ân bilelim.

Her varlığı okunacak Kur'ân bilelim.

Kur'ân diye okuduğumuz Mushâf-ı Şerîf'i de Kur'ân bilelim.

Ve üçünü birbirinden ayırmadan okuyalım.

Birinde olan hakikatin diğerinde de olduğunu idrak edelim.

Varlığı ve kendi vücûdumuzu canlı Kur'ân olarak bilelim ve ona göre okuyalım.

Eğer kendi vücûdumuzu ve varlığı canlı Kur'ân olarak okuyamazsak, bilelimki Mushâf-ı Şerîf ölüdür.

Mushâf-ı Şerîf'in de canlanmasını istiyorsak, kendimizi ve varlığı okumalıyız.

Cümle kâinat bir Kur'ân'dır.

Her varlık bir âyettir.

Her varlık hakikatin işaretlerini taşır.

İnsan her varlıktaki nitelikleri Allah'ın âyetleri olarak görmelidir.

Âyet denilince hemen akla Mushâf'ta yazılan kelimeler gelmemelidir.

Öncelikle varlıktaki nitelikler gelmelidir.

Varlık sayfalarında varoluşun hakikatleri gizlidir.

Varlık bir ilim kitabıdır.

Allah'ı ne olduğunu anlamak varlıktaki ilmi okumakla mümkündür.

İnsan kendini bilme yolunda her an tefekkür içinde olmalıdır.

İnsan varlıktaki ilmi takip etmeli ve kendi halk oluşunu anlamalıdır.

İnsan yaşamın hakikatini yaşamın kendinde aramalıdır.

Hayat gerçektir.

Yaşam gerçektir.

Görünen varlık hayal değildir.

Gördüğümüz kuşlar, çiçekler, ağaçlar, denizler, dağlar, taşlar gerçektir.

Kuşların o güzel ötüşleri asla illüzyon değildir.

Varlığın eni, boyu, şekli, kütlesi vardır.

Varlığın kimyasal yapısı, biyolojik yapısı vardır.

Varlık özünde gerçeği taşır.

İnsanın duyguları gerçeğin kanıtıdır.

İnsanın bedeni, bedenın işleyişı, bedenın nitelikleri ilimsel değerkler taşıyan gerçek bir yapıdır.

İllüzyon nedir, hayal nedir?

İllüzyon, var olmayan bir şeyin, bazı sebeplerden dolayı beynimiz tarafından varmış gibi yanılmasıdır.

Yıldan korkan bir kimse düşünelim.

Bir arkadaşını onu evine davet etti, o da arkadaşının bahçesinde koyu renkli bir hortum gördü.

Onu yılan zannetti ve hemen sokağa kaçtı.

Arkadaşını aradı, “senin bahçede yılan var, ondan bahçeye giremedim” dedi.

Arkadaşı da hemen bahçeye çıktı, “nerede” dedi.

“İşte orada ağacın altında” dedi.

Arkadaşı güldü, “o hortum ya” dedi.

Arkadaşının elinden tuttu, bahçeye doğru onu çekmeye çalıştı.

Ama arkadaşının, hortumu yılan olarak görme yanılması o kadar güçlü idi ki, bahçeye girmek istemedi.

Arkadaşı, bahçeden hortumu aldı karşıdan gösterdi.

“Korkma ya hortum bu” dedi.

İşte hortumu yılan olarak görmek, bir yanılmalıdır, illüzyondur.

Beyinde olan yılan korkusu o kadar büyüktür ki yılanı benzetilen her şey bir yılan yanılmasına dönüşür.

Hayat gerçektir, asla bir yanılma değildir.

Hayat yoktur, hologramdır, illüzyondur diyenler, Allah’ın varlıktaki tecellilerini görmezden gelenlerdir.

Allah gerçektir, her varlıktan gerçekliğini gösterir.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدٌ

Fe yevmeizin lâ yuazzibu azâbehû ehad

Fe yevme izin	Artık, sonra, gün, vakit, her an, her zaman,
Lâ yuazzibu	: Yok, azap, sıkıntı, cezalandırma,
Azâbe-hû	: Azap, sıkıntı, işkence, o,
Ehadun	: Bir kimse, birlik, teklik, bütünlük,

Meâli 1: “İşte, hakikatleri anlayamayan bir kimse hiç-bir zaman sıkıntılarındaki azabı yok edemez.”

Meâli 2: “Hakikate erişmeyen kimse, kendi düştüğü sıkıntıları çözemez.”

Meâli 3: “Bir kimse yaşamın hakikatine eremezse, çeşitli sıkıntılarda kalır.”

İnsan hayatın hakikatine ermelidir.

Düştüğü cehaletten kurtulmalı, irfân sahibi olmalıdır.

Hayatın kendisi bir okuldur.

Bu okulda her bir varlık kitabı, eğitim alanıdır.

Hayat her zaman bir şeyler öğretir.

Hayatın kendisi dershanedir.

Hayatın kendisi en iyi öğretmendir.

Her olaydan dersler almalısın.

Sakın unutma asıl ders, acılardan-sıkıntılardan gelir.

Hata yaptın diye üzülme.

O hata seni doğruya ileten bir kapıdır.

Hatalar en iyi deneyimlerdir.
Her olay karşısında öncelikle sabırlı ol.
Bana buradan ne ders geliyor de.
Her olay sana iki kapı açar.
Biri sabır kapısıdır.
Diğeri isyan kapısıdır.
Olay karşısında sabır kapısını açarsan...
Sana nice dersler, hikmetler gelir.
İsyan kapısını açarsan...
Ders almanın kapısını kapatırsın.
Nice isyan, öfke, nefret içine düşersin.
Mutlaka öfkeni kontrol etmelisin.
Bil ki sabır hikmetlere kapılar açar.
Sakın kimseyi aptal, cahil görme.
Her zaman bakacağın yer...
Onun muhteşem bedeni ve onun yaratılışı olmalı.
Bir göz aptal, cahil olabilir mi?
Burun, dil, ağız, aptal, cahil olabilir mi?
Her zaman karşındaki kişinin bedeninin yaratılışına bak.
Onu yaratanı orada gör.
Kimsenin hatasını, eksikliğini arama.
Unutma herkesin alacağı dersler vardır.
Hayatın amacını yakalayan kimse...
Kimseyi cahil, avam görmez.
Kendi hedefine odaklan.
Unutma boş bardaktan su içilmez.
Dolu bardaktan su içilir.
Olumsuz şeylere enerjini harcama.

Tüm enerjini amacına yönlendirmelisin.
Unutma kökü sağlam olan ağaç meyve verir.
Kökü kuruyan ağaç, asla meyve veremez.
Sen de bağlanacağın heyecanını yakala.
Oraya bağlan, meyveler zaman içinde gelecektir.
Ben başarılı olacağım derdine düşme.
İlgi alaka duyduğun yere yönel.
Aşk içinde oraya bağlan.
Oranın akışına kendini teslim et.
Bırak verimlilik kendiliğine gelecektir.
Sen sadece gayret içinde ol.
Ağaç, meyve vereceğim derdine düşmez.
O toprağa bağlanır.
O güneşten beslenir.
O sudan beslenir.
Meyve sonunda gelir.
Her zaman ilim ve edep içinde olmalısın.
Hayat her an sana yeni kapılar açar.
Gönlünün sesini mutlaka duymalısın.
Seni yönlendiren ses oradan gelecektir.
Bedenden gelen seslenişe gönül vermelisin.
Senin için doğru olanı bedeninin sana seslenir.
Kimseyle sakın alay etme.
Herkesin hayat deneyimleri olacaktır.
Herkesin düştüğü durumdan ders alma hakkı vardır.
Sakın kimseyi hor görme.
Onun bedeninde Ekber olanı gör.
Bakacağın yer her zaman varlığın özü olmalıdır.

Hakikati gören, kimseye hor bakmaz.

Bedenlerde ekber olanı görendir...

Kimseye asla hâkir bakmaz.

Her bedende tam olan Allah'ı görendir.

Bakara Sûresi 37: "Fe telekkâ Âdem."

Meâli: "Âdem-İnsan her zaman öğrenme içinde olandır."

Bakara Sûresi 102: "Yeteallemûne mâ yadurruhum."

Meâli: "Her türlü sıkıntılardan dersler çıkaranlardan olun."

Âl-i İmrân Sûresi 134: "Vel kâzımînel gayza."

Meâli: "İsyanını, öfkeni her zaman bastır."

Âl-i İmrân Sûresi 200: "Usburi ve sabıru."

Meâli: "Sabret ve her zaman sabırlı olmalısın."

İnsan hayatın akışını yakalamalıdır.

Zamanın akışından gelen dersleri almalıdır.

Hikmet üzere bakmalıdır.

Hayatın heyecanını yakalamalıdır.

Kimsenin eksikliğini hatasını aramamalıdır.

Kimseyi asla yargılamamalıdır.

Gönlünü karartacak her duygu düşünceden uzak durmalıdır.

Gönlünü aydınlatan ışığa, yâni hakikatlere erişmelidir.

Ve bilmelidir ki aydınlık, kendi hakikatine erişmektir.

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ

Ve lâ yûsiku ve sâkahû ehad

Ve lâ yûsiku : Yok, bağlamaz, hiçbir belge,
Vasâka hû ehadun : İlgi, uygun, bağlılık, bağlı, o, bir kimse,

Meâli 1: “O hâlde olan bir kimse, varlığın birbiriyle olan bağlantısını anlayamaz.”

Meâli 2: “Yaşamın hakikatine eremeyen kimse, varlığın birbiriyle bağını anlayamaz.”

Meâli 3: “Varlıkla bağını anlayamayan kimse, Allah’a bağlılık içinde olamaz.”

Her varlık bir vesikadır.

Allah’ı kanıtlayan belgedir.

Her bir varlık diğer varlıkla birbirine bağlıdır.

Bir kitabın yaprakları gibi her bir vesika kâinat kitabının sayfalarıdır.

Her bir sayfada tecelli eden Allah’tır.

Ve her bir varlığı rabita ile tutan Allah’tır.

Rabita tüm varlığın birbirine ortak özelliklerle bağlılığıdır.

Nasıl ki insan vücûdunda sonsuz hücre var ama hepsi birbirine bağlıdır.

Yâni rabita olmuştur.

İşte bu tüm âlemde de tüm varlık birbirine bağlıdır.

Rabıtayı anlamak, bu bağılılığı anlamaktır.

Tüm varlık âlemi, tecelliler ile birbirine bağlıdır.

Hakk yolunun yolcusu Hakk'ı anlamak için bir idrâk içinde olup varlığın birbiriyle bağılılığını anladıkça rabıtayı anlar ve oradan da Tevhîd sırrına ulaşır.

Tüm kâinat Rabıta hâlindeyir yâni birbirine bağılı bir hâldedir.

Tüm kâinatı birbirine bağılayan sır Hakk sırrıdır.

Tüm varlığı birbirine bağılayan Allah'ın tecellileridir.

Nasıl ki her varlıkta bir işleyiş vardır, bu işleyiş fiil denir, tüm fiiller fâile bağılıdır.

Yâni tüm fiillerin fâili Allah'tır.

Nasıl ki her varlıkta sıfatlar vardır, tüm sıfatlar mevsûfa bağılıdır, mevsûf olan Allah'tır.

Allah tüm vücûdları zâtı ile tutar.

İşte tüm bu bağılılıklar rabıta boyutudur.

Allah, her bir varlığı ve tüm kâinatı, fiiliyle, sıfatıyla, zâtıyla rabteder.

İnsanın vücûdunun hangi organı hangi hücreyi bir-birinden ayırır, elbette hiçbirini ayrı değildir, hepsi birlik içindedir.

Tüm hücreler birbiriyle irtibat hâlindeyir, yâni Rabıta hâlindeyir.

Nasıl ki insan vücûdunda tüm hücreler bir bedene bağılıdır, işte bu kâinata da tüm varlık tecellilerle birbirine bağılıdır.

İşte Rabıta; tüm varlığın birbiriyle olan bağılılığıdır ve bu bağılılık Allah'ın tecellileriyledir.

Rabıta sırrına vâkıf olan "tüm vücûdları tutan Allah'tır" hakikatine ermiştir.

İşte varlık ile Allah'ın bağıını anlamak gerekir.

Bu bağı anlayanın gönlü Allah’a rabıta hâlinde olur.

Anlayamayan ise, benliğe düşer, kibir içinde olur, senlik benlik gafletinde yaşar.

Kişinin, Allah hakikatine ermesine, Allah ile bir olduğunu anlamasına engel olan şey kendisidir, benlik içinde kalmasıdır.

Kişi, varlığın sûret boyutunda kalırsa, varlığın özünü göremez.

Sûret, siret bağına anlayamaz.

Kişi Allah ile her an beraberdir, arasında mesafe yoktur, damla ile derya gibidir.

Ama bunu idrâk edemeyen, Allah’ı ayrı kendini ayrı zanneder.

Gönlünü Allah’a rabıta eden kimseler halk’a Hakk nazarıyla bakarlar.

Onlar her varlığa tevâzû içinde davranırlar.

Onlar vefâlıdır, ihlâslıdır, sadıktır.

Onlar içten davranırlar.

İşte Allah’a rabıta hâlinde olan kimse, her varlığa Allah aşkıyla sarılır, her şeye dostça davranır.

Menfaat beklemeden koşar, gönüllere şifa olur.

Niyeti hâlisanedir, niyeti Allah rızası içindir.

Allah’a rabitanın ne olduğunu bilenler, kulluk makamına ererler.

Kulluk makamına erenler, Allah’a sadıktırlar.

“Ulâikellezîne sadakû-Onlar sadıktırlar, samimidirler.” Bakara Sûresi 177

İşte onlar, tüm içtenlikleri ile Allah’a bağlanırlar.

Onlar muhsin olanlardır.

Onlar ihlâs sahibi olanlardır.

Onlar vefâlı olanlardır.

Onlar iyi kimselerdir.

“Min hayrin yuveffe-Vefâlı olan kimseler iyi kimselerdir.” (Bakara Sûresi 272)

Onların dostluğu hâlisanedir.

Onlar en içten davranırlar.

Samimiyetleri kâlbendir.

İşte onlar aydınlığa erişmiş kimselerdir.

Gönülleri Allah'ın ışığı ile parıldar.

Çünkü onların kâlbî Allah aşkıyla kuşatılmıştır.

“Ahlasnâ hum bi hâlisatin-Onlar ihlâslıdırlar, hâlistirler.” (Sad Sûresi 46)

Allah'ın aşkına erişenin kâlbî, kâlbî selimdir, samimidir.

“Kâlbî selim-samimi, dürüst kâlb.” (Şuarâ Sûresi 89)

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ

Yâ eyyetuhen nefsul mutmainneh

Yâ eyyetuhâ : Ey,
El nefsu : Nefs, öz, zât, kişi, nefes alıp veren,
El mutmainnetu : Mutmain, tatmin olan, mümin olan, güven
verici, kendini anlayan,

Meâli 1: “Ey hakikatlerden emin olmuş kişi!”

Meâli 2: “Ey nefsin hakikatine ermiş kişi!”

Meâli 3: “Ey kendi hakikatinden emin olmuş kişi.”

Âyet incelediğimiz zaman anlıyoruz ki kişi nefsinin yâni kendini bilmeye çalışmalı ve bedeninin zâtının Allah olduğuna şahit olmalıdır.

“Yâ eyyetuhen nefsul mutmainneh-Ey nefsinin tanımanın eminliğine ermiş kişi.”

Âyette işaret edildiği gibi, insan nefsinin yâni kendini bilmelidir.

Kendi hakikatinin Allah olduğunun şuuruna erişmelidir.

İnsan, nefs hakikati iyi bilinmelidir.

Nefs insanın öz bedenidir.

Hem cânıdır, hem tenidir.

Ve nefsin sahibi de Allah'tır.

Kişi bedeninin sahibi değildir.

Bedeninin sahibi, bedeni var eden ve onu şekillendirendir.

İşte kişi, kendinin ve varlığın sahibini bilmelidir.

Nefs hakikatini iyi bilmelidir.

Burada da geçen nefis kelimesi Kur'ân'da yaklaşık 300 yerde geçer.

İnanç gruplarında nefsi, hep kötülük üretir diye öğretiler.

Kötülüğün kaynağı olarak öğretiler.

Meâllerde “nefsinizi öldürün” âyeti var dediler.

Böyle bir meâl tercümesi doğru olabilir mi? (Bakara Sûresi 54)

Oysa âyette muhteşem bir mesaj vardır.

Bakara Sûresi 54: “İnne kum zalemtum enfusekum.”

Meâli 1: “Muhakkak ki siz, nefsinize zulmettiniz.”

Meâli 2: “Muhakkak ki siz, kendinize zulmettiniz..”

Yâni “muhakkak ki siz kendi hakikatinizi anlamamakla kendinize zulmettiniz.”

Nefs nedir?

Nefs toplumda ne anlamda anlaşılır?

Nefs niye bir düşman olarak gösterilir?

Nefsin Kur'ân açısından anlamı nedir?

“Tek nefisten yarattım” âyetinden işaret edilen incelik nedir?

Nefsi idrak etmek mi, nefse düşman olmak mı gerekir?

İnanç gruplarında hep şöyle anlatılır:

Nefsi her zaman aşağılamak gerekir.

Nefsi her zaman kötülemek gerekir.

Nefse zulmetmek gerekir.

Nefsi terbiye etmek gerekir.

Nefs firavundur.

Nefs şeytandır.

Nefs Allah'ın düşmanıdır.

Nefs kötülüğün kaynağıdır.

Nefs kötülüğü emreder.

Bazı bilgiler de şöyledir:

Nefsinize zulmetmeyin.

Nefsini-kendini bilen Rabbini bilir.

Her nefis ölümü tadacaktır.

Nefsiniz sizin binek atınızdır, ona iyi bakın.

Nefs sizin öz varlığınızdır.

Bu tutarsızlıklar nereden geliyor olabilir?

Nefs ile ilgili bir alıntı şöyledir:

“İnsanın en büyük düşmanı nefsidir. Daha sonra kötü arkadaş ve şeytan gelir. Kötü arkadaş ve şeytan da nefse tesir ederek insana zarar vermeye çalışırlar. Onun için nefsin, emmarelikten temizlenmesi gerekir. Çünkü nefis, kâfirdir, daima Allahü teâlâyâ isyan etmek ister.

Şeytan, verdiği vesveseye insanın uymadığını görünce, bundan vazgeçer, başka bir vesvese verir. Âlimler, şeytanı köpeğe benzetmiştir. Köpek kovalanınca kaçır ise de, başka taraftan yine gelir. Nefs-i emmare ise kaplan gibidir, saldırması ancak öldürmekle biter. Nefsimiz de ölmeye kadar yakamızı bırakmaz. Bunun için nefsi tanımak ve zararlarından korunmak gerekir.

İmam-ı Maverdi hazretleri buyuruyor ki: (Nefsin terbiyesi zaruridir. Hadis-i şerifte, (İnsanın en kuvvetli düşmanı nefsidir, sonra çoluk çocuğu gelir) buyuruldu.”

Hazreti Muhammed böyle bir şey söylemiş olabilir mi?

Hazreti Muhammed hiç, çoluk çocuk düşmandır diyebilir mi?

Gönlü merhamet dolu o güzel insan, hiç bunları söylemiş olabilir mi?

İşte inanç gruplarında genelde böyle öğretilir.

Nefsi tanımaktan çok, sanki nefs insanın en büyük düşmanı gibi öğretilir.

Hadis diyerek, merhamete uygun olmayan bilgiler, Hazreti Muhammed'e isnat edilir.

İnanç gruplarında hep, nefsi kötölemek, nefsi aşağılamak şart diye öğretilir.

Nefsi her zaman, şeytandır diye öğretilir.

Hatta bazı kayıtlarda yazılı olan; nefs şeytandan daha tehlikelidir, bilgilerini doğru kabul edip, orada burada anlattılar.

Oysa Kur'ân'da bambaşka bir nefs târifi vardır.

Nefsinize zulmetmeyin.

Nefsini bilen kendini bilir.

Her nefs ölümü tadacaktır.

Nefsiniz sizin binek atınızdır, ona iyi bakın.

Nefs sizin öz varlığınızdır.

Nefs, enfüs, nüfûs, nefes, nefâis, enfes, nâs, nisâ, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Nefs; maya, cevher, asıl, hayat, kişi, kişinin bedeni, kişinin öz varlığı, bir şeyin ta kendisi gibi anlamlara gelir.

Kur'ân'da nefs, bize anlatıldığı gibi târif edilmiyor.

Hepimizin tek nefisten yaratıldığı bildiriliyor.

Nefs, kişinin kendisidir, öz varlığıdır, bedenidir, diye bildirilir.

İşte nefs her varlığın beden yönüdür.

Nefs, rûhun ten elbisesi giymiş boyutudur.

Nefs, kişinin öz varlığıdır.

Nefs, tüm tecellilerin kaynağıdır.

Nefs, üflenen rûh sırrıdır.

Nefs, bizzat Hakk'ın kendisidir.

Nefs, rûhun canlanması sonucu sûrete dönüşen boyuttur.

Nefs, cümle varlığın, taşıdığı vücûd boyutudur.

Nefes, nefis kelimesinden gelir.

Nefes, Allah'ın bir bedende, kendini gösterdiği en güzel işarettir.

Nefs, Allah'ın kendini zâhir eylediği boyuttur.

Nisâ Sûresi 1: "Ellezî halakakum min nefsin vâhidet."

Meâli: "Sizi tek nefisten halk ettim."

Âyetle ne kadar net bildirilmiş, Allah hepimizi tek nefisten halk etmiştir.

O tek nefis Allah'ın nefesidir.

"Sizi tek nefisten halk ettim" âyetini şöyle açıklayabiliriz.

Nasıl ki bir tohumdan, ilk olarak bir filiz açığa çıkar ve tüm ağaç bu tek olan filizden süzülür gelir.

İşte bu âlem de, ilk olarak bir tecelliden açığa çıkmaya başlar ve tüm varlık ilk nef edilen bu tecelliden şekillendir.

Bu bölümde geçen; "nefsinden yâni kendinden emin olan kişi" diye bildirilen mesajı iyi anlamalıyız.

İnsan nefisini yâni kendini bildiği zaman, kendinin kendine ait olmadığını, kendinin ilâhî bir kudrete yâni Allah'a ait olduğunu anlar.

Ve kendi bedeninin Zâtına teslim olur.

Kendini bilen kişi, kulluk makamının ne olduğuna ulaşır.

Allah derya ise, insan o deryanın damlasıdır.

İşte kulluk sırrı budur.

Damla deryadan, derya damladan ayrı değildir.

Allah damlalarda kendini gösterir.

Allah'tan ayrı olmadığını bilen, kulluk şuuruna erişir.

Kulluk şuuruna erişen, o şuurla yaşar ve asla benlik içine düşmez.

İşte kibre düşmeyen, teslimiyet ve tevekkül içinde olan kimse, ilâhî huzura erişir yâni cennete girer.

Fecr Sûresi 29. âyette belirtildiği gibi “Fedhulî fî ibâdî” kulluk makamına erişen kişi, kendine asla varlık nisbet etmez.

Allah'a teslimiyet içinde olan kişi, ben benim deme gafletine düşmez, asla kibir içinde olmaz.

İşte âyette belirtildiği gibi kendi bedeninin sahibi olan Allah'tan emin olan kişi, kulluk makamına erişir ve o cennete girer.

Yâni cemâli ilâhiyeye erişir.

Bu bölümde geçen “mutmain” kelimesi, mü'min kelimesinden gelir.

Mü'min emin olan demektir.

Allah'tan emin olan, her varlığı kuşatanın Allah olduğunu bilir.

Emin olmak şahitlik makamından geçer.

Aileden gelen bilgilere inanmaya inanç denir.

Bu inancın temeli ailedir, doğduğu toplumun adetleridir, onlardan gelen bilgilerdir.

Bilgilere inanmak inancı getirir.

İman ise, aileden gelen yargı dolu inançla kazanılmaz.

İman, bizzat Allah'ın ilminden şahitlikle, öğrenmekle oluşur.

Bizzat varlığın ardından Hakk'ın kelamını duymakla oluşur.

İmana erişmek, Allah'tan emin olmak için varlık kitabını okumak gerekir.

Varlıktaki oluşumu incelemek insanı hakikate erdirir.

Hakikate eren kimse, gökte bir Allah'a değil, her yerde her varlığı sıfatlarıyla kuşatan bir Allah'a iman eder.

Ve böylece her an her yerde O'na nazar eder.

Nereye dönerse dönsün O'ndan gayrı bir şey görmez.

Mü'min olanlar, emin olanlardır.

Emin güvenilir kimse demektir.

Çevresindeki ilişkilerde, iyi huylu, güvenilir, komşuluk haklarını gözeten, kimseyi aldatmayan, dürüst olan, doğru sözlü olan kimse emin olunan kimsedir.

Yaşadığı dönemde bu vasıflardan dolayı Hazreti Muhammed'e "Muhammedü'l Emin" denilmiştir.

Mü'min olanın gönlü mütmaindir.

İşte kendi varlığının Allah'ın ulvîyeti olduğundan emin olan kişinin gönlü mutmainliğe erişmiştir.

ارْجِعِي إِلَى رَبِّكَ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً

İrciî ilâ rabbiki râdiyyeten mardıyyeh

- İrciî : Dön, aslına dönmek, rücu etmek, aslı, kaynağı,
İlâ rabbiki : Ancak, sadece, yücelik, Rabbine,
Râdiyyeten : Razi, kabul eden, boyun eğen, hoşnut, itaat eden,
Mardıyyeten : Tatmin olmuş, memnuniyet, hoşnut olmak, huzur, razı olma,

Meâli 1: “O’na itaat ederek ve O’nun rızasını kazanmış olarak sadece Rabbine dön.”

Meâli 2: “Rabbine rücû et, O’na boyun eğ, O’nun rızası üzere hareket et.”

Meâli 3: “Aslın ancak Rabbindir, O’nun rızasına eriş, O’nun rızası üzere hareket et.”

Gönlü mutmain olanın yüzü Allah’a dönüktür.

İnsan ne yaparsa yapsın, gönlünü Allah’a rabita ederek yapmalıdır.

Allah’ın rızasına erişmeli, o rıza üzere yapmalıdır.

Bu bölümde geçen radiye ve mardıye mertebeleri de iyi anlaşılmalıdır.

Radiye ve mardıye Allah’ın irade sıfatı ile ilgilidir.

İrade kelimesi, Arapça “rwd” kelime kökünden geldiği düşünülür.

İrâdat “إرادة”; istek, istenç, yaratmadaki istek, yapabilme gücü, av peşinde dolaşma, arama, murâd etmek, salıvermek” gibi anlamlara geldiği yazılı kayıtlarda vardır.

Kur’ân açısından “İrade” kelimesi iyi incelenmelidir.

Küllü irade, cüzi irade iyi anlaşılmalıdır.

Toplumda “külli irade Allah’a, cüzi irade de bize aittir” diye anlatılır.

Peki, gerçekten böyle midir?

Yâ-Sîn Sûresi 82: “İnnemâ emruhû izâ erâde şeyen en yekûle lehu kun fe yekûn.”

Meâli: “Bütün varlıkta sadece işleyen O’dur. O bir şeye irade ettiği zaman, ona ol der, böylece olur.”

İrade Allah’a mı aittir, kula mı aittir, yoksa hem Allah’ın hem de kulun iradesi var mıdır?

Kulun iradesi olabilir mi?

Kul bir şeyi yaratabilir mi?

Yaratmada kulun iradesi olabilir mi?

Allah’a ait olan sıfatlardan birini ya da birkaçını ya da hepsini kendimize isnat etmemiz doğru mudur?

Önce irade nedir, kül nedir cüz nedir, bunları inceleyelim.

Kur’ân’ı incelediğimiz de irade; Yâ-Sîn Sûresi 82. âyette belirtildiği gibi “Ol” emriyle başlayan yaratılıştaki Allah’a ait isteği, muradıdır.

Kül; bütün, tümü kapsayan, beden demektir.

Cüz; parça, bütünün içindeki parçacıklar, hücreler demektir.

Eğer bedene, küll dersek, hücreler cüz olur.

Eğer hücrelere, küll dersek, hücre içindeki organeler (ribozom, lizozom, golgi cisimciği, endoplazmik retikulum vs) cüz olur.

Eğer organellere küll dersek, organeller içindeki alt parçacıklara cüz deriz.

Bunu atomlara ve atom altı parçacıklara kadar uzatabiliriz.

Yâni küll; bütün ve bütüne ait sistemi içinde barındıran anlamındadır.

Cüz; parçaya ait, küle ait sistemin içindeki sistemdir.

Bu Kâinat küll ise, her varlık cüzdür.

İnsan bedeni küll ise, her hücre cüzdür.

Her hücre küll ise, her hücrenin içindeki hücrecikler de cüzdür.

İşte ama cüzde olsun ama külde varoluş iradesi Allah'a aittir.

Yâni parçayı da, bütünü de yaratmadaki istek Allah'a aittir.

Bizler zerre kadar bir şey yaratamadığımız için bizim irademiz olmaz.

İnsanın tercihleri olur, bir şeyi yapıp yapmama kararları olur.

Yâ-Sîn Sûresi 82. âyet bize iradenin ne olduğu hakkında işaret verir.

Allah'ın iradesinin tecellisi "Ol" emridir.

Bir şeyin yaratılışı "Ol" emriyle başlar,

İşte bu emrin içindeki istek "İrade"dir.

Ve bu Allah'a aittir.

Kul zerre kadar bir şey yaratamaz, yaratmada irade sahibi olamaz.

Bir tohum düşünelim, tohumun içindeki ağaç olma isteği Allah'a aittir.

Tohumun içinde “Ol” emri tecelli ettiği zaman, tohumun içinde bir hareketlenme ve toprağa bir filiz verme süreciyle başlayan ağaçlanma, meyve verme sürecine kadar, devam eder gider.

İşte bu varoluş Allah’a ait olan iradenin tezahürüdür.

Allah’ın varlığı yaratmadaki sıfatları vardır.

Allah, her bir varlığı kendine ait olan sıfatlarla yaratır.

Allah’a ait sıfatlardan biri “İrade”dir.

Allah’a ait sıfatlar; “Hayat, İlim, İrade, Kudret, Semî, Bâsar, Kelâm, Tekvîn” diye bilinir.

Varoluş bu sıfatlarla ilgilidir.

Ve bu sıfatların sahibi Allah’tır.

Ve tüm bu kâinat bu sıfatlarla yaratılmıştır.

İşte yaratılıştaki sıfatlardan biri olan “İrade” var edilmedeki takdirdir.

Varoluştaki takdir, istek, murâd, Allah’a aittir.

Yâni bir tohumun içinden ağaç olma isteğini bizler oluşturmamız.

Bizler zerre kadar bir şey yaratamadığımız için “İrade” bize ait olamaz.

Kül boyutundaki ve cüz boyutundaki varoluşun iradesi Allah’a aittir.

Yâni bir hücreyi de yaratan, bir bedeni de yaratan Allah’tır ve buradaki “Ol” emri Allah’a aittir.

Bizler ne bir hücreyi, ne de hücrenin içindeki sistemi, ne de bedeni yaratma isteğine, gücüne sahip değiliz.

Kulun; akıl etmesi, düşünmesi, istekleri, karar verme yeteneği, keşfetmesi, şuuru, tercihleri, tefekkürü, hakk ile batılı ayırma muhakemesi vardır.

Bunlar kula bahşedilen yeteneklerdir.

Kul bunları yok sayamaz.

Kulun istekleri kendi yaşantısı ile ilgilidir.

Hayvani bedenin ihtiyaçları ile ilgilidir.

İşte irade kelimesinden gelen radiye ve mardiye mertebeleri iyi anlaşılmalıdır.

Radiye mertebesi;

Allah'ın irade sıfatını anlamasıdır.

Allah'ın rızasını anlamasıdır.

Kişinin, Allah'ın varlığı yaratma rızasına erişmesidir.

Her varlığın yaratılış fitratını görmesidir.

Allah'ın rızayı ilâhisinin ne olduğunu anlamasıdır.

Allah'tan gayri bir şey görmemesidir.

Varlıktaki ilâhi hikmetleri görmesi ve o hikmetlere uymasıdır.

Mardiye mertebesi;

Kişinin, Allah'ın rızasının ne olduğunu anlaması sonucu, o rızaya uyarak yaşamasıdır.

Sâlih kimse olarak yaşamasıdır.

Kulluk şuuruyla yaşamasıdır.

Asla kendine varlık nispet etmemesidir.

Her varlığın Allah'ın kulu olduğunu bilmesi ve o şurdan ayrılmamasıdır.

Allah'ın rızasına uygun yaşamasıdır.

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي

Fedhulî fî ibâdî.

Fe udhulî : Böylece, artık, gir, içeri, dâhil ol, hareket et,
Fîy ibâdî : Kulluk, kullarımın içine,

Meâli 1: “Böylece kulluğunun şuurunda olmaya dâhil ol.”

Meâli 2: “Kulluk makamına dâhil ol.”

Meâli 3: “Kullarımın içine gir.”

Kulluk makamına ermek, ancak Allah ile bağıını anlamakla mümkündür.

İnsan Allah’tan ayrı mıdır?

Elbette değildir.

Şu âyet bunun en güzel cevabıdır.

Kâf Sûresi 16: “Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd.”

Meâli: “Ve Biz ona şah damarından daha yakınız.”

İnsan Allah’ın özünde bâtın idi.

Oradan süzüldü geldi.

Nasıl ki su damlaları suda gizlidir.

Oradan süzülüp gelir.

İşte suyun damlalarına kul denilir.

İnsan da Allah’ın kuludur.

Asla O’ndan ayrı değildir.

Ağaç tohumun özünde gizlidir.

Tohumun özü, açığa çıkan ağacın kendisidir.

Özde ne varsa açığa o çıkar.

Açığa çıkan her zerre kulluk mesabesindedir.

Kaynağından gelen her şey kaynağın kendisidir.

Bizler hepimiz, rahîmiyetten açığa çıkan rahmân boyutlarıyız.

Rahmân boyutunda rahîmiyetin sırlarını taşıyan bireyleriz.

Birey, birin açığa çıkmış görüntüsüdür.

Rahîmiyetiyle, rahmâniyetiyle hepimiz Allah'ın zâhire çıkmış boyutlarıyız.

Kur'ân bizlere; ötelere, göklerde, bilinmeyen bir yerlerde, görünmeyen bir yerde bir Allah târif etmiyor.

Kur'ân bizlere; kendi vücûdumuzun ve cümle vücûdların dışında bir Allah târif etmiyor.

"Allah'ı göklerde, bir yerlerde aramayı bırakın, kendinizde arayın" bilgisini sunuyor.

"O size şah damarınızdan yakındır."

"O sizin tüm vücûdunuzu kuşatmıştır."

"Onu kendinizde arayın" bilgisini sunarak, Allah hakikatine kendi vücûdumuzda erişeceğimizi bildirdi.

İnsanın kulluk mertebesine erişmesi, Allah hakikatine erişmesi ile mümkündür.

Allah'tan açığa çıkmış olana halk denilir.

Halk, kulluk boyutudur.

Bu hakikate ermek için insan, kendine, vücûduna dönmeli, o vücûdun nasıl oluştuğunu, nasıl bir kaynaktan geldiğini düşünmelidir.

İnsan kendi vücûdunu var etmedi ve kendi vücûdunda her an olan işleyişin sahibi de değildir.

İnsanın kendi vücûdu canlı bir kitaptır.

A'dan, Z'ye Allah hakkında aradığı tüm soruların cevabı kendi vücûdundadır.

İnsan kendi vücûd kitabını okumalıdır.

O kitabı anlamaya çalışmalıdır.

İsrâ Sûresi 14: "İkra kitâbek kefâ bi nefsikel yevme aleyke hasîbâ."

Meâli: "Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitabın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol."

İnsan, aklına çevreden yüklenen, kendi dışında bir Allah inancını terk etmelidir.

Kendi dışında bir Allah'a inanmayı değil, ona şah damarından yakın olan Allah'a iman etmeyi başarabilmelidir.

Bunu başarmanın yolu, kendi vücûdunda ve cümle varlığın vücûdunda her an işleyen, ilâhi kudreti hissedebilmeli ve O'nun tecellilerine şahit olmalıdır.

Bakara Sûresi 67: "Allah, sizin vücûd varlığınıza her an işleyendir, eski cehalet hallerinizdeki o tapınmalarınızı yok edin."

İnsan, göklerde bir yerlerde olduğuna inandığı Allah inancını terk etmelidir.

Zannıyla oluşturduğu bir ilâha tapınmayı bırakmalıdır.

Bâtıl bilgilerden, hurafelerden uzaklaşmalıdır.

Aklını ve gönlünü temizleyip, kendi vücûduna dönmelidir.

Allah bize şah damarımızdan yakın ise; O, bizim ten boyutumuzu ve can boyutumuzu kuşatmıştır.

İnsan, O'ndan gelen O'nun kendisidir.

İnsan, O'nu gösteren, O'nun zâhire çıkmış boyutudur.

İnsan, O'nu gösteren O'nun kuludur, yâni O'na aittir.

İnsan, geldiği kaynağı gösteren, kaynağın kendisidir.

Nasıl ki yeraltından çıkan su, yer altındaki kaynağın kendisi ise, insan da Allah kaynağından gelen O'nun kendisidir.

Tohumda ne varsa, zamanı geldikçe o açığa çıkacaktır.

Tohum ağacın evvel boyutudur.

Ağaç tohumun zâhir boyutudur.

Ağacın ve tohumun, görünen yüzünün görünmeyen yüzü bâtın boyutudur.

Ağacın yeni oluşan tohumda gizlenmesi, âhir boyutudur.

Evveliyle, âhiriyle, zâhiriyle, bâtınıyla O, O'dur.

Hadîd Sûresi 3: "Hu el evvel ve el âhir ve el zâhir ve el bâtın."

Meâli: "O evveli-öncesi olmayandır, O sonu olmayan-
dır, O zâhir olandır, O bâtın olandır"

Görünen görünmeyen tüm âlem, Allah'ın kendini zâhire çıkarmış boyutudur.

Bu zâhire çıkış, an be an devam etmektedir.

Sadece zâhire çıkmış boyuta Allah denemez.

Allah'tan ayrı da denemez.

Sadece, Allah'ın zâhire çıkmış boyutu denir, kulluk boyutu denilir.

Evveliyle, âhiriyle, zâhiriyle, bâtınıyla tüm boyutlara Allah denir.

Allah'ı göklerde bir yerde değil, öncelikle kendi vücûdumuzda ve varlığın kendinde aramalıyız.

Onun için, Hazreti Mûsâ "Allah benimle benim vücûdumdan konuştu" tebliğiyle, şah damarından yakın olan Allah'ı işaret etmiştir.

Hazreti İsâ “Ben O’yum” tebliğiyle bu hakikate işaret etmiştir.

Hazreti Muhammed “Allah size şah damarınızdan yakındır” tebliğiyle, Allah’ı kendimizde aramalıyız hakikatine işaret etmiştir.

İnsan, Allah’ı görmek isterse, yâni ona şahit olmak isterse, dönüp kendi vücûdundaki işleyişe, niteliklere, vücûdunu tutan ilâhi kudrete bakmalıdır.

Görünen tüm âlem, O’nun kendinden açığa çıkmıştır.

Görünen tüm âlem O’nun kendi görüntüsüdür.

Hadîd Sûresi 3. âyet bunu çok güzel bildirir. “Hû el zâhir” “Görünen O’dur.”

Allah kendi özünden bu âlemi halk eyledi.

Halk eylediği halkiyete “kulum” dedi.

Bu halk eyleyiş an be an devam etmektedir.

O’ndan gelen âlem, O’nun görüntüsü ve her an O’nun kendi işleyişidir.

Bir tohumu düşünelim; tohumun içinde ağaç vardır, ama görünmez.

Tohum yarılıp, filizden ağaca akış başlayınca, tohumun içinde olan zâhire çıkmaya başlar.

İşte görünen ağaç, tohumun özünden başka bir şey değildir.

Her varlık da, Allah’ın kendinden açığa çıkar.

Varlığın ana kaynağı Allah’ın kendisidir.

Varlığın görünen ve görünmeyen yüzü Allah’ın kendisidir.

İşte, “Allah size şah damarınızdan yakındır ayeti” O’nu uzaklarda değil, kendimizde aramalıyız mesajıdır.

Tenimizle cânımızla O, O’dur.

Vücûdumuzda fiiliyle fâil olan O’dur.

Vücûdumuzda sıfatlarıyla mevsûf olan O'dur.
Vücûdumuzu tutan Zât O'dur.
Biz O'na ait O'nun kuluyuz.
O biziz, biz O'nun kulluk boyutuyuz.
Hakk Halk birdir.
Deniz ve damlaları gibi iç içedir
Damlalar Denizde gizlidir.
Hakk, halkîyete çıkmayı diledi.
Kendinden kendini var eyledi.
Kendisi Hakk'tır.
Kendinden açığa çıkan kendi esmasına halk adı verilir.
Halk O'nun kuludur.
Halk'ın adı Muhammed'dir.
Muhammed, Hakk'ın hamd-sıfatlar boyutudur.
Muhammed, nûrdan gelen nûrdur.
O'nun beşer elbisesi de nûrdandır.
Nûr henüz beşer denen elbiseye bürünmemiştî.
Nûrun toprak boyutuna beşer denilecek idi.
Halk zâhire çıkacak idi.
Hakk O'dur.
O'ndan zâhire çıkan da O'dur.
Zâhire çıkmış olana Halk adı verildi.
Halk O'dur.
Kulluk sırrı budur.
Amaç, bu sırra erişmektir.
Amaç, "fedhulî fî ibâdî" kulluk makamına dâhil olmaktır.
Halk, Hakk'ın kendinde gizlidir.
Kendi O'nun ulvîyetidir.

Kendinden açığa çıka O'nun ubudiyetidir.

Ubudiyet "kulluk" boyutudur.

Ulvîyetinden akan nûrun adı "halk"tır.

Hakk ulvîyetinin sırrıdır.

Halk ubudiyetin sırrıdır.

Hakk ve halk "nûr alâ nûr"dur. (Nûr Sûresi 35)

Hakk, vahdet olan nûrdur.

Halk, kesret olan nûrdur.

İşte "nûr alâ nûr" sırrı budur.

Bâtın yönü Hakk'tır.

Zâhir yönü halk'tır.

Rahîm yönü Hakk'tır

Rahmân yönü halk'tır.

Rahîmden çıkan yönü rahmân boyutudur.

Kendisi kendini halk etti.

Halk olan Hakk'ın kendisidir.

Halk ettiği O'nun kuludur.

Hakk, rahîm sırrıdır.

Halk, rahmân sırrıdır.

Halk olan O'nun kendisidir.

Bunu yazan şifreli yazmıştır.

Halk "خَلَقَ"

Lam harfi Hakk kelimesinin içine yerleştirilmiştir.

Lam kalkınca Hakk kelimesi ortaya çıkar.

Hakk "حَقَّ"

İşte Halk, Hakk'ın içinden süzülüp gelmiştir.

Bunu yazan böyle şifrelendirmiştir.

Yazılan tüm kelimeler, tüm harfler şifrelerle bezenmiştir.

Hakk, halk'ı şifrelerle bezemiştir.
Tüm varlık matematik meleğinin şifrelerini taşır.
İşte halk, Hakk'ın nûrunun tecellisidir.
Halk'ın elbisesi nûr elbisesidir.
Nûr letafetten kesâfete akacaktır.
Hakk, kendini şifrelendirdi.
O şifrelere göre halk'ı halk etti.
Halk edeceği O'nun kulu oldu.
O'nun kulu Muhammed oldu.
İşte o şifreler kaderin sırrıydı.
İşte zaman gelmişti.
"Kün fe yekûn" denmişti.
Denizden damlalar süzölmeye hazırdı.
Halk, Hakk'tan süzölmeye hazırdı.
"Kün fe yekûn" âyetinin sırrı buydu.
Tohum Hakk'tır.
Tohumdan açığa çıkan ağaç halk'tır.
Tohum ağaç birbirinden ayrı değildir.
Ve nûrundan nûr süzölmeye başladı.
Nûr toprak olarak göründü.
Adına beşer dendi.
"Ene beşere mislikûm sırrı" buydu. (Fussilet Sûresi 6)
İşte, her bir beşerin özü-nûru halk'tır.
İşte, tüm beşeri âlemin tek özü Hakk'tır.
Kesret halk'tır
Vahdet Hakk'tır.
Kesret "Nûru Muhammed"dir.
Vahdet "Nûr-u Hakk"dır.
Kesret vahdet birdir.
Kesretin vahdetin aslı Hakk'tır.
İşte kul ile Hakk birdir.

Birbirinden ayrı değildir.

Damlaların bütünlüğü gibi...

Bu hakikate erecek olan, “fedhulî fî ibâdî” kulluk makamına dâhil olacak olandır.

Suyun kalıbı yoktur.

Su elbise giyecek buz olacaktır, kar olacaktır, dolu olacaktır.

Buzun, dolunun, karın aslı sudur.

İşte buz, dolu, kar, suyun kuludur.

Halk'ın aslı da Hakk'tır.

İşte bunu anlayan insan makamına erecektir.

İnsan, O'ndan açığa çıkmış O'nun kendisidir.

Kul boyutunda durmaktadır.

A'lâ Sûresi 2: “Ellezî halâka”

Meâli: “Ki O'dur kendinden kendini halk eden.”

A'lâ Sûresi 2: “Ellezi fe sevvâ.”

Meâli: “Ki O'dur kendinden kendini şekillendiren.”

Hakka Sûresi 1: “El Hâkkah”

Meâli: “Bütün varlık Hakk'tır, O'nun hakikatidir.”

Necm Sûresi 45: “Enne hû halâka”

Meâli: “Muhakkak ki O'dur kendinden kendini halk eden.”

Fussilet Sûresi 6: “Ene beşere mislu kum.”

Meâli: “Sizler, Benim beşere çıkmış aynınısınız.”

İşte “fedhulî fî ibâdî” kulluk makamına dâhil olmak, ancak Hakk ve halk birliğine ermekle mümkündür.

İşte cennet makamına dâhil olmak da budur.

Halk'da Hakk'ın cemâline erişmek cennet makamıdır.

Cennet makamına eren, kendi benlik karanlığından kurtulacaktır.

Hakk'ın nûr aydınlığına erecektir.

-30-

وَادْخُلِي جَنَّتِي

Vedhulî cennetî.

Ve udhulî : Gir, gel, dâhil ol, bul, ulaş, karışmak, dokunmak, içeri,

Cennetî : Cennet, huzur,

Meâli 1: "Ve huzur içinde ol."

Meâli 2: "Cennete dâhil ol."

Meâli 3: "Cennete gir."

Kulluk mertebesine eren, cennete erecektir.

Cennete eren Hakk'ın cemâline erecektir.

Allah'tan ayrı olmadığını anlayan huzur bulacaktır.

Burada geçen "cennete dâhil ol" öncesi cennete giden yolun süreci iyi düşünülmelidir.

İnsanın yaşantısı ya cennete açılan bir kapıdır.

Ya da cehenneme açılan bir kapıdır.

Cennet ehli, Allah'ın cemâline erişendir.

Cennete girmek, Allah'a teslimiyet ile alakalıdır.

Cennet mü'minlerin erişeceği makamdır.

Cennet, mü'min olanların erişeceği ilâhi huzur, mutluluktur.

Mü'min, Allah hakikatine erdikçe, gönlünde huzur hissedecektir.

Mü'min Hakk yolunda nice makamlara erdikçe, o makamın gönlüne sunduğu huzur hissinde olacaktır.

Toplumda cennet inancı ile Kur'ân'da sunulan cennet iyi incelenmelidir.

Eski toplumların inancı olan cennet beklentileri, maalesef meâllere yansımıştır.

Toplumun cennet inancının ve ahirette olan beklentinin, Kur'ân meâllerine yansması çok dikkatli incelenmelidir.

Hazreti Muhammed öncesi, o günün toplumunda kurulan içki meclisleri, öldükten sonra da cennette aynıyla hatta daha görkemli olacak diye inanılmıştır.

Ve bu durum meâl çevirilerine yansımıştır.

Bu konu ile ilgili, Vakıâ Sûresinin çevirisini inceleyelim.

Diyanet İşleri Meâli 17, 18, 19, 20, 21: "Ebediyen genç kalan uşaklar, onların etrafında; içmekle başlarının dönmeyeceği ve sarhoş olmayacakları, cennet pınarından doldurulmuş sürahileri, ibrikleri ve kadehleri, beğendikleri meyveleri ve arzu ettikleri kuş etlerini dolaştırırlar."

Tevhîd-i Kur'ân Meâli ise şöyledir.

Vakıâ Sûresi 11....26:

11- İşte onlar Hakk'a yakîn olanlardır.

12- Tüm tecellilerin Hakk'ın olduğunu anlamanın huzuru içindedirler.

13- 14- 15- Hakikat yoluna daha önce dâhil olanlar ve daha sonrakiler; makamlarda birbirlerine kenetlenmiş bir haldedirler.

16- O hakikatler üzere karşılıklı mütalaa ederler.

17- Devamlı kulluklarının irfâniyeti üzere hareket ederler.

18- Gönülleri takıntısız tertemizdir ve kaynağından gelen ilme bağlıdırlar ve gönüllerinde hep o ilmi taşırlar.

- 19- Taşkınlık yapmazlar, ikiliğe düşmezler.
- 20- Her şeyi bir kemalât içinde fark ederler.
- 21- Mananın zevkine varırlar.
- 22- Bakışları tertemizdir.
- 23- Vücutlarının içinde saf tertemiz bir haldedirler.
- 24- Yaptıkları şeyin karşılığını alırlar.
- 25- Aslı olmayan şeylere kulak vermezler ve fenalardada olmazlar.

26- Sözleri sadece; selamet- barış-huzur üzeredir.

İki çeviriyi incelediğimiz zaman aradaki farklılığı görüyoruz.

Hazreti Muhammed'in cennete dâhil olmak ile ilgili sözleri şöyledir: "Mü'minler cennette Allah'ı görme mutluluğuna ereceklerdir. Bundan daha çok mutlu olacakları hiçbir şey olmayacaktır." (Buhârî, "Tefsiru Sure", 32; Müslim, "Cennet", 1; Tirmizî, "Tefsiru Sure", 32

Burada da görüldüğü gibi, cennet kendi varlığından geçerek, Allah'ın cemâline erişmenin makamıdır.

İşte Hazreti Muhammed; "cennet makamına mü'minler erecektir, orada Allah'a nazar etme makamıyla müşerref olacaklardır" diye belirtmiştir.

Demek ki cennet toplumda anlatıldığı gibi değil, Allah'ın cemâline erişme makamıdır.

Allah'ın cemâli, cennet makamlarında görülecektir.

Allah'ı tanıma yolunda, O'nu bilme yolunda olanlar, muhakkak ki O'na şahit olacaklardır.

Bu şahitlik, kişinin karşısında bir Allah'a değil, kendi vücûdunda ve varlığın vücûdunda olan her an tecelli eden ilâhî bir kudrettedir.

İşte cennet makamı, Allah'ın cemâline erişme makamıdır, cemâlinde huşu bulma makamıdır.

Cennet kelimesi nereden gelir?

Cennet; örtmek, gizlemek anlamındaki “جن-cenâ-cen-cene” kelime kökünden isim olup “bitki ve ağaçları ile toprağı örten bahçe” manasına gelmektedir.

Kur’ân’ı Kerim’de, cennet kelimesi tekil şekliyle 66, çoğul şekliyle 69, diğer çeşitleri ile 12 olmak üzere yaklaşık 147 yerde geçer.

Cennet nedir?

Kur’ân ölçüsüyle cennetin açılımı nedir?

Cennet öldükten sonra mı erişilecek yerdir?

Ölmeden önce cennete girilemez mi?

Cennette erkeklere; hûriler, dullar, bâkireler, memeleri yeni çıkmış sayısız kızlar mı verilecek?

Cennette şarap ırmakları, altın takılar, köşkler, çeşitli süsler mi verilecek?

Cennette erkekler 33 yaşında olacak, istediği kadar kadınla, istediği kadar cinsel ilişkiye mi girecek?

Cennette, yorulma, yaşlanma, dışkılama, uyuma olmayacak, sonsuza kadar yaşam mı olacak?

Cennet nedir, Kur’ânî mânâda cennet nedir?

Cennet kelime olarak bahçe anlamında çevrilir.

Buradaki bahçe denilmesinden maksat, huzur bulunan yer, rahatlık, gölgelik anlamındadır.

Çölün yakıcı sıcaklığı, cehennem olarak değerlendirilmiştir.

Çölde suyu olan bir bahçe, cennet olarak değerlendirilmiştir.

Cennet kelimesi, İbrâniceden, Arapçaya geçmiş “cnn-can’na” kelimesi ile de ifade edilir.

İbrânice “gena” kelimesinden gelir.

Kelime kökeni “cnn-can” kelimesinden gelir.

Cân, Cin, Cenin, Cinnet, Cennet, Cânî, Cânib, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Cân; hareketli, hareketliliği sağlayan, canlı olan, diri olan, yaşam, öz, varlığın özü, varlığı tutan güç.

Cin; cândan uzaklaşmak, bilinmeyen, tanımlanamayan, bilemeyen, yabancı, gizli.

Cenin; cândan doğmak, bilinmeyen âlemden gelen bir can, saklanmış, görünmeyen canlı, candan gelen.

Cinnet; bilinmeyen bir şeye kapılan, bir şeyin etkisinde kalan, kendisine varlık nisbet etmek, egoya düşmek, ben benim anlamındadır.

Cennetten kovulmak da, kendine varlık nisbet etmenin cinnet hâlidir.

Cennet; câna ulaşmak, cânı hissetmek, cânda huzura ulaşmak, cân şehrine teslim olmak anlamındadır.

Canîb; her yeri saran cân demektir.

Cânî; câna kıymak, aziz, cândan sevmek, câna feda olmak, kendindeki cân boyutunu görememektir.

Yakıcı çölde kalan kişi, bir vaha bulduğunda yâni yeşilliği, suyu olan bir bahçe gibi yer bulduğunda, hemen oraya koşar gider.

İşte o bahçeye cennet denilmiştir.

Bahçelerin huzur vermesinden dolayı, bahçelere de cennet denilmiştir.

Nâim cenneti, İbrânice “hoş bahçe” demektir.

Cennet; kişinin huzur bulduğu, mutlu olduğu, ilâhî aşka ulaştığı yer anlamındadır.

Cennet, her yerde Allah'ın cemâline nazar etmek demektir.

Huzura ermek, huşu içinde olmaktır.

Huzura ermek cennetin sırrıdır.

Allah'ın huzuruna erişmek cennete erişmektir.

Huzura nasıl erilir?

O huzur nasıl hissedilir?

Cennete erenin gönlü huzur içinde olur.

O kişi, dünyaya esir olmaz.

Dünyanın derdinde kalmaz.

Dünya dertleriyle boğulmaz.

Kavgalara, öfkelere, hırslara batmaz.

Huzur, dünyanın malı, mülkü, makamı, zenginliği değildir.

Huzur her varlıkta cemâle erişmektir.

Dünyanın malı mülkü huzur getirmez.

Mal, mülk, kişinin ancak ihtiyaçlarını giderir.

Maddi sıkıntılarını giderir ve kişiyi bazı sıkıntılardan rahatlatır.

Rahatlamak başka bir duygudur, huzur başka bir duygudur.

Huzur, mutlak ve mutlak, Allah'a teslimiyette gizlidir.

Dünya malı bu gün varsa, başka bir gün elden kayıp gidecektir.

Bugün dünya malına esir olursak, yarın elimizden gittiğinde üzülrüz.

Biz de dünyanın bir malıyız, topraktan geldik toprağa gideceğiz.

Başımıza bir gün bir hastalık geldiğinde, malı, mülkü, şöhreti, gözümüz görmez olur.

Bir gün gelecek aldığımız nefes duracak.

Malı da mülkü de, şöhreti de bırakıp gideceğiz.

Ecel yazılımı elbette bir gün tecelli edecek.

Ölüm gelmeden, yaşamın hakikatini anlamak, ölümün hakikatini anlamak çok önemlidir.

İçsel huzura ermek, Allah'a tevekkül etmekte gizlidir.

Hiç bitmeyen bir huzur, Allah'a iman etmekte gizlidir.

Huzur, nereden geldiğini nereye gittiğini bilmekte gizlidir.

Aslını anlamakta gizlidir.

İnsan makamına ermekte gizlidir.

Varoluşunu okumakta, var edeni anlamakta gizlidir.

İslam makamına ermekte gizlidir.

Huzur, kendi vücûduna dönüp, o vücûdun işleyişini anlamakta gizlidir.

"O işleyişi sen mi yapıyorsun, ya kim yapıyor" bunu anlamakta gizlidir.

Vücûdunu ve cümle vücûdları tutan zâtı ilâhiyi anlamakta gizlidir.

O zâta teslim olmakta gizlidir.

Kısacası Allah hakikatine ermekte gizlidir.

Bilelim ki cennete dâhil olmak yâni ilâhi huzura erişmek;

Her varlığı tutanın Allah olduğunu bilmekte gizlidir.

Her varlıktan kendini gösterenin O olduğunu bilmekte gizlidir.

Her an O'nun huzurunda olduğunu bilmenin verdiğini ilâhî hazda gizlidir.

Huzur; ilâhi huzurda durmaktır.

O huzurdan hiç ayrılmamaktır.

Kendinde O'nu görmektir.

O'nda kendini seyretmektir.

Baktığın her yerde O'nun vechînde sarhoş olmaktır.

İlâhî meyhanede hep sarhoş yaşamaktır.

Huzur; halk'ta Hakk'ı seyretmenin zevkidir.

Huzur; Hazreti Muhammed'in makamıdır.

Âl-i İmrân Sûresi:

106: "Hakikatleri anlamış yüzler her zaman mutludur, huzurludur."

107: "Hakikatleri anlamış olanların yüzlerinde huzur vardır. Öyle ki onlar Allah'ın rahmetini içlerinde hissederler, onlar devamlı o halde hareket ederler."

Allah hakikatine ermiş olan kimse, her zaman huzur içindedir.

Allah hakikatine eren kimse, her an O'nunladır.

Allah hakikatine eren, çevresine hep hizmet içindedir, varlıktan kendini ayrı görmeyendir.

Cennet, Allah hakikatine ermektir.

Her nefeste, nefesin sahibinin O olduğunu anlamaktır.

Her an O'nunla olduğunu anlamaktır.

O'ndan gelip O'na döndüğünü anlamaktır.

Ve o ilâhî huzuru gönlümüzde hissetmektir.

İşte cennete dâhil olmak, cemâle dâhil olmaktır.

Cemâle dâhil olmak huzura ermektir.

SON DEĞERLENDİRME

İnsanlığın başına gelen tüm zulümler, cehaletin karanlığındandır.

Nasıl ki gecenin karanlığı güneş doğduğunda bitiyorsa, kötülüklerin karanlığı da hakikatin aydınlığına erişilince bitecektir.

Hakikatin aydınlığına erişmek, bizlere bahşedilen akli işlettiğimizde mümkün olacaktır.

Aklı önemsemeliyiz, asla yok saymamalıyız.

Aklı varlığın yaratılış hikmetlerine göre işletmeliyiz.

Aklı asla kendi benliğimiz, çıkarımız için işletmemeliyiz.

Şu âyeti de hiç unutmayalım.

Yûnus Sûresi 100: “Ve yecalur ricse alellezîne lâ yakılûn.”

Meâli: “Akledip düşünmeyen o kimseler, cehaletin kötülüğünü, kirliliğini üretirler.”

İnsan ancak ve ancak kendi yaratılış hakikatine erişince aydınlanacaktır.

Allah hakikatine erişmek, “Allah nedir?” sorusunun cevabını bulmak, insan gönlünün aydınlığa erişmesine vesile olacaktır.

İnsan ve yaşamın birliğine erişmek aydınlanmaya kapılar açacaktır.

Aydınlanmış insanın nazarı, varlığın özündeki ilâhi gücedir.

Her varlık ilâhi bir güçle kuşatılmıştır.

Aydınlanmış insan, varlığın sûretini, sîretini ayırmadan bakar.

Yâni buzun aslına su olarak baktığı gibi bakar.

İşte halk'ta Hakk'a nazar eden kimse, zerre kadar da olsa zalimlik yapamaz.

İşte zulûmatın karanlığından kurtulmak, her varlıkta Hakk'a nazar etmekle mümkündür.

Tüm varlık, tüm âlem, ilâhi bir gücün tecelli ettiği yerdir.

İşte bu tecelli Allah dediğimiz ilâhi kudrettir.

İnsan bu hakikate erişmeli ve bu şuurda yaşmalıdır.

O zaman insan zerre kadar kötülük içinde olamaz.

İnsan her dâim iyi haller içinde olur.

Aydınlanmış insan, çevresine rahmet yayacaktır.

İşte insan, mutlaka rahmetin kaynağı olan ilâhi aşkın makamına erişmelidir.

İnsan mutlaka ilâhi aşkla hareket etmelidir.

İlâhi aşkla bakmalı, ilâhi aşkla davranmalıdır.

İnsanın gönlünü aydınlatacak olan ışık, aşkın ışığıdır.

İşte bu ışık ilâhi aşktır.

İlâhi aşкта merkez Allah'ın ulvîyetidir.

İlâhi aşk, rûhdan gelen, tüm bedeni saran, oradan tüm âlemi kuşatan, ulvî duygunun adıdır.

İlâhi aşkı, kişiyi kendinden alır, Allah'ta var eder.

İlâhi aşk, her yerde Allah'a nazar ettirir, O'ndan gayrısını görmez eyler.

İlâhi aşk, varlığın nasıl yaratıldığını adım adım öğretir.

Varlığın içinde olan nice değerleri bir bir açar.

Sevgiliye açılan yüz örtüsü gibi, her varlıkta cemâl açılır, nice sırlar dökülür.

İlâhi aşk, varlığın kendinden akan ışıkla varlığın sırlarına yol bulmaktır.

İlâhi aşka erenin gönlü Allah'ın nûru ile aydınlanır.

Aydınlanan gönül, âleme farklı bakar.

Âlemin sahibine nazar ederek bakar.

Her varlıkta, varlığın sahibine nazar ederek bakar.

Aydınlanmış gönül, sevgi, aşk, şefkat makamının ulvîyeti ile davranır.

Sevgi saflığın duygusudur.

Sevgi sevmenin duygusudur.

Sevgi Hakk'ça bakmaktır.

Sevgi Hakk'ta fâni olmaktır.

Sevgi cemâle erişmektir.

Hakk'la Hakk'a nazar etmektir.

Aşk yaratım enerjisidir.

Aşk halk edıştır.

Aşk Allah'ta bâki olmaktır.

Aşk Hakk'tan halk'a çıkmaktır.

Aşk doğuşun sırrıdır.

Aşk teslimiyet boyutudur.

Aşka eren, rabîta olur.

Aşk celâl makamıdır.

Halk'ta Hakk'a nazar etmektir.

Sevgi, dışsaldır.

Aşk, içseldir.

Şefkat, içiyle dışıyla sarmaktır.

Sevgi Hazreti İsâ'nın makamıdır.

Aşk Hazreti Muhammed'in makamıdır.

Şefkat Allah'ın makamıdır.

Şefkat, sevginin ve aşkın birliğidir.

Şefkat, merhamettir, hissetmektir.

Sevgi, rûh makamıdır.

Aşk, nûr makamıdır.

Aşk, ubudiyet makamıdır.

Şefkat, ulûhiyet makamıdır.

Sevgi, tenzih makamıdır.

Aşk, teşbih makamıdır.

Şefkat, Tevhîd makamıdır.

Tüm bunlar ehadiyet makamından gelen nûrlardır.

İşte aydınlanmanın sırrı budur.

İşte aydınlanmış gönül bu duygularla âleme bakar.

Sevgi, naziktir, nezihdir.

Sevgi, kırılığandır, hassastır.

Aşk, nûrunda yanmaktır.

Aşk, âşığının mâşuğunda kül olmasıdır.

Nûrunda nûrlanmasıdır.

Aşk, mecnun olmaktır.

Mâşuğunda kaybolmaktır.

Her yerde mâşuğunu görmektir.

Şefkat, tutmaktır.

Sarmalamaktır, korumaktır.

Merhamettir, rahmetiyle gözetmektir.

Sevgi birleştirir

Aşk kaynaştırır.

Şefkat ayrılmaz eyler.

Sevgi kıyam makamıdır

Aşk rûkû makamıdır.

Şefkat secde makamıdır.

Seven aşka erişir.

Aşka erişen yanar.

Yanan şefkate erişir.

Allah aşkından yaratmıştır.

Sevgisiyle kuşatmıştır.

Şefkatiyle rahmetini sunmuştur.

Merhametiyle tutmuştur, korumuştur.

Âl-i İmrân Sûresi 31: "Yuhubbi kum Allah."

"Allah sizi seviyor."

"Allah sizi sevgisiyle kuşatmıştır."

İşte aydınlanmış gönül, ilâhi sevgiye, ilâhi aşka, ilâhi şefkate erişmiş gönüldür.

O gönülde Hakk'ın güneşi doğmuştur.

O gönülün güneşi batmaz.

O gönül karanlığa düşmez.

İşte bu kitabımızda gönüllerin benlik karanlığı nasıl biter, gönüllere aydınlık nasıl gelir incelemeye çalıştık.

Bu kitabı hazırlarken anladık ki cehaletin karanlığı bitmelidir.

Hakikatin aydınlığı gelmelidir.

Gönüller hakikat ile ısıldamalıdır.

İnsan, insan makamına ermelidir.

Her türlü benliğin karanlığı, adım adım sona ermelidir.

İnsan aslî varlığını anlamalı, benlik karanlığından kurtulmalıdır.

Benlik karanlığından kurtulmak, hakikatin aydınlığına erişmekle mümkündür.

“Fedhulî fî ibâdî” kulluk makamına dâhil olmak, hakikatin aydınlığına erişmekle mümkündür.

Kulluk makamı Hakk’ın nuru ile aydınlanmaktır.

“Vedhulî cennet” cennet makamına dâhil olmak da budur.

Halk’da Hakk’ın cemâline erişmek aydınlanmaktır.

Aydınlanan kimse, kendi benlik karanlığından kurtulacaktır.

Hakk’ın nûru ile aydınlanacaktır.

İşte bu kitabımızda, gönlümüz izin verdiği kadar, karanlıktan aydınlığa olan yolculuğu anlatmaya gayret gösterdik.

Eksiğimiz hatamız elbette olmuştur, affola.

Gönlünüzden ılık eksik olmasın.

Nazarınız ilâhi aşk üzere olsun.

Nazarınız ilâhi bakış üzere olsun.

Nazarınız her dâim Hakk’ın cemâline olsun.

Nazarınız, varlığın aslına olsun.

Her zaman hakça davranışlar içinde olalım.

Birbirimize hakça, varlığa hakça davranalım.

Sevelim, sevilelim, sevgiyle davranalım.

Allah’ın varlığı sevgiyle kuşattığı gibi, bizler de birbirimizi sevgiyle kuşatalım.

Sevgiyle kalın.

Aşkla kalın.

Şefkatle kalın.

Merhametle kalın.

İsmail Dinçer

19-9-2026